ZWIĄZEK ŻYDÓW Uczestników Walk o Niepodległość Polski

Sprawozdanie z działalności

za okres od 26 czerwca 1933 do 31 grudnia 1935

Wydane na prawach rękopisu

WARSZAWA ● 1936 r.

ZWIĄZEK ŻYDÓW
Uczestników Walk o Niepodległość
Polski

Sprawozdanie z działalności

za okres

od 26 czerwca 1933 do 31 grudnia 1935

Wydane na prawach rękopisu

WARSZAWA ● 1936 r.

Marszałek Polski JÓZEF PIŁSUDSKI

W dniu 12 maja 1935 roku zgasł Naczelny Wódz Armji Polskiej, Wskrzesiciel i Budowniczy Państwa,

I. MARSZAŁEK POLSKI

JÓZEF PIŁSUDSKI

stojąc do ostatniej chwili Swego życia na posterunku pracy państwowej.

Marszałek Józef Piłsudski całe swoje życie poświęcił walce o niepodległość Ojczyzny i wolność Jej obywateli. Był uosobieniem Polski i rzeczywistym Ojcem Narodu, jego wychowawcą i nauczycielem. Wychowywał miljony obywateli w miłości dla Polski, w świadomości wielkiej roli cywilizacyjnej, jaką Rzeczypospolita ma do spełnienia.

W chaosie rozbieżnych prądów ideowo-społecznych, usiłujących realizować swe hasła ustrojowe w różnych krajach europejskich i sięgających również do Polski, Marszałek Piłsudski zdołał wysiłkiem Swej woli, genjuszem Swego umysłu uchronić Państwo od wejścia na obce szlaki, realizując Polskę-wspólne najwyższe dobro wszystkich Jej obywateli, w zasięgu własnej, wspaniałej idei państwowej.

U otwartej trumny Marszałka Piłsudskiego stajemy w najgłębszej żałobie i hołdzie wraz z całem społeczeństwem i rodziną żołnierską, ślubując trwać niezłomne przy wielkich prawdach przezeń głoszonych i poświęcić swe życie dalszej budowie i umocnieniu potęgi Państwa Polskiego.

Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski

Warszawa, dnia 13 maja 1936 r.

GENERALNY INSPEKTOR SIŁ ZBROJNYCH

Generał dywizji Edward Śmigły-Rydz, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, urodził się w dniu 11 marca 1886 r. w Brzeżanach woj. stanisławowskiego. Ukończył Gimnazjum Filologiczne w Brzeżanach; Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie i Wydział Filologiczny na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Od 1912 roku poświęca się pracy wojskowo-niepodległościowej w Związku Strzeleckim, gdzie kończy niższą i wyższą szkołę oficerską i pełni obowiązki komendanta drużyny w Brzeżanach, komendanta niższego kursu oficerskiego w Krakowie, oraz komendanta okręgu lwowskiego.

W sierpniu 1914 roku występuje do I Brygady Legjonów, gdzie przebywa całą kampanję legjonową w stopniu majora. podpułkownika, pułkownika.

Po rozbieraniu Kegjonów prowadzi pracę niepodległościową jako komendant P. O. W. na terenie ziem polskich i Ukrainy.

W pierwszych dniach listopada 1918 roku przeprowadza rozbrojenie okupantów na terenie zaboru austrjackiego i zostaje dowódcą okręgu generalnego Lublin.

W kwietniu 1919 r. jako dowódca I dywizji Legjonów przeprowadza kampanję, zmierzającą do oswobodzenia Wilna.

W styczniu 1920 roku mianowany zostaje dowódcą grupy operacyjnej polsko-łotewskiej, z którą przeprowadza oswobodzenie Łotwy.

W maju 1920 roku w akcji na Kijów jest dowódcą grupy operacyjnej, która zajęła Kijów, a następnie dowódcą III armji. W czasie odwrotu spod Kijowa zostaje mianowany dowódcą frontu południowego. Bezpośrednio przed polską kontrofensywą, przed rozwiązaniem frontu południowego, którego część jednostek została użyta do kontrofenzywy z nad Wisły i Wieprza, zostaje dowódcą grupy uderzeniowej, działającej z nad Wieprza na Białystok.

Po zatrzymania się armji bolszewickiej na linji Grodno, zostaje dowódcą II armji i przeprowadza ude zenie na Grodno — Lidę, wreszcie ostatnią kampanją doprowadza polskie wojska na tereny na wschód od Niemna do dzisiejszych granic.

Generał dywizji EDWARD ŚMIGŁY-RYDZ

Prezes Federacji P. Z. O. O. gen. Dr. Roman GÓRECKI

Marjan Zyndram Kościałkowski - Wiceprezes Federacji

SKŁAD ZARZĄDU GŁÓWNEGO

Prezes:	*ob. mgr. Leon Bregman*
v. Prezes:	*„ Dymitr Lachowski*
v. Prezes:	*„ Aleksander Hafftka*
v. Prezes:	*„ Dr. Izydor Zirler*
Sekretarz:	*„ Stanisław Fejgenblat*
Szef Biura Histor.:	*„ Stefan Lubliner*
p. o. Skarbnika:	*„ Inż. Paweł Goldkraut*

Członkowie Zarządu ob ob.:

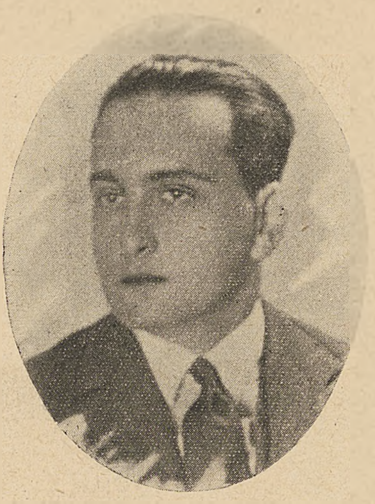
Dr. Ludwik Battawia
Jerzy St. Flaum
Fryderyk Freund
Filip Friedlander
Inż. Maurycy Garfunkel
Ignacy Hutter
Adw. Zygmunt Menkes
Dr. Henryk Landau
Herman Szwarc
Dr. Zdzisław Zmigryder Konopka

Prezes Okręgu Krakowskiego kpt. Leopold Spira
„ „ Lwowskiego dr. I. Zirler
„ „ Lubelskiego adw. Zygmunt Lidzki
„ „ Łódzkiego inż. Wiktor Lichtensztejn
„ „ Pozn. Pomorskiego Aleks. Nowik
„ „ Stoł. adw. Henryk Kanarek

Delegat na Okr. Kresów Wschodnich prof. Dr Marjan Eiger
„ „ „ Śląski adw. Miecz. J. Kanarek
„ „ „ Warsz.-Białostocki Dymitr Lachowski

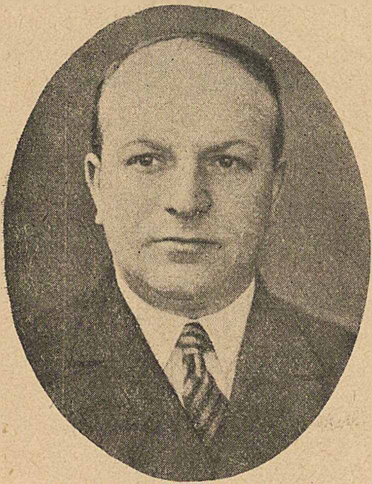
Mgr. L. BREGMAN
Prezes Zarządu Głównego

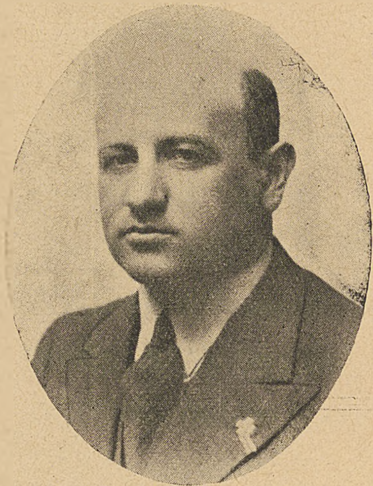
D. LACHOWSKI
Wiceprezes Zarządu Głównego

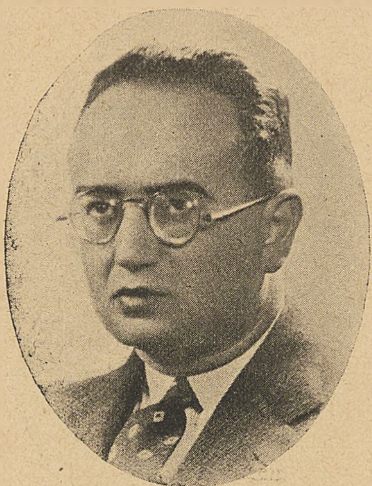
A. HAFFTKA
Wiceprezes Zarządu Głównego

Dr. I. ZYRLER
Wiceprezes Zarządu Głównego

ST. FEIGENBLATT
Sekretarz Generalny

Inż. P. GOLDKRAUT
Skarbnik Zarządu Głównego

ST. LUBLINER
Kierownik Biura Historycznego

CZŁONKOWIE WYDZIAŁU WYKONAWCZEGO

HERMAN SZWARC

Dr. H. LANDAU

J. FLAUM

ZARZĄD GŁÓWNY
Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski.

Sprawozdanie z działalności

I

Działalność Ogólno - Społeczna

„Zaufanie okazane ongiś przez Marszałka Piłsudskiego garstce pierwszych strzelców żydowskiego pochodzenia było wkładem moralnym dla szerokiej rzeszy legjonistów i peowiaków-Żydów. Ten walor moralny istnieje, ma on za sobą wielkie tradycje w dalekiej przeszłości, gdzie widnieją nazwiska Berka Joselowicza oraz Żydów-powstańców 1863 r. — podjęliśmy tradycję tą w Legjonach i P.O.W., a tradycja ta obowiązuje nadal społeczeństwo żydowskie i trzeba ją włożyć w serca młodzieży naszej, aby i ona zkolei podjęła trud na tym samym szlaku dziejowym. Dziś to praca pokojowa, niemniej ważna, niemniej głęboka od wysiłku chwil przełomowych, jeno żmudniejsza i mniej efektowna“... temi słowy zakończył swe przemówienie na I. Walnym Zjeździe Związku b. prezes Zarządu

Warszawskiego ob. prof. Zmigryder - Konopka. W tych zdaniach zawarty też jest program ideowy naszej organizacji, którym się kierował w pracy swej Zarząd Główny w okresie sprawozdawczym 1933-1935.

I. Walny Zjazd Delegatów zamknął pierwszy okres istnienia Związku, okres niejako kameralny, gdy organizacja nasza obejmowała tylko nieliczne grupy b. uczestników walk o Niepodległość na terenie Warszawy i ważniejszych ośrodków kraju. Od czerwca 1933 r. Związek przeszedł wielką ewolucję: stał się związkiem masowym o szerokim zasięgu działań i zainteresowań, organizacją krystalizującą nowy typ obywatela-Żyda w Państwie Polskiem.

Fakt tej przemiany musiał wycisnąć znaczne piętno na pracach Zarządu Głównego. Trzeba było poświęcić wszystkie wysiłki dla należytego organizacyjnego ujęcia tysięcznych rzesz b. wojskowych, zgłaszających swe przystąpienie do Związku, trzeba było tworzyć należyte formy organizacyjne, budować od początku szkielet Związku, a nadewszystko prowadzić ku scementowaniu odrębnych dotychczas oddziałów i jednostek w jedną zwartą całość, zdolną do osiągnięcia wielkich celów i zadań, jakie przed nami stoją.

Zadanie organizacyjne zostało niewątpliwie spełnione w znacznej mierze. Na innem miejscu zostaje przedstawiony wysiłek w tym kierunku uczyniony i osiągnięte rezultaty. Miarą ich będzie dziesięciokrotny wzrost liczby oddziałów i członków w okresie sprawozdawczym, przy końcu którego osiągnęliśmy 9 Okręgów — 60 Oddziałów i 5,000 członków rzeczywistych, przy znacznej ilości członków nadzwyczajnych i wspierających.

W okresie sprawozdawczym działalność Zarządu Głównego nie ograniczała się jednakże tylko do spraw organizacyjnych. Świadomi wielkich przemian, zachodzących w życiu Państwa i w życiu żydostwa, staraliśmy się brać czynny udział w realizowaniu na naszym odcinku nowych form życia, dążyliśmy do utrzymania z życiem społecznem najbardziej ścisłych stosunków.

Musieliśmy tutaj przełamywać wiele trudności, wywoływanych bądź niezrozumieniem naszych istotnych dążeń i ce-

lów, bądź niedocenianiem naszych sił i zasięgu naszych wpływów, bądź też wynikających z krótkiego istnienia naszej organizacji i nieuniknionych w tych warunkach, niedociągnięć.

Dążyliśmy wytrwale do wykształtowania się nowego typu Żyda-Niepodległościowca, którvby, w oparciu o wielką tradycję czasów walki o Niepodległość Polski, umiał poprowadzić masy żydowskie w duchu serdecznego związania się z Państwem Polskiem, od którego szczęścia i niedoli niewątpliwie zależy byt i dobrobyt miljonowych mas żydowskich, od wieków tutaj pracowity żywot wiodących.

Sądzimy, że na tem polu zrobiliśmy dość dużo, chociaż niewątpliwie praca to długa i pełna przeszkód, której pokonać w okresie tak krótkim, jak 2 lata nie można. Zdołaliśmy natomiast natchnąć szerokie rzesze naszych członków jednym duchem i jedną wiarą, zdołaliśmy pozyskać szeroki krąg sympatyków ze wszystkich warstw społeczeństwa, zdołaliśmy wreszcie w pewnej części zainteresować społeczeństwo polskie naszemi pragnieniami, przezwyciężając istniejącą tendencję do zamilczania sprawy żydowskiej.

Tej sprawy „żydowskiej", która jest właściwie sprawą „polską", gdyż rozwiązanie jej, naszem zdaniem, posiada najbardziej istotne znaczenie dla dalszego rozwoju Polski, jako mocarstwa. W czasach, gdy się tak wiele mówi o rozszerzeniu zasięgu wpływów Państwa naszego, gdy się traktuje o wielkiej Jego ekspansji nawet za oceany, gdy zrozumienie faktu, że Mocarstwowość to siła, siła fizyczna i siła moralna — nie sposób niewątpliwie, pominąć milczeniem faktu istnienia na ziemiach Rzeczypospolitej trzymiljcnowej masy obywateli polskich, teoretycznie równouprawnionych, czujących się jednakże na każdym kroku dyskryminowanemi i pomijanemi.

Stwierdzamy ten fakt, jako odczucie społeczeństwa, by zwrócić uwagę na konieczność przystąpienia wreszcie do faktycznego uregulowania zagadnień żydowskich w Państwie. Sądzimy, że dość już długo czekano z rozpoczęciem tych prac, że zmarnowano zbyt wiele drogiego czasu i chcielibyśmy widzieć, jak ten ciężki wóz „zagadnienia żydowskiego" wreszcie rusza z miejsa. Sądzimy, że moglibyśmy przytem oddać Rzeczypospolitej i żydostwu wielkie usługi.

Sprawa jest tembardziej paląca, że przez naszą granicę zachodnią przenikają szerokim frontem wpływy zoologicznego antysemityzmu, nienawiści i szału rasistowskiego. Okres naszej kadencji to okres powrotu barbarzyństwa, to okres nowego średniowiecza w samym sercu Europy, to powrót „żółtych łat" i palenia na stosach książek.„ Nie tu miejsce i pora dla zobrazowania tego co się dzieje na ziemiach opanowanych przez swastykę. Jako b. żołnierze chcielibyśmy podkreślić jeden tylko z objawów tego szału: rozporządzenie nakazujące wymazanie z pomników poległych 12.000 nazwisk żydowskich. Wychowani w rycerskiej tradycji polskiej, w kraju, w którym pamięć o poległych jest świętą — wzdrygamy się z obrzydzenia na myśl o takich wyczynach narodowych-socjalistów i konsolidujemy nasze siły dla walki z tą ideologją ucisku, barbarzyństwa i ciemnoty,

W walce o nasze prawa, o zachowanie równouprawnienia, nabytego krwią naszych ojców i braci, o zrealizowanie zasady „równe obowiązki i równe prawa" opieramy się o przepisy nowej Konstytucji, stwierdzające „Państwo Polskie jest wspólnem naczelnem dobrem wszystkich swych obywateli", opieramy się o tradycję polską i polską myśl państwową.

Doceniając w całej pełni doniosłość zmian wprowadzonych w życie polskie przez nowe ustawy konstytucyjne, Zarząd Główny w dniu 14 lutego 1934 r. przesłał wszystkim Zarządom następującą instrukcję:

„Uchwalenie przez Sejm nowej Konstytucji Rzeczypospolitej otwiera niewątpliwie nową kartę w dziejach Polski powojennej. Konstytucja Polski opierać się będzie odtąd na zupełnie odmiennych podstawch, aniżeli Ustawa z 17 marca 1921 roku, zasady te są uwidocznione w pierwszych paragrafach nowej Konstytucji, w szczególności w art. 1-szym i 7-ym. Hasłem nowego ustroju Rzplitej jest obowiązek pracy każdego obywatela na rzecz Państwa, stanowiącego wspólne dobro wszystkich obywateli polskich i uzależnienie prawa poszczególnego obywatela do wpływania na bieg spraw państwowych, od natężenia jego pracy dla Polski. Świadomość tych zasad podstawowych, podporządkowujących wszelkie inne zagadnienia życia społecznego w Polsce, niestety dotychczas nie dotarła do szerokich mas.

W tym stanie rzeczy na Związek nasz, grupujący ludzi, którzy dla Polski od wielu lat pracują i czynem dowiedli, iż potęgę Państwa jako cel główny swego życia stawiają, spadają obowiązki specjalne.

Na rumowiskach życia politycznego i społecznego żydowskiego w Polsce, na terenie zabagnionym przez wpływy nieodpowiedzialnych polityków doby przełomowej, musimy krzewić polską myśl państwową w zrozumieniu chwili dzisiejszej, musimy śmiało postawić hasła Nowej Polski i dbać o to, by świadomość głębokiej zmiany ustroju wraz z wszystkiemi konsekwencjami stąd wynikającemi doszła jaknajprędzej do najszerszych warstw społeczeństwa. Jest to naszym obowiązkiem wobec Państwa i społeczeństwa żydowskiego, który spełniony być musi.

W zrozumieniu tej sytuacji Zarząd Główny uchwałą z dnia 11 lutego 1934 roku postanowił przystąpić obecnie do szeroko zakrojonej akcji uświadamiającej i konsolidacyjnej wśród społeczeństwa żydowskiego, oczywiście w oparciu o te czynniki, które pod kierunkiem Marszałka Piłsudskiego realizują nowy ustrój Państwa."

Równocześnie we wszystkich prawie Oddziałach odbyły się licznie obesłane zebrania informacyjne na których zapadła rezolucja nast. treści:

„Walne Zebranie Oddziału Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski, odbyte w dniu 14 lutego 1934 roku, w pełnem poczuciu odpowiedzialności obywatelskiej, ciążącej na Związku wobec Rzeczypospolitej i społeczeństwa żydowskiego, stwierdzając:

że uchwalona przez Sejm w dn. 26 stycznia b. r. nowa Konstytucja, kładąc podwaliny pod trwałą rozbudowę mocarstwowej potęgi Polski, wysuwa jako hasło naczelne obowiązek twórczej pracy każdego obywatela dla Państwa, które jest wspólnem dobrem w s z y s t k i c h swych obywateli,

że z zasady tej wynika najszerzej pojęta równość obowiązków i praw wszystkich bez wyjątku obywateli Rzplitej wobec Państwa,

że w wyniku tego nastąpić musi urzeczywistnienie faktycznego równouprawnienia żydów polskich w ich wspólnej z wszyst-

kimi obywatelami rzetelnej i świadomej pracy dla dobra i potęgi Polski,

że leży w interesie zarówno Rzplitej, jak i ludności żydowskiej, by świadomość powyższych prawd przeniknęła do najszerszych warstw żydostwa polskiego,

zwraca się do Zarządu Głównego Związku o natychmiastowe podjęcie akcji uświadamiającej i konsolidacyjnej wśród społeczeństwa żydowskiego, w ścisłej współpracy z budowniczymi nowego ustroju Polski."

W tym też kierunku szły dalsze zamierzenia Zarządu Głównego, które niestety nie dały się w całej pełni zrealizować, głównie z powodów natury zewnętrznej. Stwierdzić jednakże należy, że w całym szeregu miejscowości akcja konsolidacyjna wokół naszego Związku poczyniła znaczne postępy i przyniosła poważne korzyści sprawie ogólnej. Jest rzeczą niewątpliwą, że w przyszłości to promieniowanie Związku jeszcze bardziej się wzmoże i doprowadzi do rzeczywistego wytworzenia grupy społecznej o szerokim zasięgu działania.

Z zasadniczych przesłanek ideowo-politycznych Związku wynikał też nasz udział w akcji wyborczej do ciał ustawodawczych w r. 1935.

Sprawa ta była przedmiotem wielokrotnych narad w łonie Zarządu Głównego i była też rozpatrywana na specjalnem zebraniu Zarządu Głównego i Prezesów Zarządów Oddziałów, odbytem w Krakowie w dn. 4 sierpnia 1935 r., na którem zapadły rezolucje nast. treści:

a) Zjazd Prezesów Związku postanawia, iż Związek bierze czynny udział we wszystkich formach konstytuowania się ciał ustawodawczych, powołanych do życia na podstawie nowej Konstytucji, a zwłaszcza w akcji wyborczej do Sejmu i Senatu.

b) Zjazd Prezesów Związku wzywa wszystkich członków organizacji do jaknajintensywniejszej pracy dla sprawy wyborczej, zwłaszcza w najszerszych warstwach społeczeństwa żydowskiego.

c) W tych okręgach wyborczych, gdzie zachodzą poważne widoki przeprowadzenia własnego kandydata związkowego, Zjazd postanawia upoważnić odnośne Zarządy Okręgów do wystawienia i popierania swych kandydatów.

W wypadkach, gdy Związek własnych kandydatów nie wy-

stawia, Zjazd postanawia poprzeć kandydaturę Żyda ideowo zbliżonego do naszej organizacji.

We wszystkich innych wypadkach Zjazd poleca poprzeć kandydatów, którzy uznają w myśl Konstytucji rzeczywiste równouprawnienie Żydów, a przedewszystkiem z Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny.

W konsekwencji Związek popierał kandydatury poselskie ob. Bregmana w Warszawie i ob. Spiry w Krakowie; które niestety nie zostały przeprowadzone.

Akcja wyborcza wykazała, że świadomość celów i zadań naszego Związku nie dotarła jeszcze wszędzie do najszerszych mas społeczeństwa naszego, którego poważne odłamy skłonne są dopatrywać się w naszej organizacji konkurencji politycznej. Musimy stwierdzić, że szliśmy do wyborów nie dla celów korzyści grupowej, czy osobistej, lecz jedynie i wyłącznie by w nowym Sejmie rozległ się także głos tego pokolenia Żydów polskich, które miało możność i szczęście walczenia o Niepodległość pod rozkazami Marszałka Piłsudskiego. Sądziliśmy i sądzimy w dalszym ciągu, że posłowie z naszego ramienia mieliby wielkie pole działania i rozległe możliwości, że tedy obecność ich w izbach ustawodawczych dałaby w rezultacie wielkie korzyści.

Po zakończeniu akcji wyborczej Zarząd Główny na posiedzeniu w dniu 22 września 1935 r. powziął jednomyślnie rezolucję następującą:

„Zarząd Główny po wysłuchaniu sprawozdań z akcji wyborczej do Sejmu, prowadzonej przez Związek, stwierdza, że akcja ta była prowadzona w zgodzie z żywotnemi interesami żydostwa polskiego.

Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski przez bezpośredni swój udział w wyborach do Sejmu na terenie Państwa zadokumentował swą żywotność i dał wyraz swym naczelnym zasadom o konieczności ścisłego współdziałania z ogółem obywateli w doniosłych aktach politycznych dla Państwa.

Zarząd Główny wyraża podziękowanie wszystkim członkom Związku, którzy wzięli udział w akcji wyborczej do Sejmu w roku 1935, przez co spełnili swój obowiązek obywatelski i żydowski.“

Równolegle z pracą pozytywną na terenie ogólno-społecznym Związek był zmuszony do zwalczania tych wszystkich objawów które przeszkadzają koniecznemu zbliżeniu polsko-żydowskiemu, którego osiągnięcie jest jednem ze statutowych zadań Związku.

Wzmagająca się wiosną 1934 r. akcja antysemicka, prowadzona pod szyldem O. N. R.-u doprowadziła do pożałowania godnych wypadków na terenie Warszawy i innych miast polskich. Związek interwenjował wówczas kilkakrotnie u odpowiednich czynników, przedstawiając niebezpieczeństwa, płynące z tej akcji, przyczem podkreślić należy, że interwencje te były skuteczne. Jednocześnie Zarząd Główny wydał nast. odezwę do wszystkich członków Związku:

„Ostatnie wypadki polityczne, w szczególności akcja anty-żydowska O. N. R.u i przyjazd min. Goebelsa wywołały w całem społeczeństwie żydowskiem zrozumiałe wzburzenie, które ogarnęło również członków naszej organizacji.

Zarząd Główny uważa za swój obowiązek podać do wiadomości wszystkich obywateli, że sprawy te były i są przedmiotem bacznej uwagi Zarządu Głównego i rozlicznych konferencyj, przeprowadzonych zarówno z przedstawicielami czynników miarodajnych, jak i społeczeństwa żydowskiego.

Z rozmów tych wynika, że zasadnicze nastawienie czynników miarodajnych w stosunku do społeczeństwa żydowskiego i sprawy żydowskiej w Polsce nie uległo zmianie i że obecne pożałowania godne wypadki są wywołane względami konjunkturalnemi, w związku z uzewnętrznionym rozłamem endecji, której różne odłamy przelicytywują się w antysemityzmie.

W tym stanie rzeczy, jest rzeczą konieczną, aby Związek jako całość, a w równej mierze wszyscy członkowie Organizacji nie dali się sprowokować do żadnych gwałtownych wystąpień zewnętrznych. Wywoływanie awantur ulicznych i bójek leży wyłącznie w interesie O. N. R.u, naszym natomiast obowiązkem jest zachowanie zimnej krwi i zupełnego s p o k o j u i wpływanie w tym kierunku na całe społeczeństwo żydowskie, które musi mieć w dalszym ciągu z a u f a n i e d o o b o z u M a r s z a ł k a P i ł s u d s k i e g o.

Zarząd Główny pozostaje w stałym kontakcie z innemi czyn-

nikami żydowskiemi, powołanemi do obrony praw ludności żydowskiej w Polsce i zapewnia, że nie zaniedba niczego, aby położyć kres oburzającym wystąpieniom polskich naśladowców hitleryzmu.

Zarząd Główny odwołuje się do wszystkich Zarządów Związku, aby w tym kierunku oddziaływały na członków i społeczeństwo, wyraża przekonanie, że wytyczne niniejszej odezwy znajdą należyte zrozumienie ogółu członków."

Jak wiadomo ówczesna akcja antysemicka załamała się po zamachu na ś. p. Ministra Pierackiego. Istnieje jednakże w dalszym ciągu silny ruch antysemicki, specjalnie na ziemiach zachodnich. którego powodów nie będziemy tutaj rozważali. Naszem zdaniem został on w znacznej mierze wzmocniony przez wpływy zachodnie, przyczem istnieją wystarczające powody do przypuszczenia, że partja narodowo-socjalistyczna niemiecka wzpomaga antysemitów polskich nietylko radami i materjałem propagandowym, lecz także pieniędzmi i to w kwotach bardzo znacznych. Dlatego też zagadnienie walki z antysemityzmem, niewątpliwie nader ważne w obecnej chwili, winno być rozszerzone na walkę z hitleryzmem, jako ruchem, który wypowiedział śmiertelną walkę żydostwu i dąży do zniszczenia podstaw naszego bytowania we wszystkich krajach.

Doceniając w całej pełni niebezpieczeństwa, płynące z faktu istnienia w sąsiedniem mocarstwie partji rządzącej o tego rodzaju tendencjach, Związek już na pierwszym Zjeździe zadeklarował swą współpracę w Komitecie Antyhitlerowskim, w następstwie zaś wielokrotnie zabierał głos w tej sprawie, wzywając społeczeństwo żydowskie do wzmocnienia oporu. Z wielu enuncjacji, wydanych w tej sprawie przytoczymy uchwały Zjazdu Prezesów z dnia 4 sierpnia 1935 r. jako odżwierciadlające nastroje, w Związku panujące:

a) Zjazd Prezesów Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski wzywa całe społeczeństwo żydowskie w obliczu nowej fali akcji antysemickiej narodowych socjalistów, do największego wzmożenia odporu, w szczególności do spotęgowania walki ekonomicznej

b) Zjazd Prezesów Związku stwierdza, że akcja odporu objąć musi również Gdańsk, opanowany obecnie przez czynniki narodo-

wo-socjalistyczne, wrogie Rzeczypospolitej i wzywa do zastosowania całkowitego bojkotu zarówno do gdańskiego handlu i przemysłu, jak i miejscowości wypoczynkowych Gdańska.

c) Zjazd Prezesów Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski, stwierdzając ponownie, że narodowo-socjalistyczne rasistowskie metody walki przeciwko rasom i wyznaniom podważają kulturę i cywilizację świata i biorąc pod uwagę ostatnie wypadki barbarzyńskich napadów na bezbronnych obywateli, prześladowania wyznań, niszczenia wszelkich organizacyj niezależnych, szerzenia pogaństwa, wprowadzania rozłamu wyznaniowego do organizacyj kombatanckich i ich rozwiązywania — zwraca się do Prezydjum Zarządu Głównego Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny o zawieszenie wszelkich kontaktów z organizacjami kombatanckiemi niemieckiemi do czasu przywrócenia obywatelom niemieckim wszystkich wyznań i każdego pochodzenia, pełni praw ludzkich i obywatelskich.“

Podobnież na zebraniu w dniu 1—3 listopada 1935 r. Zarząd Główny zajmował się sprawą hitleryzmu i powziął nast. uchwały:

„Stwierdzając: 1) że światowy ruch sportowy oparty jest na zasadach rycerskiej rywalizacji sił duchowych i fizycznych i może się rozwijać jedynie w atmosferze wzajemnego szacunku i tolerancji, 2) że zawody olimpijskie wznowione w nawiązaniu do tradycyj starogreckich stanowią probierz zdrowych sił narodów, 3) że dyktatura narodowo-socjalistyczna w Niemczech przekreśliła wszystkie zasady moralne i rycerskie, na których opiera się sport, dyskryminując szerokie rzesze swych obywateli, niszcząc katolickie i żydowskie organizacje sportowe, gnębiąc i prześladując także zawodników - sportowców — Zarząd Główny Zw. Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski zwraca się z apelem do polskiego świata sportowego o przyłączenie się do akcji protestacyjnej przeciwko odbyciu Olimpjady 1936 r. w Berlinie.“

„Niemieckie ministerstwo propagandy wydało w dniu 21 października 1935 r. rozporządzenie nakazujące usunięcie z pomników i tablic pamiątkowych nazwisk 12.000 żydów niemieckich, poległych w czasie wojny na polach bitew.

Rozporządzenie to stanowi obelgę, rzuconą w twarz wszystkim byłym żołnierzom, którzy w zgodzie z odwieczną tradycją wszyst-

kich narodów, uważają zachowanie pamięci o poległych towarzyszach broni za jedną z głównych cnot żołnierskich.

Zarząd główny Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodlgegłość Polski, stwierdzając fakt nowego podeptania przez barbarzyński reżim narodowo-socjalistyczny najbardziej podstawowych zasad etycznych świata cywilizowanego, postanawia przesłać niniejszą rezolucję do wiadomości Federacji P. Z. O. O. i wszystkim organizacjom b. wojskowych w Polsce."

Walkę z antysemityzmem zarówno krajowym, jak i w skali międzynarodowej Związek będzie niewątpliwie prowadził nadal, wysuwając zarazem postulat konsolidacji na tym odcinku społeczeństwa żydowskiego, co jest warunkiem podstawowym skuteczności tej akcji, w myśl uchwału Zarz. Gł. z dnia 1—3 listopada 1935 r.:

„Związek podejmuje zdecydowaną walkę z antysemityzmem, jako niezdrowym objawem społecznym, sprzecznym z tradycją Państwa i Narodu Polskiego, z naczelnemi ustawami Rzeczypospolitej oraz państwową racją stanu, a godzącym w najżywotniejsze interesy żydostwa polskiego"

O zupełnie zdecydowanej naszej woli energicznej obrony spraw obywatelskich, nabytych na polach bitew, świadczy następująca rezolucja Zarządu Głównego z dnia 15 grudnia 1935 r.:

Od szeregu tygodni jesteśmy świadkami bezprzykładnej akcji maltretowania przez młodzież t. zw „narodową" swych kolegów-żydów na Wyższych Uczelniach Rzeczypospolitej. Akcja ta przejawia się w napadach na bezbronnych studentów-żydów, w wyrzucaniu ich z sal wykładowych, biciu laskami.

Ostatnio Rada Dziekanalna Wydziału Inżynierji i Mechaniki Politechniki Lwowskiej wydała zarządzenie, opatrzone sankcją karną, nakazujące studentom-żydom zajmowanie w salach wykładowych oddzielnych i wyłącznie dla nich przeznaczonych miejsc.

Jest to w historji niepodległej Polski pierwszy fakt, że oficjalna instytucja publiczna zajmuje w stosunku do żydów stanowisko oparte na najbardziej niekulturalnych i obskuranckich zasadach t. zw. teorji rasowej. Ludzie, u których wykształcenie pozwalało domniemywać kulturę i hart ducha, ulegli niepoczytalnym hasłom młodzieży, nadużywającej przymiotnika „narodowej", tej

młodzieży szkół wyższych, która niepomna honoru i tradycji Narodu Polskiego, idzie na lep haseł nienawiści. Ci, którym Rzeczpospolita powierzyła kształcenie młodzieży wykazali tak mało charakteru i taki brak zrozumienia swego obowiązku i posłannictwa, że cała zdrowa opinja obywatelska winna z potępieniem uznać ich za hańbiących honor Narodu.

My, Żydzi uczestnicy walk o Niepodległość Polski, czujemy się urażeni w naszej dumie żołnierskiej faktem, że młodzież żydowska ma być oddzielona od reszty młodzieży, że wpycha się ją z powrotem do tego getta, które zostało obalone zjednoczonym wysiłkiem najświatlejszych w Polsce umysłów i które najwięksi Wodzowie Narodu, Kościuszko i Piłsudski, w różnych dobach historji potępili.

Nie ulega dla nas najmniejszej wątpliwości, że akcja antysemicka w obecnem jej nasileniu ma posłużyć najciemniejszym elementom reakcji, jako jedna z dróg rozgrywki o władzę w Polsce.

Zalewowi nienawiści muszą przeciwstawione być potężne tamy, nietylko przez społeczeństwo, lecz głównie i w pierwszym rzędzie przez władze, za porządek, dobro i interes publiczny odpowiedzialne.

Jako obywatele Rzeczypospolitej, których godność jest szarpana i elementarne prawo obywatelskie na szwank narażone, mają prawo żydzi polscy żądać od decydujących w Państwie czynników bezwzględnej akcji, zmierzającej do zduszenia w zarodku jadów nienawiści, z ciemnych powstającej źródeł.

Antysemityzm wojujący we wszelkich jego przejawach, jako ruch powodujący zamęt i rozprzężenie wewnętrznej spoistości Państwa, podkopujący podstawy Konstytucji, musi być traktowany analogicznie i z taką samą energją, jak inne ruchy antyspołeczne i antypaństwowe.

Stwierdzamy, że z takiem samem poświęceniem i energją, z jaką walczyliśmy o Niepodległość, bronić będziemy naszego największego prawa równości obywatelskiej.

Związek Żydów Uczestników o Niepodległość Polski w obliczu niebezpieczeństwa, zagrażającego nietylko życiu i mieniu obywateli-żydów, ale również ładowi i porządkowi publicznemu w wolnej i niepodległej Polsce, zdobytej krwią ofiarną wszystkich Jej synów bez różnicy narodowości i wyznania, apeluje do społe-

czeństwa polskiego, aby potępiło w najenergiczniejszy sposób metody walki narodowościowej, narażającej na szwank dobre imię Narodu Polskiego, szczycącego się od wieków ugruntowanemi zasadami wolności i tolerancji wobec wszystkich obywateli Rzeczypospolitej.

Apelujemy do wszystkich towarzyszy broni, z którymi w jednym szeregu walczyliśmy o Wolność Ojczyzny i z któremi dzieliliśmy nietylko niedole walki, ale i sny piękne o Niepodległej, w której Sprawiedliwość będzie osłoną dla wszystkich Jej dzieci, aby wraz z nami potępili niegodne stanowisko grupy lwowskich profesorów.

* *

*

Niezmiernie ważnem zagadnieniem przyszłości naszego ruchu jest sprawa przyciągnięcia do niego następnych pokoleń.

Związek nasz w swem założeniu jest związkiem opartym na przesłankach historycznych, jednocześnie jednakże jest organizacją społeczną, żywą, o wielkich celach i zadaniach, obliczonych nie tylko na dzień dzisiejszy, lecz wkraczającemi w daleką przyszłość. To też jest rzeczą konieczną odpowiednie ustosunkowanie się do pokoleń następnych, które z racji swego wieku nie mogły brać udziału w walkach niepodległościowych, na które jednakże spada ciężar utrzymania tradycji Żydów-Niepodległościowców.

W tym kierunku nie wyszliśmy jeszcze z okresu prób i eksperymentów. Na terenie Okręgu Krakowskiego sprawa ta była zaczepiona w 2 punktach: stworzono tam zaczątek ruchu harcerskiego, opierającego się o Związek Harcerstwa Polskiego oraz t. zw. Kadrę Młodych.

Zagadnienie harcerstwa będzie przedmiotem obrad II. Walnego Zjazdu, który niewątpliwie poweźmie tutaj konieczne uchwały. Pragniemy jedynie zaakcentować nasze stanowisko zasadnicze: wypowiedzieliśmy się od samego początku przeciwko tworzeniu jakichkolwiek odrębnych organizacji harcerskich dla młodzieży żydowskiej, niezależnie od tego, czy organizacje te miałyby być poddane władzy Z. H. P. czy też zupełnie samodzielnie. Uważamy, że młodzież żydowska winna być zorganizowana w drużynach szkolnych na ogólnych pod-

stawach, przyczem siłą rzeczy drużyny odpowiednio będą podlegać rejonowym władzom Z. H. P. na warunkach ogólnych, Jest to postulat zasadniczy, którego niespełnienie nie może dać wyników pozytywnych. Nie chcemy w żadnym wypadku współdziałać przy tworzeniu przy Z. H, P. czy oddzielnie od tej organizacji, drużyn odrębnych, wyłącznie żydowskich, gdyż uważamy, że nie spełnią one swego zadania państwowego.

Co się tyczy natomiast Kadry Młodych, to zdaniem naszem pojęcie to jest zbyt wąsko ujęte. Nie idzie nam wszak tylko o młodzież. Pomiędzy nami rocznikami wojennemi, a młodzieżą istnieje rozpiętość lat 15-stu i zadaniem naszem winno być przyciągnięcie do naszej pracy społecznej właśnie tych kilkunastu roczników, jako materjału ludzkiego młodego lecz już życiowo aktywnego. Istnieją w tym kierunku rozliczne projekty, które zostaną przedłożone II. Walnemu Zjazdowi.

Ze sprawami temi łączy się również zagadnienie prowadzenia przez Związek przysposobienia wojskowego, która była przedmiotem obrad Zarządu Głównego na całym szeregu zebrań.

Jak wiadomo, zatwierdzony przez Komisarjat Rządu na m. st. Warszawę statut Związku przewiduje dla naszej organizacji prawo prowadzenia p. w., przyczem jesteśmy obecnie jedną z bardzo niewielu organizacyj, które tego rodzaju przywilej posiadają. Sprawa p. w. była też przedmiotem licznych konferencyj członków Zarządu Głównego z pos. Walewskim, sekretarzem generalnym Związku Rezerwistów, i pułk. Kilińskim, b. dyrektorem P. U. W. F. i P. W.

Zagadnienie sprowadzało się do jednego pytania: czy jest z punktu widzenia interesów ogólnych rzeczą celową, aby były tworzone oddzielne organizacje żydowskie p. w., podczas gdy istniejące dwa wielkie związki: Związek Strzelecki i Związek Rezerwistów nie czynią żadnych trudności w przyjmowaniu członków-Żydów. Niewątpliwie na pytanie to należy dać odpowiedź negatywną. W Polsce istnieje jedna tylko armja w której służą wszyscy obywatele, niema tedy żadnych powodów, dla których prace przysposobienia wojskowego miałyby być dzielone według narodowości przyszłych żołnierzy czy rezerwistów. Związek nasz, żądając od chwili swego powstania

skreślenia paragrafu wyznaniowego w statutach organizacji oficerów rezerwy, nie może ze swej strony dążyć do tworzenia zespołów pracy p. w., opartych na momencie wyznaniowym aczkolwiek zdaje sobie sprawę z tego, że istniejące organizacje rezerwistów i strzelców nie zdołały dotychczas objąć całego materjału ludzkiego i w szczególności dotrzeć wgłąb społeczeństwa żydowskiego. Wychodząc z tych założeń, Zarząd Główny Związku postanowił nie wykorzystywać ustawowych uprawnień i nie tworzyć własnej organizacji p. w., polecając jednocześnie wszystkim swoim członkom i sympatykom zgłoszenie akcesu do Związku Rezerwistów i Związku Strzeleckiego. Uchwała ta świadczy o zachowaniu naczelnej tezy Związku: wszystko dla Państwa i Jego potęgi — w imię której organizacja nasza jest gotowa rezygnować z najbardziej nawet efektownych zamierzeń, o ile nie pokrywają się one z interesem ogólnym.

W wykonaniu powyższej zasadniczej uchwały Zarząd Główny bezpośrednio po zebraniu plenarnem w dniu 6 grudnia 1934 zakomunikował o zajętem stanowisku władzom Związku Rezerwistów i wydał polecenia wszystkim środowiskom, aby członkowie naszego Związku dopomogli Związkowi Rezerwistów i Związkowi Strzeleckiemu do przeniknięcia wgłąb społeczeństwa żydowskiego, celem ujęcia całego materjału ludzkiego, który do tych związków należeć może i winien.

Stosunki nasze z Federacją Polskich Związków Obrońców Ojczyzny układały się w sposób życzliwy i przyjacielski, specjalnie jeżeli chodzi o współpracę z Zarządem Głównym Federacji. Ze strony pana generała Dra Góreckiego Związek otrzymał wielokrotnie dowody życzliwości, za którą niechaj nam wolno będzie na tem miejscu Panu Ministrowi podziękować.

Również na terenie Okręgu Stołecznego, Krakowskiego, Wileńskiego, Lwowskiego i ostatnio Łódzkiego współpraca miejscowych naszych jednostek organizacyjnych z Federacją rozwijała się w sposób przyjacielski i niewątpliwie korzystny.

Inaczej, niestety, ma się rzecz na terenie województw zachodnich, gdzie miejscowe władze Federacji, mimo wyraźnego brzmienia Statutu Federacji i specjalnych uchwał w tej materji

powziętych przez Zarząd Główny Federacji, dotychczas nie przyjmują naszych miejscowych Oddziałów w skład odpowiednich władz rejonowych.

W sprawie tej wielokrotnie interwenjowaliśmy na terenie Zarządu Głównego Federacji, niestety jednakże bez praktycznego wyniku ze względu na opór odpowiednich zarządów wojewódzkich. Należy mieć nadzieję, że w przyszłości stan ten, niewątpliwie anormalny, ulegnie uporządkowaniu.

Również stosunki nasze z większością sfederowanych związków nie nastręczają uwag krytycznych. Ze związkami ideowemi utrzymujemy stały kontakt i w wielu wypadkach posunięcia nasze są uzgadniane.

Musimy natomiast na tem miejscu zwrócić uwagę na nieuporządkowanie dotychczas sprawy statutowej w Związku Oficerów Rezerwy, ktory nadal posiada słynny paragraf wyznaniowy, poddający oficerów rezerwy-Żydów specjalnej procedurze. Związek nasz zajął stanowisko jasne w tej sprawie oświadczając, że jest niezgodnie z honorem poddanie się takiej procedurze specjalnej i wielokrotnie podkreślał, że istnienie tego ograniczenia przeczy podstawowym zasadom Konstytucji. Sprawa ta jest tembardziej piekąca, że Z. O. R. otrzymał ostatnio wyłączne prawo prowadzenia p. w. dla oficerów rezerwy. Jest rzeczą konieczną, aby odpowiedni punkt Statutu został zmieniony, gdyż oczywiście organizacja, której celem jest szkolenie oficerów rezerwy nie może żadną miarą wykluczać od udziału w swych pracach pewnej części oficerów rezerwy Wojsk Polskich z racji ich wyznania.

W dalszym ciągu podkreślić pragniemy nader serdeczne stosunki łączące nas ze Zjednoczeniem Związków Żydowskich Inwalidów, Wdów i Sierot Wojennych, z którą to organizacją ściśle w wielu wypadkach współpracujemy.

* *
*

Z wystąpień zewnętrznych Związku w okresie sprawozdawczym podnieść należy nasz udział w Swiatowej Konferencji b. Kombatantów Żydów, która się odbyła w Paryżu w dniach od 15 do 20 czerwca 1935 r.

Swiatowa Konferencja b. Kombatantów Żydów została

zwołana z incjatywy organizacji Kombatantów żydowskich we Francji, zjednoczonych w Comité d'Entente des Associations d'Anciens Combattants Juives de France, na czele którego stoją pp. Vanikoff, Krouker, Wolff i inni, która to incjatywa została poparta przez organizację w Stanach Zjednoczonych.

Celem Konferencji była jednorazowa manifestacja spełnienia przez społeczeństwa żydowskie wszystkich krajów obowiązku obywatelskiego podczas wojny światowej i walk wolnościowych, następnie stwierdzenie, że byli Kombatanci żydowscy są zdecydowani do obrony praw obywatelskich, zdobytych na polach bitew, wszelkiemi środkami, stojącemi do ich dyspozycji.

Ze strony organizatorów Konferencji zostały zaproszone do wzięcia w niej udziału wszystkie organizacje kombatanckie żydowskie w poszczególnych krajach, z Polski zostały zaproszone: Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski i Zjednoczenie Związków Żydów Inwalidów Wojennych R. P. Obie te organizacje postanowiły, że wystąpią na Konferencji wspólnie, jako jedna delegacja państwowa, przyczem zostało utworzone specjalne Biuro Delegacji pod przewodnictwem ob. radcy A. Hafftki, celem przygotowania wyjazdu.

Po zreferowaniu sprawy Konferencji wobec M. S. W., M. S. Z. i Federacji P. Z. O. O. i otrzymaniu apropaty na wzięcie udziału w Konferencji, otrzymaliśmy przydział 30 paszportów bezpłatnych i 100 ulgowych, co umożliwiło nam zorganizowanie wyjazdu licznej grupy delegatów, jak również wycieczki naszych członków i sympatyków do Francji, z okazji Konferencji.

Na czele Delegacji Polskiej stanęło prezydjum powołane przez Zarządy Główne obu Związków w składzie: przewodniczący mgr. Leon Bregman, zastępca przewodniczącego Herman Schwarc, sekretarz adw. Zygmunt Landau, członkowie: inż. Paweł Goldkraut, adw. Ernest Ader, adw. Teodor Molkner.

Przechodząc do omówienia prac i zadań Delegacji Polskiej należy wyodrębnić trzy działy: a) właściwe prace Konferencji, b) uroczystości, związane z Konferencją, c) nawiązanie kontaktu z organizacjami emigracji polsko-żydowskiej w Paryżu.

a) Prace Konferencji rozpoczęły się w dniu 15 czerwca

1935 r. posiedzeniem inauguracyjnem, na którem zostało wybrane Prezydjum, złożone z przewodniczących wszystkich delegacyj. Przewodniczącym został wybrany p. Vanikoff, który w przemówieniu powitalnem uczcił pamięć Marszałka Piłsudskiego, zarządzając minutę ciszy.

Z ramienia Delegacji Polskiej powitał Konferencję mgr. L. Bregman.

Wśród depesz, nadeszłych pod adresem Konferencji została odczytana depesza p. gen. Góreckiego, Prezesa F.P.Z.O.O Na tem samem posiedzeniu został dokonany wybór komisyj, a m.: 1) historycznej i spraw opieki, 2) politycznej, 3) dla spraw emigracji, kolonizacji i Palestyny, 4) dla spraw młodzieży, 5) stosunków z organizacjami kombatanckiemi, 6) permanencyjnej, które to komisje rozpoczęły też natychmiast swe prace. Rezultatem obrad tych komisyj była rezolucja całkowicie uzgodniona i przyjęta jednomyślnie na posiedzeniu plenarnem w dniu 20 czerwca.

Rozpatrując charakter organizacyj obecnych na Konferencji, można było wyraźnie stwierdzić podział ich na 2 grupy. Do jednej zaliczyć należy organizacje o charakterze koleżeńsko-samopomocowym jak np. organizacja francuska lub angielska, do drugiej organizacje typu społecznego. Do rzędu tych organizacyj należą związki w Polsce, Austrji, Łotwie i Litwie.

O ile organizacje typu pierwszego posiadają skalę zainteresowań zwężoną do zagadnień ściśle historycznych i samopomocowych kombatanckich, o tyle organizacje grupy drugiej uprawiają czynną działalność społeczną, wysuwając się na czoło odnośnych społeczeństw żydowskich. Dla Delegacji Polskiej ogromnie interesujące były informacje udzielone przez organizacje: austrjacką (40.000 członków), łotewską (1.000 członków) i litewską (3000 członków), gdyż okazało się, że wszyskie te organizacje, pracujące w krajach, rządzonych autorytatywnie i współdziałające ze swojemi rządami, osiągnęły poważne sukcesy, obejmująa faktycznie kierownictwo polityczne spraw żydowskich. Podkreślić również należy, że metody akcji są we wszystkich tych krajach niezmiernie podobne i pokrywają się również z taktyką, przyjętą przez Zw. Żydów

Uczestników Walk o Niepodległość Polski. Ta wspólność wytycznych doprowadziła do nawiązania serdecznych stosunków pomiędzy delegacjami.

Jedną ze spraw zasadniczych, poruszonych na Konferencji, była kwestja ewentualnego powołania do życia światowej organizacji kombatantów żydów.

Delegacja Polska stanęła na stanowisku, iż tego rodzaju organizacja jest zbyteczną, gdyż poszczególne związki należąc do Sekcji Państwowych Fidac'u, posiadają w ten sposób dostateczne kontakty międzynarodowe, stworzenie zaś specjalnej nadbudówki mogłoby w konsekwencji wyrządzić wielkie szkody przy nader problematycznych zyskach..

Stanowisko to znalazło pełne uznanie ze strony innych delegacyj. Podkreślić należy, że stanowisko to podzieliło również Zjednoczenie Związków Żydów Inwalidów Wojennych R. P.. aczkolwiek dotychczas nie należy ono do Federacji P. Z. O. O.

W toku prac Konferencji okazało się natomiast, że poszczególne organizacje są bardzo słabo poinformowane o działalności pozostałych związków, istniejących w poszczególnych krajach, gdyż istniejące agencje prasowe nie uwzględniają w dostatecznych rozmiarach postępów ruchu kombatanckiego. Dla zaradzenia temu stanowi rzeczy Konferencja postanowiła wezwać poszczególne organizacje do utrzymania nawiązanych kontaktów przez komunikowanie informacji o pracy poszczególnych związków. Dla celów tych nie zostało stworzone żadne biuro specjalne. natomiast Konferencja przyjęła ofertę delegacji austryjackiej, jako położoej centralnie, do pośredniczenia przy przesyłaniu odpowiednich wiadomości pozostałym związkom.

b) Jeżeli chodzi o uroczystości zewnętrzne, które miały miejsce podczas trwania Konferencji, przypomnieć należy:

1) uroczystość odsłonięcia pomnika ku czci Żydów z Bliskiego Wschodu, poległych w szeregach francuskich, na którą przybyli wybitni przedstawiciele rządu i armji francuskiej, wygłaszając odpowiednie przemówienia, podnosząc obcość dla Francji jakichkolwiek idei rasowych i eksterminacyjnych. Po-

zatem na uroczystości tej przemawiał w tym samym duchu cały seereg polityków francuskich,

2) W dniu 16 czerwca Konferencja złożyła wieniec na Grobie Nieznanego Żołnierza i wzięła udział w zapaleniu znicza.

3) W dniu 17 czerwca miało miejsce uroczyste nabożeństwo ku czci Żydów, poległych za Francję, odprawione przez naczelnego rabina Francji, który wygłosił przy tej okazji piękne kazanie, Na nabożeństwie tem był obecny z ramienia Ambasady R. P. p. radca Lechoń, pozatem osobiście Ambasador Stanów Zjednoczonych.

4) W duiu 19 czerwca Konferencja była podejmowana przez Radę m. Paryża na Ratuszu. Przemawiał Prezesa Rady Miejskiej p. Contenot, w imieniu delegatów zagranicznych odpowiedział p. Florean (St. Zjedn.)

5) W tym samym dniu odbyła się uroczysta akademja w wielkiej auli Sorbony, której przewodniczył osobiście Minister wojny p. Fabry, mając u swego boku gubernatora wojskowego Paryża gen. Gouraud, b. ministra wojny i obecnego ministra bez teki gen. Maurin, wiceprezesa parlamentarnej komisji spraw zagranicznych p. H. Torresa, prezesa Unji Federalnej b. Kombatantów p. R. Cassin'a i inne osoby ze świata politycznego i naukowego. Z ramienia Delegacji Polskiej przemawiał p. Herman Schwarc. Przemówienia mówców francuskich, wygłoszone z wielką swadą i przekonaniem, podkreślały znowu przywiązanie narodu francuskiego do wielkich tradycji liberalnych i obywatelskich, w przeciwstawieniu do prądów nurtujących inne społeczeństwa.

Wypełniona po brzegi aula Sorbony reagowała bardzo żywo na wszystkie przemówienia.

6) Delegacja Zjednoczenia Zw. Żydów Inwalidów wojennych R. P. była zaproszona przez Gubernatora Inwalidów gen Marioux do udziału w zapaleniu znicza na Grobie Nieznanego Żołnierza w 20-stą rocznicę ufundowania fran. Krzyża Wojennego.

7) Po Żamknięciu Konferencji w dniu 20-go czerwca odbył się bankiet, wydany przez organizację francuską, w ciągu którego został wygłoszony szereg przemówień. Ze strony

polskiej przemawiał ob. L. Bregman, który jednocześnie wręczył przedstawiczelom organizacji kombatanckich innych krajów odznakę związkową polską i dr. Hufnagel, prezes Zw. Żydów Polskich we Francji, Wiceprezes F. P. Z. O. O,

c) Bezpośrednio po przybyciu do Paryża przedstawiciele Delegacji Polskiej ob. mgr. L. Bregman i St. Lubliner złożyli wizyty w Ambasadzie u p. Ambasadora Chłapowskiego, Ministra Milsteina, Radcy Lechonia i pułk. Błeszynskiego oraz w Konsulacie Gen. u p. Konsula Jankowskiego, i nformując o o sprawach Konferencji i stawiając się do dyspozycji dla przeprowadzenia akcjipropagandowej wśród miejscowej kolonji polsko-żyd. Ze strony władz konsularnych i Ambasady Delegacja uzyskała najbardziej przychylne przyjęcie, przyczem zostaliśmy też wyczerpująco poinformowani przez p. gen. kons. Jankowskiego o obecnem położeniu organizacyjnem Zw. Żydów Polskich we Francji. W toku tych konferencji zostało ustalonem, że Zw. Żydów Polskich zorganizuje na dzień 22 czerwca zebranie publiczne, na które wystąpi szereg mówców ze strony Delegacji. Zebranie to odbyło się w ustalonym terminie przy udziale cca 300 osób pod przewodnictwem p. dr. Hufnagla, przy obecności pp. konsula Dunajewskiego i sekr. Ambas. Miedzinskiego. Jako mówcy wystąpili mgr. L. Bregman, St. Lubliner, F. Freund, dr. Zirler, inż. Goldkraut, wszyscy z ramienia Delegcji, dając obraz położenia gospodarczego i politycznego społeczeństwa żydowskiego w Polsce. Zebranie miało przebieg bardzo podniosły i spełniło niewątpliwie swe zadanie,

Równocześnie, w porozumieniu z p. gen. kons. Jankowskim i pułk. Błeszynskim, attachè wojskowym, przystąpiliśmy do utworzenia na terenie Paryża Oddziału Zw. Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski, którego zadaniem będzie stworzenie podpory ideowej dla Zw. Żydów Polskich we Francji. Na czele komitetu organizacyjnego stanęli p. dr, Hufnagel i inż. Dynner.

Reasumując należy podkreślić, że liczny udział Delegacji Polskiej w pracach Konferencji wyrwał najlepsze wrażenie na przedstawicielach innych krajów, sam zaś przebieg Konferencji

i rezolucje na niej powzięte spełniły nadzieje i zadania jej postawione.

Wreszcie podkreślić należy bardzo życzliwy stosunek okazany nam przez władze w kraju i Paryżu, które odniosły się z wielkiem zrozumieniem do naszych wiosków i szły nam stale najbardziej na rękę.

R E Z O L U C J E

powzięte przez

Światową Konferencję byłych Kombatantów Żydów

1. Opierając sie na materjałach historycynych i statystycznych, zebranych przez organizacje kombatanckie, zostaje ponownie stwierdzone, że Żydzi spełnili we wszystkich krajach swój obowiązek obywatelski w całej rozciągłości, specjalnie zaś jeżeli chodzi o ich udział w wydarzeniach wojennych od roku 1914-ego.

Wszystkie narody, które uczestniczyły w tych wojnach uznały wzorowe stanowisko, zajęte przez miejscowe spełeczeństwa żydowskie.

2. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów, opierając się na spełnieniu równych dla wszystkich obowiązków, żąda utrzymania również równych praw.

Praw tych będziemy bronili wszelkiemi absolutnie środkami, jakie stoją nam do dyspozycji.

Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Zydów widzi się zmuszoną do niniejszego oświadczenia, gdyż antysemityzm wykorzystuje obecny kryzys światowy do ataku politycznego i gospodarczego na Żydów.

W szczególności Żydzi niemieccy zostali pozbawieni ich praw, przyczem odebrano im również prawo do spełnienia obowiązku służby wojskowej, chociaż 12.000 Żydów padło na polach bitew za Niemcy.

Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów stwierdza, że narodowo - socjalistyczne rasistowskie metody walki przeciwko rasom i wyznaniom podważają kulturę i cywilizację i mogą doprowadzić do katastrofy świata cywilizowanego.

3. Dla obrony przed tem niebezpieczeństwem Światowa Konfenrencja Byłych Kombatanków Żydów żąda:

a) zjednoczenia się żydów w poszczególnych krajach,

b) uzyskania przez odpowiednie organizacje kombatanckie w poszczególnych krajach decydującego wpływu na wewnętrzne życie żydowskie.

c) zaostrzenia dotychczasowych metod obrony, w szczególności w dziedzinie gospodarszej.

Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów jest przekonana, że w walce tej społeczeństwo żydowskie nie jest osamotnione. Cała kulturalna ludzkość, specjalnie zaś nasi byli towarzysze broni ze wszystkich obozów, staną niewątpliwie łącznie z b. kombatantami żydowskimi dla obrony praw ludzkich, tak jak ongiś broniliśmy wspólnie naszych krajów ojczystych.

4. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów oświadcza, że kombatanci-Żydzi łącznie ze wszystkimi towarzyszami broni chcą pracować dla utrzymania światowego pokoju i wita z zadowoleniem nawiązanie bezpośrednich stosunków pomiędzy kombatantami wszystkich krajów, w których wszyscy obywatele posiadają równe prawa, zmierzających do osiągnięcia tego celu:

5. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów jest zmuszoną z ubolewaniem stwierdzić, że wielu żydowskich inwalidów wojennych, którzy przez przesunięcie się warunków politycznych pozostali bez ustalonego obywatelstwa, nie otrzymuje z żadnej strony należnych rent. Konferencja wyraża nadzieję, że te pożałowania godne ofiary wojny, na mocy specjalnych ustaw, otrzymają pomoc w tych krajach, w których obecnie zamieszkują.

6. Deklaracja Balfoura została wydana w wyniku wojny światowej. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów zwraca się z tego względu do Rządu Jego Królewskiej Brytyjskiej Mości i proponuje odpowiednim urzędom, aby ci byli kombatanci-żydzi, którzy chcą wyemigrować do Palestyny i tam współdziałać w dziele odbudowy, mogli otrzymać prawo wjazdu poza kontyngentem.

7. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów

stwierdza, iż jest rzeczą konieczną, aby poszczególne organizacje krajowe byłych kombatantów-Żydów wywierały największy wpływ na wychowanie młodzieży żydowskiej. Wychowanie to winno mieć miejsce w ideologji kombatanckiej przy zachowaniu całkowitej apolityczności i specjalnem uwydatnieniu momentów żydowskich. Winno ono być prowadzone w porozumieniu z istniejącemi organizacjami młodzieży, odpowiadającemi podanym warunkom.

8. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów stwierdza z zadowoleniem, że w wielu krajach istnieją już liczne i dobrze zorganizowane organizacje kombatantów - Żydów, które uzasadniły konieczność swego istnienia pracą dla Państwa i Żydostwa. Światowa Konferencja zwraca się do żydowskich kolegów w tych krajach, w których podobne organizacje dotychczas nie istnieją z apelem o rychłe założenie takowych.

9. Wszystkie organizacje zastąpione w Światowej Konferencji Byłych Kombatantów Żydów są zgodne w dążeniu do podtrzymania nawiązanych obecnie koleżeńskich stosunków i proszą Bund Jüdischer Frontsoldaten Oesterreichs, z uwagi na środkowe położenie tego kraju, o objęcie pieczy nad utrzymaniem tego kontaktu.

10. Światowa Konferencja Byłych Kombatantów Żydów uważa za konieczne rozwinięcie stosunków organizacji kombatantów-Żydów do istniejących organizacyj kombatanckich krajowych i międzynarodowych za wyjątkiem takich, które wyznają program antysemicki.

— oOo —

Światowa Konferencją Byłych Kombatantów Żydów odradującą w Paryżu w dniach od 15 do 20 czerwca 1935 roku przypomina brytyjskim towarzyszom broni, że Wojna Światowa była prowadzona w imię obrony cywilizacji i wolności wszystkich ludów i prosi o przy pomnienie tego byłym kombatantom niemieckim, z okazji zamierzonej wizyty kolegów z British Legion w Niemczech.

Konferencja domaga się jednocześnie od kolegów brytyjskich zwrócenia uwagi kombatantów niemieckich na konieczność przywrócenia Żydów w Niemczech do wszelkich praw

obywatelskich, z jakich korzystali oni poprzednio, praw uświęcowych krwią żydowską przelaną na polach bitew.

Konferencja pragnie, aby niniejsza rezolucja została przedłożona British Legion za pośrednictwem Jewish Ex-Servicemen Legion w Londynie.

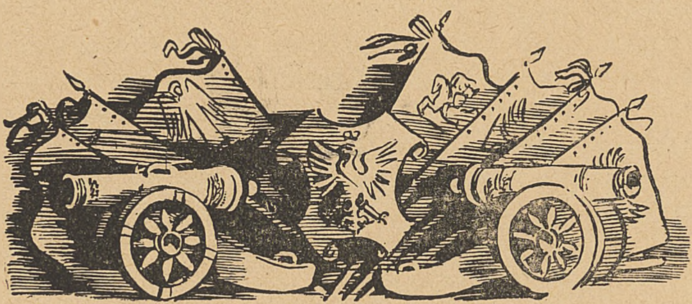
— oOo —

Wszystkie rezolucje zostały przyjęte jednogłośnie.

* *
*

W przeciągu trzydziestomiesięcznej kadencji Zarządu Głównego Związek rozrósł się, spotężniał i doszedł do znacznego wewnętrznego skrzepnięcia. Zadaniem nowych władz związkowych będzie dalsza rozbudowa organizacji, celem wciągnięcia do Związku rzeczywiście wszystkich uprawnionych.

Najważniejszem jednakże zadaniem nowego Zarządu Głównego będzie rzucenie naszych sił na front pracy społecznej dla Państwa i społeczeństwa żydowskiego dla osiągnięcia naszych zadań statutowych, dla wielkości i potęgi Państwa, dla szczęścia i dobrobytu miljonowych mas żydowskich w Polsce.

II

Działalność Organizacyjna

Przystąpiliśmy przed dwu i pół laty do zwołania I Walnego Zjazdu Delegatów naszego Związku, będąc małą grupką 120 obywateli, zorganizowaną w trzech Oddziałach, w Warszawie, Lwowie i Stanisławowie. Gdy obecnie oddajemy w ręce naszych członków sprawozdanie ogólne z pracy organizacyjnej, jesteśmy organizacją silną, zwartą i liczną. Jesteśmy organizacją, która siecią swoich oddziałów objęła Państwo całe, 64 oddziały, zorganizowane w 9 okręgach naszego Związku, mogą się wykazać ofiarną pracą dla dobra Rzeczypospolitej i żydowskiego społeczeństwa. Sięgmy również poza granice Państwa, na teren emigracji Żydów-polskich, do Belgji, Francji i Palestyny. Jeżeli spojrzymy wstecz na okres ubiegłych dwu i pół lat i stwierdzimy żywiołowy rozwój naszego Związku, który pod względem liczebnym przekroczył cyfrę 5000 członków zwyczajnych, jeżeli zanalizujemy sumę pracy, włożoną nietylko w życie organizacyjne, wewnętrzne, ale pracę państwowo-twórczą, jak współdziałanie z L.D.P.P., P.C.K., L.M. i K., współpraca przy realizacji Pożyczki Narodowej, pomoc powodzianom, a wreszcie ideową działalność społeczną wśród szerokich mas polskiego Żydowstwa, będziemy mogli stwierdzić, że zadania, włożone na nasze barki przez I Walny Zjazd Delegatów zostały należycie spełnione.

— oOo —

Pierwszy okres pracy Zarządu Głównego skierowany był

przedewszystkiem na organizowanie nowych Oddziałów Związku. Pod tym względem w szybkiem tempie powstają Oddziały naszego Związku na ziemiach zachodnich, w Poznaniu i Bydgoszczy.

Oddziały te, łącznie z dawniej zorganizowanemi, wykazały swą nadzwyczajną żywotność już w pierwszym okresie swej działalności, gdy Zarząd Główny Związku wezwał do pracy przy realizacji Pożyczki Narodowej. Za pracę przy Pożyczce Narodowej Związek nasz otrzymał podziękowanie Komisarza Generalnego i liczne dyplomy dla poszczególnych obywateli. W tym samym okresie Zarząd Główny polecił Oddziałom Związku rozpoczęcie jaknajszerszej akcji o zdobycie Odznaki Strzeleckiej.

Pierwsze wystąpienia zewnętrzne Oddziałów miały miejsce w dniu Święta Niepodległości, 11 listopada 1933 r., gdy istniejące wówczas Oddziały po raz pierwszy wystąpiły w defiladach na swoich terenach przed przedstawicielami lokalnych władz państwowych.

Koniec roku przynosi zorganizowanie nowych Oddziałów we Włocławku i Chmielniku.

Starając się ulżyć ciężkiej doli bezrobotnych i niezamożnych członków Związku, Zarząd Główny poleca Oddziałom zorganizowanie Bratnich pomocy, a przedewszystkiem pomocy lekarskiej i prawnej ze strony kombatantów, lekarzy i adwokatów.

W sprawie Bratniej Pomocy Zarząd Główny wydał następujące zarządzenie: Regulaminy pracy dla Zarządów Oddziałów przewidują istnienie w każdej jednostce referatu bratniej pomocy. Mimo to niektóre Oddziały dotychczas do instrukcji tej się nie zastosowały i referatu nie uruchomiły.

Zarząd Główny poleca niezwłocznie przystąpienie do zorganizowania Bratniej Pomocy, w pierwszym rzędzie odnośnie pomocy lekarskiej i prawnej dla członków Związku. Z reguły członkowie Związku lekarze i adwokaci przystępując do Bratniej Pomocy deklarują udzielanie bezpłatnych porad członkom Związku na podstawie odpowiednich asygnacji wydawanych przez Sekretarjat Oddziału. Równocześnie należy porozumieć się z miejscowemi aptekami w sprawie wydawania lekarstw po

cenie ulgowej. Wreszcie Bratnia Pomoc winna zająć się pośrednictwem pracy dla bezrobotnych członków Związku, zwracając się w pierwszym rzędzie do członków-pracodawców.

Prowadząc w dalszym ciągu pracę dokoła organizowania nowych Oddziałów, Związek rozrasta się przez powstanie ośrodków Związku w Kutnie, Nowym Sączu. Drohobyczu, Wilnie i Piotrkowie. Początek roku 1934 przynosi, jako plon działalności organizacyjnej powstanie nowych Oddziałów w Krakowie, Borysławiu, Przemyślu, Wołkowysku i Białymstoku. Zarząd Główny wprowadza w tym okresie nowe zasady ewidencyjne, rozpoczyna swą działalność biuro historyczne i referat statystyczny.

Marzec 1934 r. przynosi udział wszystkich Oddziałów Związku w święcie Imienin Marszałka i zapoczątkowanie opieki nad żołnierzem-Żydom armji czynnej przez zorganizowanie Świąt Wielkanocnych, ktore wszędzie urządzane były na wysokim poziomie i przyniosły wielki sukces moralny. Szczególnie pięknie uroczystość Wielkanocna wypadła w Bydgoszczy, gdzie spotkała się z wielkiem uznaniem władz wojskowych. W tej sprawie Zarząd Główny Związku wydał następujące zarządzenie: W szeregu miejscowości od wielu lat utarło się zwyczaj, że miejscowe społeczeństwo organizuje święta Paschy dla żołnierzy-Żydów miejscowych garnizonów wojskowych. Żołnierze ci otrzymują pełne wyżywienie rytualne w okresie Paschy, przyczem na pierwszy wieczór sederowy są zapraszani przedstawiciele miejscowych władz wojskowych i społeczeństwa.

Związek nasz z natury rzeczy i w myśl wskazań ideologicznych i statutowych winien objąć akcję wyżywienia świątecznego dla żołnierzy armji czynnej.

Zarząd Główny poleca wszystkim Zarządom Oddziałów, które dotychczas akcji podobnej nie przeprowadzały, względnie nie poczyniły jeszcze koniecznych przygotowań do akcji pesachowej w r. b., aby natychmiast przystąpiły do zorganizowania Święta Paschy dla żołnierzy-Żydów w sposób najbardziej uroczysty. Akcja ta winna być prowadzona bezpośrednio w imieniu Związku. W miejscowościach, gdzie Święta organizuje miejscowa Gmina Żydowska należy dążyć do stworzenia

wspólnej organizacji, występującej w imieniu zarówno Gminy, jak i Związku.

Władze wojskowe wszędzie pójdą najdalej na rękę miejscowym komitetom przekazując im strawne za żołnierzy Żydów. którzy z wyżywienia rytualnego będą korzystać Oczywiście, że fundusze uzyskane ze strony władz wojskowysh nie mogą być wystarczające, z którego to powodu musi być przeprowadzona akcja społeczna dla zebrania odpowiednich kwot. Należy tutaj zwrócić się do Gmin miejscowych o subsydjum odpowiedniej wysokości, względnie zaapelować do obywateli o udzielenie pomocy.

Zwraca się uwagę na wielkie znaczenie ideowe i propagandowe akcji powyższej, która winna być odpowiednio zareklamowana w społeczeństwie miejscowem i prasie. Specjalnie należy nadać najbardziej uroczysty charakter wieczorowi sederowemu, zapraszając nań przedstawiceli miejscowych władz wojskowych, cywilnych i społeczeństwa. Na wieczór ten winni również przybyć w możliwie wielkiej ilości członkowie miejscowych Oddziałów Związku, którzy zasiądą razem z żołnierzami służby czynnej do stołu dokumentując ciągłość służby i idei.

Bezrobotni członkowie Związku winni być włączeni do akcji pesachowej przez udzielenie im przez cały czas trwania tejże wyżywienia.

W tym okresie Zarząd Główny opracowuje szereg regulaminów wewnętrznych, jak regulamin pracy dla Zarządów Oddziałów i Zarządów Okręgów, regulamin świetlicowy i opracowuje projekt sztandarów Związkowych.

Tworzą się też nowe oddziały w Częstochowie, Katowicach i Łomży.

Kwiecień 1934 r. przynosi wzmożenie akcji antysemickiej. Warszawa, Białystok i szereg innych miejscowośi stają się widownią ulicznych bójek, napadów na ludność żydowską.

Zarząd Główny interwenjuje wówczas u szeregu wysokich przedstawicieli władz państwowych, ażeby te położyły kres napaściom na Żydów i zabezpieczyły życie i mienie ludności żydowskiej.

W maju 1934 r. wszystkie Oddziały Związku biorą udział

w Święcie 3 Maja, zaś Zarząd Główny w dniu 27/V organizuje centralną uroczystość z okazji przypadającej 125-ej rocznicy śmierci płk. Berka Joselewicza w sali Rady Miejskiej w Warszawie przy bardzo licznym udziale czlonków Związku ze wszystkich prawie Oddziałów. Uroczystość ta zaszczycona została obecnością prezydenta Marjana Zyndram Kościałkowskiego, viceprezydenta Olpinskiego i szeregu wybitnych przedstawicieli władz.

Z polecenia Zarządu Głównego Związku urządziły wszystkie oddziały w maju 1934 r. podniosłe uroczystości ku czci Pułkownika Berka Joselewicza, z których uroczystość, urządzona przez Oddział w Poznaniu i akademja w Drohobyczu pozostawiły szczególnie silne wrażenie wśród społeczeństwa. W tym samym czasie w Wołkowysku Oddział Związku dokonał uroczystego wmurowania tablicy ku czci Płk. Berka Joselewicza.

Jednocześnie Zarząd Główny zakłada archiwum prasowe i fotograficzne i opracowuje projekt odznaki związkowej i munduru związkowego.

Dbając o współżycie koleżeńskie członków Zarząd Główny wzywa Oddziały Związku do energicznej akcji w kierunku organizowania własnych siedzib, kładąc nacisk na życie świetlicowe.

Tworzą się nowe Oddziały Związku w Tarnowie, Płocku, Toruniu, Kołomyji i Łodzi i następuje zorganizowanie pierwszego ośrodka emigracyjnego w Brukseli.

Czerwiec 1934 r. przynosi rozpoczęcie współpracy Związku z L. O. P. P. w całym szeregu Oddziałów i wejście przedstawicieli Zarządu Związku do Centralnego Komitetu Propagandy L. O. P .P. wśród społeczeństwa żydowskiego. Oddziały Związku tworzą koła lokalne i kursy instruktorskie. Piękną kartę w tej dziedzinie ma Oddział w Łodzi, który wyszkolił cały szereg wykwalifikowanych instruktorów L. O. P. P.

W tym czasie Zarząd Główny wydaje piękną planszę dzieła Artura Szyka, „Śmierć porucznika Mansperla", którą Oddziały Związku rozsprzedają w szerokim zakresie wśród społeczeństwa.

Tworzą się nowe Oddziały Związku w Grudziądzu, No-

wym Targu, Gorlicach i Tomaszowie Mazowieckim.

W lipcu 1934 r. spada na ziemie polskie klęska powodzi w walce z którą biorą czynny udział Oddziały naszego Związku na terenie Zachodniej Małopolski, szczególnie w Nowym Sączu, Nowym Targu, Gorlicach i Tarnowie, a Zarząd Okręgu Krakowsko-Śląskiego tworzy kolumnę powodziową, która prowadzi przychodnię dla chorych i leczenie szpitalne. Kolumna ta niosła pomoc ofiarom powodzi w Szczucinie i za pracę tę udzielił Wojewódzki Komitet Pomocy dla Powodzian podziękowanie Zarządowi Okręgu w Krakowie.

Jednocześnie tworzą się nowe Oddziały w Chrzanowie, Oświęcimiu i Lublinie.

Latem 1934 r. urządził Oddział Warszawski Związku kolonje letnie dla dzieci w Domaczewie i Ciechocinku, na których korzystało z wywczasów kilkaset dzieci członków.

Drugi rok pracy Zarządu Głównego przynosi natężenie pracy wewnętrznej, której wytyczne ustalone zostały dla wszystkich Oddziałów Związku okólnikiem Zarządu Głównego z d. 20/IX 1934 r., którego główne punkty brzmiały:

Z rozpoczęciem drugiego roku pracy Zarząd Główny stawia wszystkim Oddziałom i Okręgom następujące zadania do osiągnięcia:

1. Stworzenie własnych siedzib przez poszczególne Oddziały;

2. Systematyczne prowadzenie pracy ideowo-wychowawczej w drodze pogłębiania ideologji Związku. Udział żydów w walkach o Niepodległość i dzieje żydów w Polsce winny być specjalnie uwzględnione w tej dziedzinie pracy;

3. Pracę oświatową, celem wykorzenienia analfabetyzmu wśród członków w drodze nauczania języka państwowego i dokształcenie członków zacofanych w zakresie wiedzy ogólnej;

4. Rozwinięcie bratniej pomocy członków Związku przez udoskonalenie pomocy lekarskiej, prawnej oraz w drodze zatrudnienia bezrobotnych członków przez uzyskanie dla nich miejsc pracy względnie w drodze zatrudnienia członków - rzemieślników przez ogół członków Oddziału. W związku z tem Zarząd Główny poleca wywiesić w lokalach Związkowych spis członków - rzemieślników według zawodów oraz przesłanie ta-

kiej listy w drodze okólnika przez Zarządy Oddziałów do ogółu członków z wezwaniem do ich zatrudnienia:

5. Praca przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego winna być również postawiona na wysokim poziomie przez systematyczne ćwiczenia na świeżem powietrzu i gry sportowe. W związku z tem Żarząd Główny kładzie nacisk na jaknajliczniejszy udział członków Związku w zawodach o P.O.S. i Odznakę Strzelecką;

6. Współpraca z organizacjami Obrony Państwa winna być szeroko uwzględniona. Zarząd Główny poleca wszystkim Oddziałom tworzenie przy nich samodzielnych kół: L.O.P.P; L.M. i K., Czerwonego Krzyża itd. z własnymi zarządami, przyczem kwartalne sprawozdania z pracy tychże winny być załączane każdorazowo do kwartalnych sprawozdań poszczególnych Oddziałów zarówno dla Zarządu Głównego, jak i Zarządu Okręgowego;

7. Współżycie towarzyskie członków Związku jest zasadniczą podstawą kombatanckiego braterstwa. Zarząd Główny w związku z tem poleca rozwinięcie towarzyskiego współżycia członków przez świetlice związkowe, jak i urządzanie częstych wycieczek i zabaw koleżeńskich. Zarządy Oddziałów położą nacisk na to, aby inteligencja związkowa nie uchylała się od towarzyskiego współżycia.

8. Umundurowanie jaknajliczniejszej rzeszy członków jest widoczną oznaką zdyscyplinowania i siły Oddziału. Wygląd zewnętrzny umundurowanego Oddziału, maszerującego sprężyście po ulicach miasta, wywołuje zadowolenie i uznanie w społeczeństwie własnem, szacunek zaś u ogółu ludności. Zarząd Główny poleca wszystkim Zarządom Oddziałów dołożenie starań w kierunku jednolitego umundurowania jaknajliczniejszej liczby członków zarówno przez nich samych, jak i w drodze współdzielczego nabywania materjału i szycia mundurów. Kasy Oddziałów nie mogą jednak partycypować w wydatkach na cel powyższy.

9. Sztandar Związku jest symbolem idei i trwałego dążenia do ziszczenia celów i zadań Związku. Zarząd Główny poleca wszystkim Zarządom Oddziałów poczynienie kroków dla ufundowania sztandarów. W zasadzie należy tworzyć ko-

mitety sztandarowe z łona społeczeństwa. Tak, jak sztandary pułkowe są zazwyczaj ofiarowane przez ogół ludności danego miasta, tak i sztandary nasz go Związku winny być ofiarowane przez społeczeństwo żydowskie w dowód przywiązania tego społeczeństwa do swoich żołnierzy.

10. W dziedzinie współpracy z wojskiem, Zarząd Główny uważa za konieczne ścisłą współpracę z władzami wojskowemi odnośnie opieki nad żołnierzem-żydem armji czynnej w okresie uroczystych świąt żydowskich, ażeby w tym czasie Związek nasz zastąpił żołnierzom dom rodzinny.

11. By przekazać następnym pokoleniom dzieje dotychczasowych walk Żydów o Niepodległość wskrzeszonej Ojczyzny Zarząd Główny poleca wszystkim Oddziałom zajęcie się szukaniem materjałów historycznych zarówno w gminach jak i u osób prywatnych i nadsyłanie tych materjałów Zarządowi Głównemu dla odpowiedniego wykorzystania i przechowania.

Zarządy Oddziałów otoczą również swoją opieką istniejące na ich terenach groby poległych żołnierzy-żydów., wzgl. zainicjują postawienie pomników na mogiłach, które takowych jeszcze nie posiadają. Projekt rysunkowy takiego nagrobka wyśle na zapotrzebowanie każdorazowo biuro Naczelnego Rabina W. P. -M. S. Wojsk. - Biuro Wyznań Niekatolickich-.

W tym okresie tworzą się dalsze Oddziały Związku w Nadwórnie, Brześciu n-Bugiem, Radomsku i Jaśle.

Piękne uroczystości wręczenia sztandaru urządziły Oddziały w Bydgoszczy i Przemyślu, przy udziale najwyższych przedstawicieli miejscowych władz, które to uroczystości przyczyniły się do podniesienia znaczenia i powagi Związku wśród szerokich rzesz ludności.

Za całokształt dokonanych prac Związkowych zostają w dniu Święta Niepodległości 11 listopada 1934 r. odznaczeni: Prezes Zarządu Głównego, ob. Bregman - Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnemi Krzyżami Zasługi - Wiceprezes Zarządu Głównego, ob. Lachowski, Prezes Zarządu Okręgu Krakowskiego, ob. Spira, Prezes Zarządu Okręgu Poznańskiego, ob. Majerowicz, Delegat Zarządu Głównego na Okręg Warszawski, ob. Flaum oraz kilku obywateli Bronzowemi Krzyżami Zasługi.

Tworzą się nowe Oddziały w Bielsku, Rzeszowie i Lidze.

2 grudnia 1934 r. odbyła się piękna uroczytość wręczenia sztandaru Oddziałowi Związku we Lwowie przy licznym udziale miejscowych władz i społeczeństwa.

W styczniu 1935 r, dwu członków z Oddziału Bydgoskiego przystąpiło do zorganizowania wydawnictwa, miesięcznika związkowego „Na Przełomie", który Zarząd Główny uznał za centralny organ związkowy, wypełniając całkowicie jego część redakcyjną. Jednakże spowodu słabego oddzwięku wśród społeczeństwa wydawnictwo to po krótkim czasie zostało zlikwidowane z braku środków finansowych, pomimo niezwykle bogatej treści i pięknej formy zewnętrznej.

Prace organizacyjne nowych Oddziałów postępują raźno naprzód, powstają Oddziały Związku w Wieliczce, Będzinie, Sanoku, Grodnie, Stryju, Samborze, Tarnopolu i Brzeżanach.

19. marca 1935 r. wszystkie Oddziały Związku biorą udział w uroczystych obchodach Imienin Marszałka, urządzając piękne akademje ku czci Wodza Narodu, który tak prędko miał nas już opuścić.

W tem też okresie urządzają nasze Oddziały drugie uroczystości Wielkanocne dla żołnierzy-Żydów w służbie czynnej, a po raz pierwszy urządza wspaniałą uroczystość Pesachową Oddział w Lidzie.

Wzmaga się też w dalszym ciągu akcja na rzecz L.O.P.P., rozpoczyna się praca naszego Związku na rzecz L.M. i K., oraz P.C.K.

Powstają nowe Oddziały Związku w Dobrzyniu nad Drwęcą, Jarosławiu, Tłumaczu i Andrychowie.

Zarząd Główny rozpoczyna pracę przygotowawczo-programową dla odbycia II Zjazdu, który spowodu śmierci Marszałka musiał być, w związku z żałobą narodową, odłożony.

Zarząd Główny organizuje w Warszawie kurs seminaryjny o historji, ustroju i organizacji gmin żydowskich, prowadzony przez pana profesora Majera Bałabana, przy udziale 30 słuchaczów spośród członków Oddziału Warszawskiego. Wykłady te zapoznały słuchaczy z podstawami ustroju Samorządu Wyznaniowego Żydowskiego, które to sprawy, tak żywotne dla naszego życia, w istocie swej są mało znane.

W związku z uchwaloną Konstytucją Zarząd Główny po-

lecił zwołać wszędzie zgromadzenia ludności żydowskiej dla wyjaśnienia ustrojowych zasad nowej Konstytucji.

Dnia 5 maja 1935 r. Oddział Łódzki Związku urządza piękną uroczystość wmurowania tablicy pamiątkowej w synagodze łódzkiej ku czci poległych Łodzian.

W maju 1935 r. spada hiobowa wieść o Śmierci Marszałka. W związku z tą niepowetowaną stratą Zarząd Główny zarządza żałobę wszystkich członków Związku i wydaje deklarację, treść, której zamieszczona jest na wstępie niniejszego sprawozdania. Zarząd Główny łącznie z Oddziałem Warszawskim wziął udział w uroczystym pogrzebie w Warszawie, zaś na pogrzebie Marszałka w Krakowie Związek wystąpił w szyku zwartym w liczbie kilkuset członków ze wszystkich Oddziałów. Pozatem z polecenia Zarządu Głównego wszystkie Oddziały Związku zwołały wielkie zgromadzenie ludności żydowskiej, która w bólu i skupieniu wysłuchała mów żałobnych przedstawicieli Związku, wyjaśniających ogrom poniesionej straty,

Zarząd Główny wysłał także depesze kondolencyjne do

Pana Prezydenta Rzeczypospolitej

Pani Marszałkowej Pisłsudzkiej

Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, gen. Rydz-Śmigłego i do

Min. Spraw Wojskowych, gen. Kasprzyckiego,

Praca organizacyjna postępuje w dalszym ciągu naprzód przez stworzenie nowych Oddziałów w Tarnobrzegu, Wadowicach i Pińsku, gdzie tamtejszy Związek Ochotników Żydowskich postanowił przeistoczyć się w Oddział naszego Związku.

Zarząd Okręgu Krakowsko-Śląskiego, chcąc zapoczątkować pracę ideową nad młodzieżą, rozpoczął na swoim terenie organizowanie Kadr Młodych przy Oddziałach Związku, a nawet zorganizował kurs harcerski w Zawoji dla instruktorów harcerskich dla młodzieży żydowskiej, która zgodnie z naszą ideologją i w myśl ducha zgodnego współżycia polsko-żydowskiego, winna się znaleźć w szeregach Związku Harcerstwa Polskiego.

W tym też okresie liczne delegacja Związku wyjechała na ogólno-światową konferencję Żydowskich Kombatantów do Paryża, o czem piszemy na innem miejscu.

4 sierpnia 1935 r. Zarząd Główny in gremio, wraz z prezesami Oddziałów wziął udział w sypaniu Kopca Marszałka na Sowińcu.

Sierpień i pierwsza połowa września 1935 r. upływa na bardzo usilnej pracy Zarządu Głównego Związku zarówno pod względem poparcia własnych kandydatur do Sejmu, jak i na pracy osobistej członków Związku na rzecz jaknajliczniejszego udziału w wyborach w myśl dyrektyw obozu niepodległościowego.

W sierpniu 1935 r. Oddział w Białymstoku pobrał ziemię z mogił żołnierzy-Żydów poległych pod Białymstokiem i następnie delegacja Oddziału zawiozła urnę z ziemią do Krakowa na Sowiniec.

Oddział Lubelski Związku urządził uroczystość pobrania ziemi z grobu pułk. Berka Joselewicza w Kocku i zawiózł urnę do Krakowa na Kopiec Marszałka.

Na jesieni 1935 r. następuje w Warszawie i w Brześciu nad Bugiem pobranie ziemi z mogił poległych żołnierzy-Żydów.

W październiku 1935 r. ukazuje się wydawnictwo o Marszałku Józefie Piłsudskim Wacława Sieroszewskiego w tłomaczeniu na język hebrajski ob. Marka Asza, i wydane staraniem Delegatury Zarządu Głównego w Stanisławowie. Również piękną uroczystość urządziła ta sama delegatura, stawiając w Bohorodczanach pomnik dwum nieznanym legjonistom-Żydom!

Dalszy rozwój organizacyjny Związku przyniósł w plonie nowe Oddziały w Tomaszowie Lubelskim, Śniatyniu, Mławie, Żywcu, Chełmie Lubelskim i Lwów-Powiat.

W dniu 27 października urządził Oddział w Grudziądzu uroczystość poświęcenia nagrobków 8 poległych żołnierzy-Żydów, zaś dnia 24 listopada taką samą uroczystość z udziałem naczelnego rabina WP. Mjr, B. Szteinberga urządził Oddział Włocławski Związku.

Listopad i Grudzień 1935 r. obok akcji odporu wobec wzrastającej hecy antysemickiej i koniecznych interwencyi u władz państwowych w kierunku obrony życia i mienia ludności żydowskiej, poświęcony jest pracom przygotowawczym do II Zjazdu Delegatów i dalszej organizacji nowych Oddzia-

łów Związku, która w wyniku przyniosła stworzenie nowych Oddziałów w Krynicy, Kole, Siedlcach i wyeliminowanie Sosnowca z dotychczasowego Oddziału w Będzinie.

Związek ogółem zorganizował 13 kół L.O.P.P; bardzo wydatnie współpracował w wielu środowiskach na rzecz L.M. i K., P.C.K., stworzył 45 świetlic, istniejących przy lokach związkowych, 14 bibljotek dla użytku członków i ich rodzin, odbył 259 odczytów i pogadanek na różne tematy zapoczątkował pracę ideologiczną wśród młodzieży — wreszcie zorganizował 148 manifestacyj ogólno-społecznych ; poświęcił 3 sztandary związkoowe i wystawił 24 nagrobki poległym żołnierzom-żydom.

Niech nam wolno będzie na tem miejscu podziękować Naczelnemu Rabinowi WP. Mjr. B. Szteinbergowi za łaskawą współpracę i pomoc, jaką zawsze otrzymywaliśmy od Niego, jak również Panu Rabinowi D.O.K. II i IX Kpt. Raabowi, który energją swą przyczynił się do zorganizowania wielu ośrodków Związku.

Praca dokoła zorganizowania ośrodków Związku w okresie sprawozdawczym została w dużej mierze dokonana, pozostały do zorganizowania jeszcze niektóre ośrodki na terenie Województwa Łódzkiego, Kieleckiego i Kresów Wschodnich. Praca organizacyjna na terenie Gdyni została zapoczątkowana i w ten sposób Związek obejmuje siecią swoich placówek całe Państwo od Bałtyku do Śniatynia i od Nowego Targu do Święcian. Osiągnęliśmy to dzięki wytrwałej i energicznej współpracy całego szeregu obywateli ideologją Związku przejętych.

W szczególności pragniemy podkreślić wielkość pracy, dokonanej dla rozwoju Związku przez Zarząd Okręgu w Krakowie, który Okręg nietylko zorganizował, ale pracę jego postawił na bardzo wysokim poziomie. Pragniemy też podziękowuć Zarządowi Okręgowemu we Lwowie i byłej Delegaturze Głównego w Stanisławowie za zorganizowanie licznych ośrodków Związku na terenie Im powierzonym. Trudny do zorganizowania teren Ziem Zachodnich został dzięki wytrwałej pracy dokonany przez Zarząd Okręgu Poznańsko - Porównież właściwy poziom pracy na terenie Okręgu Łódzkiego zawdzięcza Związek tamtejszej Delegaturze Zarządu Głównego. Wreszcie uważamy za swój miły obowiązek podkreślić wysi-

łek organizacyjny i usilną pracę prawie wszystkich Zarządów Oddziałów, które w okresie tak ciężkim pod względem ekonomicznym, a tak niespokojnym w życiu społeczeństwa żydowskiego, potrafiły nieść wysowo sztandar naszego Związku

III

Sprawozdanie Biura Historycznego

I Zjazd Walny Związku powołał do życia Biuro Historyczne i na skutek tej uchwały Zarząd Główny po ukonstytuowaniu się powołał Stefana Lublinera na kierownika Biura Historycznego.

Zarazem I-szy Zjazd Walny uchwalił powziąć uchwałę w ogólnikowych słowach formułującą zadanie Biura Historycznego i przyjął budżet roczny Biura w wysokości zł. 2.400.—.

Biuro Historyczne przejmując funkcje od tymczasowo sprawującego je ob. dr. B. Muszkatblata, ukonstytuowało się jak następuje: kierownik Stefan Lubliner, zastępca dr. Frenk Ludwik, sekretarz Władyslaw Konic, członek Stanisław Feigenblatt. Prace Biura rozpoczęły się natychmiast po ukonstytuowaniu, czyli latem roku 1933.

Zgodnie z uchwałami Zjazdu najważniejszem zadaniem było zbieranie czyli ewidencjonowanie materjałów o poległych bojownikach-Żydach walk wolnościowych i wojen polskich. Pod tym względem nic jeszcze niemal poprzednio nie uczyniono. Na zjazd pierwszy przygotowano zaledwie pierwszą naprędce zebraną z danych niezupełnych listę poległych. listę tę należało sprawdzić, porównać z innemi danemi, uzupełnić. Należało dalej przeszukać we wszystkich dostępnych źródłach, - o których jeszcze będzie mowa -, aby wydobyć nazwiska tych dziesiątków i setek nieznanych bohaterów, o których -zdawało się-

wszelka pamięć już zanikła. To było zadanie Biura i pod tym względem prace w zasadzie podzielono na okresy. przyczem ob. dr. Muszkatblatt podjął się prac nad okresem od rewolucji rosyjskiej 1905 r., ob. Lubliner - od r. 1909 - początek ruchów niepodległościowych i walki czynnej, aż do odzyskania niepodległości w r. 1918, ob. Feigenblatt - okres wojen polskich.

Najważniejszym i najpilniejszym - rzecz zrozumiała - był okres Legjonów P. O. W. i wojen polskich i dlatego postanowiono wszystkie prace skupić przedewszystkiem w tej dziedzinie. Biuro Historyczne posiadało swego pracownika o zaletach szperacza naukowego, też zostały powierzone prace nad wyszukiwaniem nazwisk zasłużonych Żydów w archiwach urzędów państwowych, instytucji i kół pułkowych. Jego też wyposażono we właściwe rekomendacje, umożliwiające mu dostęp do biur wojskowych, do Komitetu Krzyża i Medalu Niepodległości, do Kapituły Virtuti Militari i Krzyża Walecznych, do redakcji i „Niepodległości", organu Instytutu Badań Naukowych Dziejów Polski oraz do kół pułkowych.

Prace te już w pierwszych miesiącah - a więc w końcu 1933 r. - natrafiły na przeszkodę natury materjalnej. Praca utknęła, bowiem zajęcia zawodowe członków Biura czyniły nie do pomyślenia, aby oni sami zajmowali się owem szperaniem byłoby też rzeczą ze względów zasadniczych niesłuszną, by Biuro Historyczne miało się ograniczać do korzystania czy nawet wykorzystywania materjałów przypadkowo uzyskanych, dorywczych. Biuro Historyczne może nie gardziło takiemi materjałami, uważając, że w pewnym momencie mogą się one przydać w jego pracach, ale nie mogło odrzucić ani lekceważyć zasadniczych postulatów systematycznego przeszukiwania wszystkich źródeł dla ustalenia listy bohaterów. a następnie zebrania o nich - już i na innych drogach, m. in. w drodze społecznej, związkowej, towarzyskiej, itp. dalszych danych biograficznych. Ale Biuro Historyczne nie uważało za słuszne poprzettać samych poszukiwań w drodze związkowej czy pół-prywatnej, któraby sprzyjała tylko autoreklamie, przesadnie wyolbrzymiałaby mniemanie o poszczególnych członkach naszego Związku, których zasługi są zazwyczaj notorycznie znane, a wyrządzałoby krzywdę zarówno poległym i nieobecnym, jak i zasłu-

żenym dla sprawy polskiej Żydom, którzy przecież nie są członkami naszego Związku. Z tych też motywów w dużo późniejszym czasie Biuro Historyczne ustosunkowało się negatywnie do sprawy arkuszy ewidencyjnych, opracowanych i wydanych przez referat historyczny okręgu krakowskiego, które są „powtórzeniem kursu" i arkuszy ewidencyjnych Związku, podkreślić bowiem należy, że zainteresowano się w zasadzie ostatniem a nie pierwszem źródłem informacji o swych zasługach.

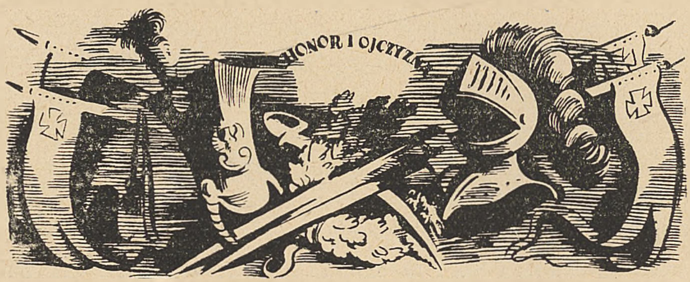
Biuro Historyczne ustawicznie ponosiło lub narażone było na koszty, wciąż miało do czynienia z pracą funkcjonarjusza doń przydzielonego, podczas gdy Wydział Wykonawczy nie mógł przydzielać ich pokrycia.

Już wówczas czyniono pewne próby samowystarczalności ze strony niektórych członków Biura Historycznego, trzeba przyznać, że było w nich pewne niebezpieczeństwo. Projekty szły w kierunku własnych imprez wydawniczych Biura. Zadanie Biura jednak jest ściśle badawcze, do nastawiania jego publikacji powołane są inne czynniki, referat ideowo-wychowawczy i propaganda prasowa, co nie należało do uprawnień Biura. Jednakże i te projekty, w których członkowie Biura Historycznego brali na siebie dobrowolnie rolę współwydawców, musiały być zaniechane ze względów finansowych.

Wskutek trudności materjalnych Biuro Historyczne musiało wstrzymać swe prace na początku r. 1934.

Dopiero gdy w owym czasie urząd skarbnika Zarządu Głównego potwierzony został ob. Szwarcowi ob Szwarc podjął pewne kroki, zmierzające ku ożywieniu Biura Historycznego. Urzeczywistnił mianowicie inicjatywę publikacji, poświęconej żydom bojownikom sprawy polskiej, opartej na umowie między Związkiem naszym a Zjednoczeniem Inwalidów, które broszurę tę finansowało. Biuro Historyczne podjęło dla tej sprawy działalność, przyczem stwierdzić należy, że, chcąc sprawę ruszyć naprzód, abstrahowaliśmy od tych postulatów, których przestrzegaliśmy i na przyszłość przestrzegać zamierzamy. Nie chcieliśmy narazić się na zarzut, że rzecz, która mogła ułatwić nam nasze prace, a z drugiej strony przynieść Związkowi korzyści, mogła być z naszej winy narażona na niepowodzenie. Abstrahowaliśmy również od zasady systema-

tycznej pracy w określonych kierunkach i podjęliśmy badania, mierzające do uzyskania danych, na podstawie których możnaby było opracować dzieło o Żydach, bojownikach sprawy polskiej we wszystkich okresach dziejów, którego życzył sobie kontrahent umowy ze Związkiem, t. j. Zjednoczenie Inwalidów. Istotnie opracowano udział Żydów w P.P.S. od r. 1905, w Legjonach, w wojnach polskich. Przestudjowano współczesne źródła polskie, aby dojść do koncepcji publicystycznego i popularnie historycznego oświetlenia udziału Żydów w ruchach wolnościowych okresu rewolucji i wojny światowej i przygotowano na podstawie własnych materjałów cztery ważne rozdziały zamówionego dzieła, musieliśmy jednak znowu wstrzymać prace z powodu trudności finansowych, gdyż są one bliskie zakończenia.

IV

Sprawozdanie Sekretarjatu Generalnego

W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny odbył 14 posiedzeń plenarnych, z których 2 odbyły się łącznie z prezesami Oddziałów. Z liczby powyższej 11 posiedzeń odbyło się w Warszawie, 2 w Krakowie i jedno we Lwowie.

Wydział Wykonawczy Zarządu Głównego odbył 65 posiedzeń, wszystkie w Warszawie.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło do Zarządu Głównego 3061 pism, wyszło zaś 4192, z czego

w roku	1933	wpłynęło	373	wyszło	850
„ „	1934	„	1118	„	1510
„ „	1935	„	1570	„	1832

Zarząd Główny wydał w okresie sprawozdawczym 33 okólniki i 10 cyrkulary specjalnych.

Próśb o interwencję ze strony członków wpłynęło do Zarządu Głównego 110, z czego załatwiono pozytywnie 49, negatywnie 26, w biegu 35.

Sekretarjat Generalny prowadził Archiwum Prasowe wykazujące 234 wzmianek wzgl. artykułów o działalności Związku. Wobec tego, że nie wszystkie Oddziały nadsyłały wycinki pirasowe ze swego terenu, Zarząd Główny nie mógł skompletować obszerniejszy materjał prasowy. Niezależnie od tego Sekretarjat Generalny prowadził Archiwum fotograficzne wykazujące 104 zdjęć.

V

Sprawozdanie Finansowe

Praca Zarządu Głównego w okresie sprawozdawczym była niezmiernie utrudniona wobec nieuregulowania spraw finanssowych. Jest rzeczą oczywistą, że Zarząd Główny, jako naczelna władza Związkowa, musi być utrzymywany przez Związek, jako całość, gdyż właśnie istnienie Zarządu Głównego stanowi o jednolitości akcji związkowej na całym terenie Państwa i znaczeniu naszej organizacji.

Aby Zarząd Główny mógł swe zadania należycie spełniać jest rzeczą konieczną, aby zostały mu dane nieodzowne dla działalności warunki finansowe, obliczone w ten sposób, by kryły one nietylko działalność biurową Zarządu Głównego, lecz również, by umożliwiły stały kontakt osobisty z Okręgami, Oddziałami, jak również wydatne subsydjowanie działalności Biura Historycznego i wydawniczej.

Statut Związku uregulował tę sprawę w ten sposób, iż przyznał Zarządowi Głównemu 20 proc. od składek członków zwyczajnych i wspierających, niestety jednakże okazało się, że jest to regulacja teoretyczna, gdyż znakomita większość Oddziałów tym swoim statutowym zobowiązaniom nie uczyniła zadość. Oczywiście, że stan rzeczy nie jest w olbrzymiej większości Oddziałów spowodowany złą wolą, lecz istniejącemi warunkami, koniecznością utrzymywania lokali, organizacją perjodycznych wystąpień zewnętrznych i t. d., które to wydatki zużywają całość kwot zainkasowanych od członków.

Temniemniej brak wpływów stałych ze strony Oddziałów unicestwił preliminarz budżetowy Zarządu Głównego i w konsekwencji swojej doprowadził do stanu anormalnego, przy którym członkowie Zarządu Głównego byli zmuszeni finansować jego działalność.

Zarząd Główny, w poszukiwaniu należytego rozwiązania zagadnienia finansowego, w czerwcu 1935 r. przeszedł na system opłat ryczałtowych ze strony poszczególnych Okręgów i Oddziałów. niestety jednakże i ten system nie wytrzymał próby życia, gdyż ustalone kwoty do Zarządu Głównego nie wpływały. Konieczny budżet Zarządu Głównego obejmujący lokal, wydatki administracyjne i konieczne rozjazdy, wynosi kwotę c-a zł. miesięcznie, do czego dochodzą jeszcze wydatki Biura Historycznego w kwocie zł. 150—200, oraz odpowiedni kredyt na akcję wydawniczą.

Te fundusze, stosunkowo niewielkie w porównaniu z liczebnością naszego Związku muszą się bezwzględnie znaleźć bądź to na podstawie statutowego udziału Zarządu Głównego w składkach członkowskich. bądź też na podstawie stałych opłat ryczałtowych. z tem jednakże, że odpowiednie kwoty muszą pod rygorem organizacyjnym punktualnie, co miesięcznie wpływać.

Pozatem Zarząd Główny będzie miał w przyszłej kadencji pewne kwoty z akcji ubezpieczeniowej i z kolektury Loterji Państwowej, należy jednakże raz jeszcze podkreślić, że podstawą finansową Zarządu Głównego mogą stanowic jedynie i wyłącznie kwoty dostarczone przez Związek.

Bilans Zarządu Głównego

Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski na dzień 30 listopada 1935 r.

STAN CZYNNY			STAN BIERNY	
Kasa i sumy do dyspozycji:			Wierzyciele:	2.535.20
w Kasie Zarządu Głównego	172.66		Fundusz Zjazdowy	53.25
w P. K. O. k-to 261.88	58.15	230.81	Kopiec im. Marsz. Józefa Piłsudskiego	212.50
Dłużnicy:				
a) Okręgi i Oddziały	6.634.52		Akcepty	450.00
b) Różni	539.60	7.174.12	Majątek	6.886.23
Weksle		950.00		
Inwentarz (ruchomości)		1.169.25		
Plansze (remanent)		374.00		
Odznaki "		11.40		
Legitymacje "		119.60		
Statuty "		108.00		
Razem		10.137 18	Razem	10.137.18

Sekretarz Generalny (—) St. Feigenblat Prezes Zarządu Głównego (—) Leon Bregman Skarbnik Zarządu Gł. (—) Inż. P. Goldkraut

BILANS DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU ŻYDÓW UCZESTNIKÓW WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI

za czas od 26 czerwca 1933 do 30 listopada 1935 r.

Winien			Ma		
R-k kosztów kancelaryjnych	6.440.42		R-k legitymacji	886.05	
„ pensji	910.46		„ bonifikacji dostawców	16.40	
„ druków	1.380.90		„ wpisowego	10. –	
„ subwencji udzielonych	1.694.10		„ Koła Pań	72.50	
„ bonifikacji	1.372.50		„ pieczątek	152.50	
„ podróży	1.217.35		„ dochodów	7.401.13	
„ funduszu wyborczego	1.574.92		„ ofiar	917. –	
„ biura historycznego	220. –	14 810.65	„ mareczek składkowych	6.303.60	
Przeniesiono na majątek		6.886.23	„ statutów	8.40	
			„ odznak	1.803.50	
			„ ruchomości	350. –	
			„ plansz	1.091. –	
			„ subwencji uzyskanych	1.300. –	
			„ biura delegacji parys.	736.50	
			„ składek członków Wydz. Wyk.	519.30	
			„ zniżek kolejowych	174. –	21.696.88
Razem		21.696.88	Razem		21.696.88

Stan liczbowy Związku

Oddział	stan licz.	czł zw.	czł. nadz.	czł. wsp.	of. rez.	pod. rez.	szer. rez.	wyż wyksz.	śr. wyksz.	inne	wol. zaw	kupcy	rzemieśl	prac. umysł.	inni	ıl. bezr.	bezrob. prac. um.	il. przyb.
1 Warszawa	578	571	7	—	145	131	281	205	199	174	161	172	138	107	—	37	9	—
2 Płock Bielsk W.	82	82	—	—	9	7	64	14	5	63	13	11	41	—	17	22	2	—
3 Włocławek Chodecz	129	129	—	2	10	24	95	11	20	98	12	59	33	15	10	4	—	2
4 Kutno	51	51	—	—	4	4	43	4	3	44	5	13	21	2	10	10	1	2
5 Mława	40	40	—	—	1	2	37	1	1	38	1	1	24	2	12	—	—	—
6 Łomża	71	71	—	51	3	13	55	8	16	47	6	14	40	8	3	14	3	—
7 Białystok	80	77	3	—	10	9	58	11	4	61	10	6	27	17	17	14	8	7
8 Wołkowysk	17	17	—	11	5	6	6	5	3	9	5	4	8	—	—	4	—	—
9 Grodno	57	54	3	26	5	13	17	4	9	44	6	11	19	14	7	8	4	2
10 Kraków Skawina	451	443	8	—	169	158	116	143	119	189	121	95	41	116	78	15	5	—
11 Nowy Sącz	60	60	—	14	7	15	38	6	1	53	7	15	20	1	17	10	—	2
12 Tarnów	84	82	2	30	25	28	29	31	24	29	22	24	15	9	16	9	7	—
13 Chrzanów	34	34	—	47	1	9	23	5	—	28	4	7	16	3	3	5	—	—
14 Gorlice	51	50	1	3	3	3	45	4	2	45	2	11	12	5	18	17	2	2
15 Oświęcim	32	31	1	42	5	10	17	6	2	23	5	18	4	3	1	2	—	—
16 Nowy Targ	43	43	—	—	1	19	23	10	3	28	6	15	18	4	—	6	2	5
17 Jasło	44	43	1	10	4	13	26	8	—	35	6	17	6	3	11	8	1	—
18 Wieliczka	23	23	—	—	2	6	15	6	2	15	4	11	4	2	2	3	1	—
19 Andrychów	26	26	—	—	1	8	17	2	5	19	6	7	4	7	2	6	1	—
20 Żywiec	26	26	—	—	4	17	5	8	5	13	6	11	4	5	—	3	—	1

21	Wadowice	24	24	—	—	6	11	7	5	—	21	5	15	—	4	—	—	—	—
22	Krynica	15	14	1	20	8	5	1	13	1	—	14	—	—	—	—	—	—	—
23	Chmielnik	36	36	—	—	—	4	32	1	1	34	1	11	14	4	6	4	1	—
24	Lwów	541	531	10	18	129	112	90	128	88	115	106	45	58	101	21	40	12	9
25	Drohobycz	58	57	1	18	20	18	19	22	18	17	19	9	1	10	8	3	2	2
26	Borysław	68	68	—	20	16	23	29	17	19	32	5	5	11	27	20	3	1	—
27	Przemyśl	136	131	5	2	45	50	41	36	8	92	33	15	32	31	25	18	12	8
28	Jarosław	26	26	—	6	9	12	5	8	6	12	4	7	5	6	4	5	—	—
29	Rzeszów	85	81	4	—	10	30	41	11	9	61	11	38	22	5	5	8	2	—
30	Sanok																		
	Plac Brzozow.																		
	Rymanów	67	67	—	5	8	22	37	9	1	57	8	18	9	6	26	2	—	—
31	Sambor	29	29	—	—	—	11	13	9	5	15	12	9	3	2	3	2	—	—
32	Tarnopol	17	16	1	10	3	4	10	7	4	6	5	2	3	2	5	1	1	—
33	Brzeżany	25	21	4	4	3	6	12	9	3	9	6	5	—	6	4	3	1	—
	Pl. Przemyślany																		
34	Tarnobrzeg	35	34	1	—	4	7	24	6	1	28	6	12	9	5	3	5	1	14
	Plac Rozwadów																		
35	Stanisławów	69	69	—	80	19	28	22	24	15	30	19	14	15	15	6	10	5	—
36	Kołomyja	26	26	1	—	11	3	11	10	3	13	7	7	6	4	2	4	2	—
37	Stryj	42	39	3	13	15	15	12	15	6	11	12	7	6	7	10	4	2	—
38	Nadworna	15	15	—	—	7	6	2	7	2	6	6	2	—	3	4	—	—	—
39	Tłumacz	15	14	1	—	6	3	6	4	2	9	4	3	2	2	4	3	—	3
40	Śniatyń	18	18	—	—	9	3	6	7	3	9	4	5	7	3	—	2	1	—
	Plac Zabłotów																		
41	Lwów - powiat																		
	Plac Sokół																		
	Rawa Ruska																		
	Gródek Jagiel.																		
	Rudki																		
	Chodorów	26	25	1	—	6	7	13	7	2	17	5	6	5	5	5	5	3	—
42	Poznań	33	30	3	30	3	4	23	3	16	14	1	17	2	13	—	1	1	1
43	Toruń																		

Plac Lubicz	45	45	—	—	3	27	33	5	4	36	3	30	6	3	3	1	1	—
44 Bydgoszcz	60	58	2	17	2	7	51	7	9	44	2	18	16	13	11	3	—	3
45 Grudziądz	20	20	—	2	1	1	18	2	2	16	—	13	5	2	—	2	2	1
46 Dobrzyń n. Drw.																		
Pl. Wąbrzeźno	36	36	—	8	—	2	34	1	6	37	1	10	15	3	15	8	—	17
47 Łódź	325	325	—	—	37	45	243	48	57	220	38	49	58	68	114	61	13	10
48 Piotrków	68	68	—	—	6	14	48	11	2	40	19	14	16	4	15	11	1	—
49 Tomaszów Maz.	122	122	—	—	5	5	111	9	4	108	5	10	33	12	61	20	—	—
50 Radomsko	70	70	—	—	2	2	66	4	5	61	3	19	20	4	24	3	—	5
51 Koło																		
Plac: Dąbie																		
Izbica																		
Sompolno	140	139	1	7	1	5	134	1	4	135	3	20	70	—	47	10	—	—
52 Częstochowa	122	122	—	—	13	13	95	18	27	77	14	26	37	9	36	6	1	—
53 Lublin	145	145	—	—	18	11	126	20	—	—	20	15	66	26	18	—	—	21
54 Brześć n. Bug.	65	64	1	16	5	10	41	6	2	56	7	7	26	7	27	1	—	3
55 Tomaszów Lub.																		
Plac: Tyszowce																		
Łaszczów	38	38	—	2	2	2	34	3	—	35	2	5	29	2	—	5	—	—
56 Chełm Lub.	24	24	—	—	4	2	18	4	8	12	8	12	4	—	—	—	—	—
57 Pińsk	41	41	—	—	2	3	36	4	2	25	4	3	30	4	—	6	1	—
58 Siedlce	32	31	1	—	5	4	23	7	—	25	5	10	7	2	8	3	1	—
59 Katowice	84	84	—	—	31	24	29	40	12	32	19	19	4	31	11	12	4	—
60 Będzin	57	57	—	—	4	4	49	10	7	40	6	6	17	8	20	6	1	—
61 Sosnowiec	52	52	—	—	10	6	34	17	6	29	13	10	19	5	5	2	1	—
62 Bielsko	34	34	—	35	22	7	5	18	10	6	17	8	1	8	—	1	1	—
63 Wilno	99	98	1	29	4	19	73	7	9	82	2	15	62	9	10	10	2	5
64 Lida	44	40	4	2	—	3	37	1	2	28	4	16	8	6	12	—	—	—
65 Bruksela	89	53	36	—	3	9	80	5	16	58	13	22	47	4	3	16	1	27
	4988	4880	108	480	931	1094	2806	1095	832	2855	909	1131	307	814	825	507	125	152

VI

Sprawozdania Okręgów i Oddziałów

OKRĘG STOŁECZNY

Adw. Henryk Kanarek, Prezes Okręgu

Prezes:
ob. Adw. Henryk Kanarek
Wiceprezesi:
ob. Ludwik Floksztrumpf
ob. Inż. M. Kahan
ob. Dr. B. Rozental
Sekretarz:
ob. Inż. S. Altman
Sekretarz:
ob. Zygmunt Tłusty
Skarbnicy:
ob. Mieczysław Manel
ob. Józef Miesne
Członkowie Zarządu:
ob. ob. Dr. M. Wygodzki, Inż. E. Ihr, Mgr. A. Aron, Adw. S. Billig, M. Szpilman, S. Wachler, Dr. Z. Borel, Inż. J. Rotberg.

W dniu 17 sierpnia 1933 r. odbyło się w lokalu własnym przy ul. Leszno 25 I-e Walne Zebranie członków Oddziału Warszawskiego. Liczba członków wynosiła wtenczas około 100 osób, przyczem po otwarciu własnego lokalu rozpoczęto e-

nergiczną pracę werbunkową, zwiększając w ciągu I-go roku liczbę członków do 250. Lokal Oddziału był lokalem wspólnym dla Zarządu Głównego oraz Oddziału Zw. Strzeleckiego imienia Berka Joselewicza. Szczupłość lokalu uniemożliwiła w I-ym roku szerszą akcję, to też zasadnicza praca skierowana była na zwerbowanie czł. oraz ugruntowanie i ustalenie działalności Oddziału. Mimo to Oddział przyjmował udział w szeregu akcyj ogólno-społecznych, ogólno-państwowych i w razie potrzeby wystawiał umundurowany pluton w składzie około 30 ludzi.

II-gi rok działalności rozpoczęto od zmiany lokalu, wyszukując w tym celu obecny lokal Związku, przy ul. Leszno 48, tak obszerny, że umożliwił rozpoczęcie szeregu prac. Przebudowanie i urządzenie lokalu pochłonęło około 3000 zł., którą to sumę udało się zebrać dzięki pożyczkom członków oraz zapomogom osób i instytucyj. Uruchomienie lokalu nastąpiło 8 listopada, zaś oficjalne otwarcie odbyło się w dniu 16 grudnia, w obecności Prezesa Federacji Stołecznej Prezydenta Ołpińskiego i licznych przedstawicieli Władz oraz organizacyj ogólno-państwowych i żydowskich Równocześnie rozpoczęto działalność we wszystkich kierunkach, niemożliwej dotąd z powodu zupełnego braku miejsca w poprzednim lokalu. W pierwszym rzędzie uruchomiono Bratnią Pomoc, organizując stały dział pomocy lekarskiej, prawnej, świątecznej i odzieżowej. W dalszym ciągu otworzono czytelnię bezpłatną dla członków Związku, zaopatrzoną początkowo w 250 książek zebranych drogą ofiar wśród czł. i przyjaciół Związku. Obecnie księgozbiór ten liczy przeszło 600 tomów i obsługuje ponad 100 czytelników. Nowo otwarta świetlica zaopatrzona została w szereg gazet polskich i żydowskich oraz w gry towarzyskie, jak domino szachy i. t. d.. Równocześnie urządzono na świetlicy bufet obsługujący w godzinach wieczornych przebywających w lokalu członków. Obszerna sala zebrań umożliwiła Zarządowi urządzenie licznych odczytów i zebrań poświęconych zagadnieniom interesującym specjalnie Żydów-kombatantów.

W celu lepszego zbliżenia i poznania członków zorganizowano również w lokalu własnym szereg wieczorów towarzyskich. Duże koszta związane z tą szeroką działalnością zmusiły

Zarząd do wytężonej akcji agitacyjnej i werbunkowej członków wspierających. Wpływy z tych źródeł osiągnęły sumę około 5.000 zł. rocnie. Prócz uregulowania spraw skarbowych, Zarząd w roku 1934-35 przeprowadził wewnętrzną konsolidację członków Związku i powiększył stan liczbowy do 576.

Sprawę umundurowanta rozwiązano w ten sposób, że zakupiono w fabryce, po niskiej cenie większą ilość materjału i umożliwiono członkom zaopatrzenie się w mundury przy dogodnych ratalnych spłatach należności. W ten sposób Okręg liczy obecnie około 100 czł. umundurowanych i dysponuje w razie defilad i pochodów karnym, wyszkolonym oddziałem reprezentacyjnym. Należy tu podkreślić, że Okręg Stołeczny ma pod tym względem najwięcej pracy reprezentacyjnej, gdyż na terenie Warszawy stale odbywały się uroczystości i Zjazdy w których Związek musi stale przyjmować udział. W ciągu kadencji 1934-35 r. Oddział uczestniczył w apelu po poległych, zorganizowanym w Dniu Zadusznym, przyczem z inicjatywy Związku odczytano po raz I-szy również i nazwiska Żydów, poległych za Polskę. W dalszym ciągu Związek przyjmował udział w stałych obchodach rocznic: Rzezi Praskiej, powstania listopadowego i styczniowego, górnośląskiego oraz 17-ej rocznicy bitwy pod Radzyminem. W dwudniowych obchodach uroczystego Swięta Niepodległości Oddział przyjmował zawsze liczny udział i wysyłał reprezentacje na wszystkie obchody ogólno państwowe. Oddział brał również udział w uroczystem nabożeństwie w Synagodze Garnizonowej i urządził odpowiednią akademję we własnym lokalu. Śmierć I-go Marszałka Józefa Piłsudskiego spowodowała wielodniową wytężoną pracę Oddziału, który reprezentował Związek we wszystkich fazach uroczystości pogrzebowych. Z inicjatywy Oddziału pobrana została również ziemia z grobu Żydów, poległych w walkach o Niepodległość Polski, która przewieziona zostanie, w pięknej specjalnie zbudowanej urnie, na Sowiniec. Zw. przyjmował również stale czynny udział w zbiórkach na cele ogólne, a więc L. O. P. P. P. C. K., L. M. K.

Wybrany w dniu 14 października roku 1935 nowy Zarząd miał zadanie znacznie ułatwione, a zasilony szeregiem nowych i energicznych członków przystąpił do rozszerzenia zakresu

dotychczasowyoh prac, W I-szym rzędzie postanowiono przystąpić do wydawania stałego, drukowanego biuletynu, następnie zwrócono szczególną uwagę na objawy antysemityzmu i postanowiono prowadzić w tym kierunku energiczną akcję. Również zwrócono większą uwagę na zatrudnienie bezrobotnych członków w przedsiębiorstwach prywatnySh, jak również w biurach i instytucjach zarządu miejskiego. Po umieszczeniu pierwszych dziesięciu bezrobotnych, mamy nadzieję. że w krótkim czasie uda się zatrudnić resztę bezrobotnych członków, rozwiązując w ten sposób jedno z najbardziej palących zagadnień walki o byt.

OKRĘG WARSZAWSKO-BIAŁOSTOCKI

Delegat Zarządu Głównego: ob. Dymitr Lachowski,
Seketarz: inż. E. Ihr.

Uchwałą Zarządu Głównego z dnia 1 listopada 1935 r został stworzony Okręg Warszawsko-Białostoski, obejmujący teren Woj. Warszawskiego i Białostockiego. Na terenie powyższym istnieje 8 zorganizowanych Oddziałów Związku i 2 placówki:

Włocławek, z placówką Chodecz,
Płock z placówką Bielsk,
Kutno,
Mława,
Łomża,
Białystok,
Grodno,
Wołkwysk.

Ogółem Okręg Warszawsko-Białostocki liczy 527 członków: 47 oficerów rezerwy, 78 podoficerów rez. i 375 szeregowych rez. Na dzień 4 stycznia delegat Zarządu Gł. na Okręg Warsz.-Białostocki zwołał Okręgowy Zjazd Delegatów, celem wyboru władz okręgowych.

Włocławek

Prezes: ob. Dr. Józef Poznański.
v. Prezes: ob. Dr. Mieczysław Linke.
Sekretarz: ob. Samuel Popiołek.
Skarbnik: ob. Dr. Mieczysław Linke.
Członkowie Zarządu:
Ob. ob. Józef Rode.
Ob. Dr. Henryk Forbert.
Ob. Izak Fogel.
Ob. Inż. Ludwik Krupka.

Założenie oddziału nastąpiło w wrześniu 1933 roku. Zwerbowano do dnia dzisiejszego 129 członków zwyczajnych i zorgani-

zowano placówkę w Chodeczu pow. Włocławskiego, liczącą 16 członków. Oddział przyjmował udział we wszystkich wystąpieniach o charakterze ogólno państwowym i społecznym, oraz nawiązał kontakt z sąsiedniemi oddziałami w Bydgoszczy i Toruniu przez wysłanie tut. oddziału umundurowanego na urządzone przez nich uroczystości. W wewnętrznej pracy stworzono bratnią pomoc dla członków, udzielono 121 bezpłatnych porad lekarskich i prawnych. Interwenjowano u władz w 15 wypadkach. Umeblowano świetlicę. W roku 1935 w miesiącu lipcu delegacja naszego oddziału zawiozła ziemię pobraną z grobów Żołnierzy-Żydów poległych w obronie Włocławka w 1920 r. na kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego na Sowińcu. W wykonaniu uchwały Zarządu tut. oddziału odnośnie uczczenie pamięci Żołnierzy-Żydów poległych w obronie Włocławka i Włocławian poległych na polu chwały, ufundowano nagrobki na 4 grobach poległych. odsłonięcie tychże nastąpiło dnia 24 listopada b. r. Udział w tej uroczystości przyjęli: Naczelny Rabin W. P. mjr. Steinberg, który odprawił nabożeństwo żałobne w miejscowej synagodze oraz na cmentarzu, Inż. Goldkraut z ramienia Zarządu Głównego Z. Ż. U. W. o N. P., oddział honorowy z bronią, oraz orkiestra 14 p. p. korpus oficerski, korpus podoficerski miejscowego garnizonu, oddział Zw. Rezerwistów, delegacje związków sfederowanych z sztandarem Zw. Rezerwistów na czele, reprezentant Dowódcy O. K. VIII w Toruniu, przedstawiciele Magistratu, Starostwa, organizacyj społecznych i zawodowych, Oddziały naszego Związku z Dobrzynia n/Drwęcą i Bydgoszczy. Przemówienia wygłosili: ob. Inż. Goldkraut z Warszawy, oraz Prezes miejscowego oddziału Ob. Dr. Poznański. Pozatem ufundowano sztandar dla naszego oddziału, poświęcenie którego nastąpi w lecie 1936 roku. W maju 1935 r. Związek nasz organizował w miejscowej synagodze nabożeństwo żałobne za spokój duszy Marszałka Józefa Piłsudskiego, oraz akademję żałobną w lokalu miejscowego „Makabi", w której wzięły udział władze wojskowe i cywilne, oraz Związki zawodowe i społeczne ze sztandarami. Przemówienie wygłosił Ob. Prezes Dr. Poznański.

Pozatem w Święta Wielkanocne w 1934 i 1935 r. urządziliśmy kuchnię rytualną dla żołnierzy miejscowego garnizonu.

Płock

Prezes: Ob. Inż. Izajasz Cybulski.
I V. Prezes: Ob. L. Drabinko.
II V. Prezes Ob. I. Altman.
Sekretarz Ob. J. Torner.
Skarbnik Ob. Dr. Majde.
Ref. Br. Pomocy czł. zarz. Ob. Inż. F. Margulies.
Ref. Historyczny: Ob. Mgr. Sz. Farba.
Członkowie Zarządu: Ob. ob. Dr. M. Mariensztras i H. Rotkopf.

1. *Powstanie Oddziału i Praca Organizacyjna.*

Z inicjatywy grona b. uczestników wojny zwołana została w dn. 6 stycznia 1934 r. konferencja w sprawie ewentualnego utworzenia w Płocku Oddziału Związku Ż. U. W. o N. P. Zebrani jednomyślnie stwierdzili konieczność powołania do życia na tutejszym terenie Oddziału Związku i wyłonione zostały: Komitet Organizacyjny oraz Komisja Weryfikacyjna, które rozpoczęły werbowanie i weryfikowanie członków.

W dniu 3 marca 1934 r. odbyło się I-sze Walne Zebranie Oddziału dla przyjęcia Statutu Związku, oraz wybory organów Związku.

W dniu 14 kwietnia 1934 r. odbyło się uroczyste inauguracyjne zebranie Oddziału z udziałem V. Prezesa Zarządu Okręgu Ob. Inż. Pawła Godkrauta. Na zebranie przybyli przedstawiciele Władz Państwowych Zarządu Miejskiego, Bratnich organizacyj, oraz szereg osobistości społeczeństwa miejscowego.

Przemawiali: Przedstawiciel Pana Starosty, Prezydent Miasta, Delegat Rządu przy Zarządzie Miejskim w Płocku, Prezes Rady Powiatowej B. B. W. R., Prezes Związku Oficerów Rezerwy, Przedstawiciel Zarządu Gminy Wyzn. Żyd., Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, P. Alfred Blay oraz V. Prezes Zarządu Okręgu Ob. Inż Goldkraut.

2. *Bratnia Pomoc.*

Zarząd Oddziału w czasie swojej kadencji czynił starania dla udzielenia pomocy swoim członkom:

a) uzyskał ulgi dla członków w wysokości 25% przy przejazdach na statkach „Vistuli";

b) zorganizował pomoc prawną, z której korzystało kilku członków;

c) uzyskał pracę dla 7-miu członków bezrobotnych, którzy byli zatrudnieni na robotach miejskich;

d) w czasie wyborów do Rady Miejskiej 2-ch członków bezrobotnych pracowników umysłowych pracowało w Zarządzie Miejskim przy układaniu list wyborczych.

e) w okresie zimowym uzyskano z Wydziału Opieki Społecznej Gminy Żyd. opał i produkty żywnościowe dla 10 członków bezrobotnych.

3. *Udział Związku w ogólnych akcjach społecznych.*

a) Związek nasz był reprezentowany w Komitecie Święta Morza i brał udział w obchodzie Dnia Święta Morza 29 czerwca 1934 r.

b) w ramach ogólnej akcji powodziowej, członkowie naszego Związku brali udział w pracach: Sekcji Statystycznej Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi w Komisjach Obwodowych oraz jako dzielnicowi. Pozatem Związek nasz, stosownie do norm przyjętych dla związków, wchodzących w skład Federacji P. Z. O. O. wpłacił Zł 15 — tytułem jednorazowej ofiary na rzecz powodzian.

c) Staraniem Zarządu Oddziału urządzony został w dniu 21 maja 1934 roku w miejscowej Synagodze uroczysty obchód ku czci Pułk. Berka Joselewicza, oraz wszystkich Żydów, poległych w walkach o Niepodległość. Na obchód przybyli: Żołnierze-Żydzi tut. Garnizonu pod dowództwem Oficerów. Komendant Garnizonu, Oficer Placu i Przedstawiciele Władz. Przemówienia wygłosili: w imieniu Związku — Ob. Prof. Dr. Szwadron, por. rez., w imieniu Wojska — Komendant Garnizonu, który w treściwem, a wypowiedzianem ze swadą żołnierską, przemówieniu złożył hołd pamięci poległego Bohatera.

d) Z powodu tragicznej śmierci Ministra Spraw Wewnętrznych ś. p. Gen. Pierackiego, staraniem naszego Związku zorganizowane zostało uroczyste nabożeństwo z udziałem przedstawicieli Władz. Przemówienie okolicznościowe wygłosił Ob. Dr. Bresler.

e) Związek nasz brał udział w uroczystościach w dniu 6 sierp-

nia z okazji, przypadającej XX Rocznicy wymarszu Kompanji Kadrowej z Oleandrów Krakowskich.

f) Z okazji XVI Rocznicy Odzyskania Niepodległości, Związek nasz wziął udział we wszystkich uroczystościach, związanych z obchodem tej rocznicy.

g) W związku z obchodem XV Rocznicy Odzyskania dostępu do Morza, zorganizowany został Obywatelski Komitet Obchodu, w którym był reprezentowany przedstawiciel naszego Związku. Pozatem Zarząd Oddziału delegował 2-ch członków Związku do Komisji Werbunkowej Obwodu Płockiego L. M. i K. dla werbowania nowych członków.

4. Akcja Prasowa.

A) Zarząd Oddziału w czasie swej kadencji kładł nacisk na odzwierciadlenie w lokalnej prasie ważniejszych przejawów z życia Związku.

B) Zarząd zorganizował kolportaż Organu Związku „Na Przełomie" w ten sposób, że nadesłane wszystkie egzemplarze styczniowego numeru zostały rozsprzedane.

5. Praca kulturalno-wychowawcza.

Celem skoordynowania prac ideowo-wychowawczych i kulturalno-oświatowych na terenie Związku, Zarząd powołał do życia odpowiednią Komisję. Odczyty odbywały się w soboty w lokalu Banku Kupieckiego; Ogółem zorganizowano 4 odczyty na tematy ogólno-społeczne i historyczne. Odczyty cieszyły się dużą frekwencją. Na skutek braku własnego lokalu, praca kulturalno-oświatowa nie mogła osiągnąć tych rezultatów, jakie Komisja nakreśliła przy ułożeniu programu na okres bieżący.

6. Piecza nad grobami wojennemi.

Zarząd Oddziału uchwalił, aby otoczyć specjalną opieką groby poległych na polu walki żołnierzy-Żydów, które znajdują się na tut. cmentarzu. W tym celu powołana została Komisja Opieki nad grobami. Przedewszystkiem Komisja zdołała ująć w ewidencję pochowanych na żydowskim cmentarzu w Płocku, poległych w czasie wojny i w 1920 r. w obronie Płocka, żołnierzy-Żydów, z możliwie dokładnemi danemi: imię i nazwisko, data śmierci, miejsce śmierci, wiek, miejsce przynależności, stopień i przydział wojskowy. Komisja przystąpiła w dalszym ciągu do ustalenia kosztów, jakie pociągnie za sobą uporządkowanie gro-

bów i ustawienie odpowiednich nagrobków, w/g wzoru ustalonego przez M. S. Wojsk. Na wiosnę, po wynalezieniu odpowiedniego, niezbędnego funduszu, uzyskanego bądź z Gmin Wyzn. Żyd., skąd pochodzą polegli żołnierze, bądź drogą dobrowolnych ofiar, groby będą uporządkowane przez sporządzenie odpowiednich nasypów ziemnych i ustawienie nagrobków.

7. *Tablica poległych żołnierzy w 1920 r w obronie Płocka.*

Z okazji przypadającej w dniu 8. IV. 1935 r. 20-ej Rocznicy wstąpienia do Legjonów grona młodzieży, dzieci Płocka, zawiązany został Komitet Obywatelski, celem właściwego uczczenia tego pamiętnego dnia. Między innemi uchwalono umieścić marmurową tablicę na budynku historycznej wartowni z nazwiskami poległych żołnierzy w walce z bolszewikami w 1920 r. w obronie m. Płocka.

Staraniem Zarządu Oddziału na tablicy tej umieszczone zostały nazwiska 8-miu żołnierzy-Żydów, poległych w obronie Płocka.

8. *Lokal Związku.*

Zarząd Oddziału na początku swojej pracy postawił sobie za cel urządzenie własnej siedziby, składającej się ze świetlicy, której wielkość odpowiadałaby liczebności członków naszego Oddziału oraz z pokoju kancelaryjnego. Na skutek braku odnośnych funduszów na utrzymanie własnego lokalu, realizacja tego projektu została nieco zahamowana. Celem wynalezienia odpowiednich środków, Zarząd Oddziału powołał Komisję z pośród członków Związku. Komisja w pierwszym rzędzie zorganizowała loterję fantową, z której dochód całkowicie został przeznaczony na wynajęcie lokalu. Pozatem Zarząd Oddziału zwrócił się do Gminy Żyd. o stałe subsydjum, istnieją widoki, że subwencja w wysokości 200 zł. rocznie będzie udzielona Związkowi. Wymieniona Komisja projektuje urządzić w najbliższym czasie szereg imprez, z których dochód przeznaczony będzie wyłącznie na cele Związku.

Nowe władze związku będą mogły już w najbliższym czasie stworzyć świetlicę, która jest niezbędnym czynnikiem dla życia i rozwoju Związku.

9. *Wytyczne na przyszłość:*

Poza pracą, wykonaną w czasie swojej kadencji, w granicach istniejących lokalnych warunków, Zarząd Oddziału nakre-

ślił wytyczne, które winny być zrealizowane w czasie najbliższym, między innemi:

a) opracowanie szkicu historycznego, ilustrującego udział Żydów w obronie Płocka w walce z bolszewikami w 1920 r. na tle ogólnego udziału Żydów w walkach o Niepodległość w latach 1914-1921;

b) ufundowanie sztandaru Związku;

c) umundurowanie jak największej liczby członków Związku, tak, aby Związek przy wystąpieniach na zewnątrz przedstawiał się jak najokazalej.

Do Oddziału w Płocku przynależy placówka w Bielsku, licząca 12 członków.

Kutno

Prezes: ob. Dr. Zdzisław Fruchter
v. Prezes: ob. Hilon Holcman
v. Prezes: ob. Mojżesz Zaks
Sekretarz: ob. Chil Apelast
Skarbnik: ob. Salomon Witkowski
Członkowie Zarządu ob. ob.: Srul Glajder, Szoel Borensztejn i Lajb Knaster.

Oddział w Kutnie i jego członkowie w okresie roku 1935 ograniczył swą działalność do spraw bieżących i pomocy członkom. Chorym niezamożnym udzielał pomocy lekarskiej. Skutecznie interwenjował u władz miasta w sprawie członków-rzeźników, którzy utracili stanowiska w rzeźni miejskiej.

W czasie świąt zostały dla żołnierzy Żydów wspólnie z Gminą Żydowską wynajęte 3 pokoje, w których kuchnia dostarczała śniadania, obiady, kolacje i macę. Na uroczystości obecni byli przedstawiciele pułku, miasta i powiatu.

W dniu pogrzebu Marszałka złożono wieniec u stóp symbolicznego pomnika na Rynku. Oddział wziął udział w nabożeństwie, jak również w podpaleniu stosu,

Podczas wyborów do Sejmu i Senatu Oddział brał żywy udział. Odezwy Centrali zostały rozlepione. W porozumieniu z B. B. W. R. odbył się w Sali Teatru wiec zwołany przez oddział nasz. W zapełnionej sali obecni byli przed-

stawiciele różnych pokrewnych związków z kandydatem na posła na czele. Referat na temat Konstytucja i ordynacja wyborcza, stanowisko Żydów wobec wyborów oświeciły masy żydowskie w Kutnie, które zrozumiały, że winne wziąć udział w wyborach. Pozatem żaden związek ani partja żydowska nie urządziły wiecu.

Wśród członków naogół zubożenie nie pozwala im opłacać składki.

Pertraktowany lokal obecnie (2 pokoje) ma być opłacony przez zamożniejszych członków, którzy chętnie wzieli na swe barki ciężar ten.

Mława

Prezes: ob. Dr, Władysław Proszower
v. Prezes „ Menasze Dawidson
Sekretarz: ob. Maksymiljan Lejberg
Skarbnik: ob. Kiwa Millerman
Członkowie Zarządu: ob. ob, Wolf Frydman, Efraim Naparstek.

Oddział w Mławie powstał w dniu 27 Lipca 1935 r. Oddział liczy w chwili obecnej 40 obywateli, praca organizacyjna jest utrudniona spowodu prawie całkowitego braku inteligencji wśród członków Oddziału.

Członkowie rekrutują się w większości z rzemieślników, ciężko borykających się walce o byt.

W chwili obecnej wynajęty został lokal na świetlicę Związku, dzięki której jest nadzieja ożywienia pracy związkowej.

Brak funduszów i bieda, panująca wśród członkow ze wszechmiar utrudnia działalność Oddziału w Mławie.

Łomża

Prezes: ob. Leon Pfeffer.
v-Prezes: ob. Adw. Maksymiljan Karbowski
v-Prezes: ob. Kuszel Dunowicz.
Sekretarz: ob. Leonard Bławat.
Skarbnik: ob. Eljasz Gliszyński.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Szyja Finkelsztejn, Nikodem Grynberg, Zelik Rosenfeld, Icchok Pasmanik.

1) Oddział powstał w Lutym, 1933 roku, po Zebraniu Organizacyjnem Członków w osobach: Adw. M. Karbowskiego, Leona Pfefera, Eljasza Markiewicza, Judla Goldberga i Nejmarka. Pierwsze Zebranie odbyte w dniu 4. II. 1934 r. wybrało Zarząd w osobach: Prezesa Dr. A. Menkesa, I Vice Prezesa Adw. Karbowskiego, II Viceprezesa Leona Pfefera, Sekretarze Leonarda Bławata oraz członków Zarządu E. Markiewicza, Judla Goldberga i Nejmarka. Ilość członków wynosiła 38 i stale powiększała się w miarę poczynań Zarządu.

2) Zebranie Inauguracyjne odbyło się w dniu 2. VI. 1934 r. w obecności Kol. Delegatów w osobach Viceprezesa Z. G. Lachowskiego i V. Prezesa Oddziału w Białymstoku Ob. Wadyasa-Schoenbruna, w obecności Władz Wojskowych i Cywilnych.

3) Praca przez pierwszy rok istnienia Oddziału, ograniczała się do dalszej organizacji wewnętrznej — powiększenia ilości członków i werbowania wspierających.

4) Po Zebraniu Członków w dniu 10. lutego 1935 r. wybrano Nowy Zarząd i wobec nieprzyjęcia prezesury przez ob. Dr. Menkesa, wybrano następujący Zarząd: Prezesem ob. Leona Pfefera, I V. Prezesa Adw. M. Karbowskiego, II Viceprezesa ob. K. Dunowicza, Sekretarza ob. Red. L. Bławata i członków Zarządu Ob. ob. E. Gliszyńskiego, I. Pasmanika, N. Grynberga, Sz. Finkielsztajna, I. Rozenfelda, dokooptowano: J. Goldberga i A. Klaczkowskiego.

5) Wystosowano wezwania do obywateli — wzywając do zapisania się na członków wspierających — wobec czego ilość członków wspierających podniosła się o 57 osób — obecnie zaś wynosi tylko 48 członków wspierających.

6) Oddział brał udział w następujących Uroczystościach: Dzień Imienin Marszałka Piłsudskiego, Święta Morza i 11-go Listopada. W Komitetach brali udział: Prezes L. Pfefer, który dokooptował 4-ch członków. 3 razy odbywał Oddział defilady uroczystościowe przed Władzami — przyczem umundurowanych członków — marszerowało 25.

7) W dnie świąteczne — lokal był czynny dla żołnierzy Armji czynnej.

8) Interwencji dla członków: 9 razy w sprawach finansowych w Urzędach, Porad lekarskich udzielono: bezpłatnych 6, ulgowych 11, porady prawne: wystąpiono w sądach 4 razy, udzielono porad ustnych 9, napisano podania lub prośby 16 razy.

Udzielono pożyczek—bezterminowych: 2, zwrotnie 1.

9) Zebrań Walnych w czasie trwania Oddziału było: 5. Ogólnych Zebrań Informacyjnych i dyskusyjnych było: 4.

10) Otworzono Sekcję szachową i odbyto jeden seans symultanowy w tow. Dr. Kohna — brało udział 30 szachownic.

11) Podczas wyborów do Sejmu, Oddział dwukrotnie zorganizował Zebrania w Gminie Żydowskiej — w celu ujednostajnienia elektorów — względnie kandydatów do Sejmu.

12) Oddział zorganizował ćwiczenia strzelania, odbył strzelanie na OS i oddał 10 strzałów ku chwale Ojczyzny.

13) Przystępuje do Organizacji Koła Pań, Sympatyków i Sekcji dla usprawnienia pracy Społecznej, w związku z celami Związku.

Budżet Oddziału określony został czasowo na zł. 600.— w przychodzie i rozchodzie.

Obecnie Oddział liczy rzeczywistych — 71 członków. Wspierających — 48 członków.

Białystok

Prezes: Ob. Dr. Stanisław Rotberg.

v-Prezes: Ob. Dr. Jerzy Gotlieb.

v-Prezes: Ob. Józef Kramarz.

Sekretarz: Ob. Salomon Bramson.

Skarbnik: Ob. Dr. Abram Kahan.

Członkowie Zarządu: Ob. ob.: Dr. Wiktor Fryszman, Elhanan Wieluński, Mordcha Gołub, Hersz Gielniowski, Owsiej Glikson.

Oddział Związku w Białymstoku założony został dnia 23-go stycznia 1934 r. Na inauguracyjnem posiedzeniu obecni byli przedstawiciele Władz z WPanem M. Zyndram Kościałkowskim, ówczesnym wojewodą Białostockim na czele oraz delegat Zarządu Głównego. Po ukonstytuowaniu się Zarządu przystąpiono do werbowania członków tak aktywnych jak również wspie-

rających. Ilość członków Związku początkowo była dość nieznaczna i w miarę rozwoju Oddziału liczba członków zarówno aktywnych jakoteż wspierających wzrastała i w chwili obecnej, t. j. w dniu 29 listopada 1935 r. Związek liczy już 81 osób. W związku ze świętem Konstytucji 3. Maja Zarząd Oddziału wydał w marcu 1934 jednodniówkę. W dniu Imienin ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego w 1934 r. urządzono w lokalu Związku Kupców akademję. Regularną pracę rozpoczął Związek z początkiem maja 1934 r. w wynajętym lokalu ze świetlicą dla członków. W kwietniu 1934 odbyła się uroczysta akademja z okazji obchodu 125 rocznicy śmierci b. p. Płk. Berka Joselewicza, którą zaszczycili swoją obecnością przedstawiciele Władz, Społeczeństwa, Organizacyj i Wojska z WPanem Wice-Wojewodą na czele. Z tejże okazji odbyło się 30 maja 1934 r. w Wielkiej Synagodze nabożeństwo żałobne. W czerwcu 1934 odbyło się Walne Zebranie i wybory nowego zarządu. Dnia 18 czerwca 1934 odbyła się Akademja żałobna ku czci ś p. Ministra Br. Pierackiego. W listopadzie tegoż roku urządzono wieczornicę reprezentacyjną. W grudniu Związek dzięki poparciu władz uzyskał koncesję alkoholową i pozwolenie na prowadzenie klubu towarzyskiego. W roku 1934 udzielono pomocy lekarskiej bezpłatnej 70 członkom, zaś z porad prawnych skorzystało 20-tu członków. Udzielano pożyczek bezzwrotnych dla najniezamożniejszych członków. Interwenjowano u władz państwowych na rzecz członków z wynikiem przeważnie skutecznym. W dniu Imienin ś. p. Marszałka Piłsudskiego 19 marca 1935 Związek brał czynny udział w uroczystym obchodzie, zaś wieczorem odbyła się uroczysta akademja, połączona z zabawą purymową dla członków i ich rodzin. Dnia 3 Maja Związek przyjmuje udział w defiladzie. Bezpośrednio po śmierci Pierwszego Marszałka Polski Zarząd Związku odbył nadzwyczajne posiedzenie żałobne, na którem uchwalono noszenie żałoby przez 6 tygodni. W dniu pogrzebu ś. p. Marszałka odbyło się w Wielkiej Synagodze nabożeństwo żałobne przy gremjalnym udziale całego społeczeństwa żydowskiego. Po nabożeństwie członkowie Związku ślubowali wierność ideologji ś. p. Marsz. Piłsudskiego. Wieczorem urządzono akademję żałobną, podczas której pełniono wartę honorową przy zaciągniętem kirem popiersiu ś. p. Marszałka.

W czerwcu nastąpiły wybory nowych władz oddziału. Dzięki intensynej pracy nowoobranego, Zarządu, umudurowano oddział reprezentacyjny w ilości około 30 członków. W związku z sypaniem kopca na Sowińcu w Krakowie oddział tutejszy pobrał w sierpniu br. ziemię z mogił żołnierzy-żydów, poległych w walkach o Niepodległość Polski pod Białymstokiem i ziemia ta następnie przewiezioną została przez delegata Związku do Krakowa. Delegat Oddziału wziął udział w zjeździe Legjonowym i w sypaniu kopca. Uroczystość w Białymstoku nosiła charakter bardzo imponujący i odbyła się przy współudziale społeczeństwa Białostockiego i przedstawicieli Władz cywilnych i wojskowych. W sierpniu 1935 Związek bierze bardzo czynny udział w akcji przedwyborczej do Sejmu, wypuszcza odezwę do ludności żydowskiej, organizuje odczyty i wiece i nawołuje społeczeństwo żydowskie do masowego wzięcia udziału w wyborach. W październiku br. otworzono przy Związku stały komitet Pań i rozpoczęto prace przygotowawcze do ufundowania sztandaru Związku. Związek w dalszym ciągu wykazuje żywotność, działalność poszczególnych sekcji rozwija się dobrze.

Wołkowysk

Prezes: ob. Dawid Tropp
v' Prezes: ob. Dr. Mieczysław Niemczyk
Sekretarz: ob. Dr. Eljasz Szlakman
Skarbnik: ob. Dr. Henryk Rak.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Edward Grinberg i Herman Birenbaum.

Pierwsze Walne Zgromadzenie nowopowstałego Oddziału Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski w Wołkowisku odbyło się 18 - VIII 1933 r., w obecności 12 członków. Po załatwieniu spraw organizacyjnych nowo-wybrany Zarząd rozpoczął akcję propagandową wśród społeczeństwa wołkowyskiego i ideowo-wychowawczą wśród członków. Zarząd zgłosił akces do Komitetu Obchodu 11 listopada, uchwalając jednocześnie wykonać tablicę pamiątkową ku czci Berka Joselewicza, wmurowując ją do frontowej ściany Synagogi. Dnia 5-XI 1933 r. wzięto udział w akademji, Związku Obrony

Kresów Zachodnich, na której przemawiał również Vice-prezes Dr. Niemczyk. Dnia 11 listopada odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku czci pułk. Berka Joselewicza z udziałem Starosty Powiatowego, Dowódcy Garnizonu, przedstawicieli Federacji i innych organizacji społecznych i tłumów publiczności. Okolicznościowe przemówienie wygłosił Dr. Trop prezes Związku. Dnia 17 marca 1934 roku urządzono akademję ku czci Marszałka Piłsudskiego, Dnia 14 kwietnia tegoż roku odbył się reprezentacyjny bal Związku, pod protektoratem Starosty Powiatowego i Dowódcy Pułku 3 Strzelców Konnych Gospodarzem honorowym balu był burmistrz m. Wołkowyska. 21 października 1934 r. odbyto doroczne Walne Zebranie członków i wybrano nowy Zarząd.

W 1934 i 35 roku przyjmowano udział we wszelkich świętach i uroczystościach o charakterze państwowym, przyczem członek Zarządu wygłaszał zawsze przemówienie okolicznościowe. Specialnie czynnie wziął Związek udział w uroczystościach z powodu śmierci Wodza Narodu. Związek urządził wspólnie z Gminą Żydowską specjalne nabożeństwo żałobne, na które przybyli Starosta, przedstawiciele wojskowości, władz i społeczeństwo. Tak samo żywy udział Związek brał w ostatnich obchodach 11 litopada.

Grodno

Prezes: ob. ob. Hersz Rapaport
v. Prezes: ob. Feliks Onass
Sekretarz: ob, Józef Diament
Skarbnik: ob. Samuel Banner
Członkowie Zarządu: ob. ob. Adw. Izydor Ruten, Daniel Altszuler.

Oddział Związku powstał w dniu 27 stycznia 1935 r, Przy powstaniu Oddział liczył 44 członków zwyczajnych i nadzwyczajnych. W dniu sprawozdawczym Oddział liczy 57 członków zwyczajnych i nadzwyczajnych, z których jest:

a) 3 legjonistów,
b) 34 ochotników W. P.
c) 17 b, bojowców P.P.S,

d) 3 nadzwyczajnych.

Zarząd Oddziału kładzie główny nacisk na zatrudnienie bezrobotnych członków i stwierdza, że z wielką trudnością dotychczas udało się wpłynąć na przyjęcie ob. Kapulskiego do fabryki skór Kagana — Mordchelewicza, ob. Kuraża do elektrowni miejskiej, ob. Bindera do Przytułku Sierot w charakterze kierownika i córki ob. Charce — Zuselewicz do biurowej pracy w fabryce rowerów Starowolskiego. Pozatem dzięki interwencji uzyskała ob. Sozańska wet. 1863 r. koncesję na sprzedaż napojów wyskokowych w Druskiennikach. Niezależnie od tego w wielu wypadkach interwenjowano u Władz Skarbowych w sprawach podatkowych z pomyślnym wynikiem.

W dniu 16. V. 1935 r. cały Oddział brał udział w pochodzie przez miasto do Pomnika Wolności i ślubował wierność ideom Marszałka.

W dniach 18. VI. — 21 VI. rb. Oddział brał czynny udział w tygodniu L. M. i K. przez zebranie fantów na loterję (500 fantów) i XII w tygodniu L.O.P.P.

W dniu 8. IX rb. prowadziliśmy akcję wyborczą, wszyscy członkowie należeli do straży wyborczej.

Z dniem 1. X. rb. wynajęto lokal związkowy, istnieje stała poradnia prawna i lekarska dla niezamożnych członków, oraz uzyskano zniżki na lekarstwa w tut. aptekach.

OKRĘG POZNAŃSKO-POMORSKI

Aleksander Nowik Prezes Okręgu

Prezes:
ob. Aleksander Nowik
v-Prezes:
ob Maurycy Bross
Sekretarz:
ob. Dawid Eisen
Skarbnik:
ob. Hersz Zalcberg
Członkowie Zarządu:
ob. ob. Józef Nest, Hilary Rozenberg, Jacenty Altman, Juljan Cwejgel, Henryk Rauch.

Okręg Poznańsko-Pomorski utworzony został w Poznaniu w dniu 1.8.33., wprowadzony w życie przez ówczesnego Delegata Zarz. Gł. — Ob. Ignacego Majerowicza. Jednocześnie założony został Oddział Poznański, do którego już na Zebraniu Organizacyjnem wpisało się jako Członkowie 28 osób.

Do Zarządu Okręgu wybrani zostali już na wstępie ob. ob.: Ignacy Majerowicz — Prezes, Aleksander Nowik — Wiceprezes, Stefan Gross — Sekretarz, Szyja Dąb — Skarbnik, wszyscy wymienieni, ze względu na siedzibę Okręgu w Poznaniu, stanowili jednocześnie Zarząd Oddziału Poznańskiego.

Zarząd Okręgu, po zorganizowaniu i stworzeniu dalszych Oddziałów, podlegających Zarządowi Okręgowemu w Poznaniu, a to: w Bydgoszczy, Toruniu, Grudziądzu, a w roku 1935, w Dobrzyniu n.Drw., wykazywał dużo energji

w utrzymaniu ciągłości pracy wszystkich mu podległych Oddziałów. W pracy tej prawdziwe zasługi należy oddać Prezesowi Ignacemu Majerowiczowi, który przykładał moc starań przy rozwoju i pracy tak w Oddziale Poznańskim jak i w Oddziałach całego Okręgu.

Związek nasz w Poznaniu jakoteż Oddziały naszego Okręgu, występując publicznie korzystają z przychylności władz dla Związku. Ostatnio t. j. w dniu 27. X. 35. Oddział w Grudziądzu urządził uroczyste odsłonięcie 8 nagrobków żołnierzy Żydów poległych wzgl. zmarłych w służbie wojskowej podczas i po wojnie. Udział w nader wzniosłej Uroczystości wzięły miejscowe władze wojskowe z kompanją honorową, ze sztandarem oraz licznie reprezentowane delegacje Rządu, samorządu, organizacyj i stowarzyszeń oraz oddziałów umundurowanych naszego Związku.

Zarząd Okręgu Poznańsko - Pomorskiego na czele z Ob. Prezesem A. Nowikiem i przy wydajnej pracy Ob. Sekretarza D. Eisena odbywa miesięczne Zjazdy Prezesów wszystkich Oddziałów całego Okręgu każdorazowo w innym mieście, w którym poszczególne Oddziały mają swoją siedzibę. Zjazdy te okazały się nader korzystne dla utrzymania kontaktu pomiędzy Zarządem Okręgu a podległemi mu Oddziałami i wpływają na ciągłość pracy twórczej Związku na terenie zachodnim.

Poznań

Prezes: — Aleksander Nowik,
v-prezes: — Maurycy Bross,
Sekretarz: — Dawid Eisen,
Skarbnik: — Abram Lipski.
Członkowie Zarządu: Ob. ob.: Wolf Bielefeld, Kazimierz Joel.

W samym Poznaniu Związek nasz występował często nazewnątrz jak: urządzano Akademje podczas świąt państwowo - narodowych z uroczystemi nabożeństwami przy licznym udziale przedstawicieli Wojska, Rządu i społeczeństwa żydowskiego, pozostawiające zawsze bardzo dodat-

nie wrażenie. Prócz tego Związek nasz brał czynny i skuteczny udział w akcji Pożyczki Narodowej, za co otrzymaliśmy specjalne podziękowanie z odnośnego Wydziału Wojewódzkiego w Poznaniu.

Związek nasz niejednokrotnie interwenjował u Władz miejscowych w sprawach bolączek naszego społeczeństwa żydowskiego, co jest niemałej wagi, szczególnie na terenie ziem zachodnich — przy wielkim antysemityźmie. Ostatnia interwencja datuje się z tygodnia ubiegłego i to po zajściach na Uniwersytecie Poznańskim oraz w „Domu Palestyńskim" przy ulicy Bukowskiej, t. zw. „Kibuc", przeciwko czemu jaknajenergiczniej z naszego ramienia wystąpił na audjencji u p. Starosty Grodzkiego nasz Prezes — Ob. A. Nowik, uzyskując przyrzeczenie Władz zażegnania tych i podobnych zajść.

Na każde święta Paschy Związek nasz urządza przy pomocy Zarz. Gminy Wyznaniowej Kuchnię Świąteczną — rytualną dla żołnierzy - Żydów miejscowego garnizonu, — gdzie przy łaskawym udziale Pań wydaje się wyżywienie przez przeciąg całych 8 dni Świąt wielkanocnych.

Oddział Poznański posiada śliczny lokal, w którym mieści się Sekretarjat oraz Świetlica związkowa, w której urządza się często wieczory towarzyskie z odczytami i t. p.

Naogół praca związkowa Okręgu i Oddziału Poznańskiego uwydatnia się pod hasłem „Praca dla Państwa i Społeczeństwa".

Toruń

Prezes — Ob. dr. Jakób Behr,
v. Prezes — ob. Hilary Rozenberg,
Sekretarz — ob. Józef Alpert,
Skarbnik — ob. Herman Nieder.
Członkowie Zarządu: Ob. ob. Jakób Singier, Dawid Ko-
8 członków.

Oddział w Toruniu założony został dn. 4 lutego 1934 r., kiedy odbyło się konstytucyjne Walne Zgromadzenie Od-

działu w obecności Prezesa Okręgu Poznańsko - Pomorskiego ob. Ignacego Majerowicza.

Dn. 24 czerwca 1934 r. urządził Oddział w Toruniu nabożeństwo i akademję z okazji 125 letniej rocznicy śmierci płk. Berka Joselewicza i złożył wieniec przed pomnikiem poległych żołnierzy 63 pp.

Również w dniu 11 listopada 1934 r. urządził Związek w Toruniu nabożeństwo w synagodze i akademję w auli Gminy Żydowskiej.

W roku 1935 Oddział wziął udział w akcji propagandowej na rzecz Pożyczki Inwestycyjnej i złożył wieniec przy pomniku poległych 63 p. p. w dniu Święta tego pułku.

Na uroczystości pogrzebowe Marszałka wysłaliśmy delegację do Warszawy. Dnia 19 maja zostało urządzone w miejscowej synagodze nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. Marszałka w obecności przedstawicieli najwyższych władz lokalnych cywilnych i wojskowych, sfederowanych związków i szerokich rzesz społeczeństwa. Kazanie żałobne wygłosił członek Związku rab. dr. Glicenstein.

Prace Oddziału rozwijają się normalnie. Do Oddziału w Toruniu przynależy placówka Lubicz, gdzie znajduje się 8 obywateli.

Bydgoszcz

Prezes — ob. Henryk Rauch,
v.Prezes — ob. Bronisław Herman,
Sekretarz — ob. Paweł Gelbfisz,
Skarbnik — ob. Feliks Moszkowicz.

Członkowie Zarządu: Rywen Iwanowicz, Salomon Sochaczewski, Benjamin Herbst, Aron Grycendler.

Szczęśliwym zbiegiem okoliczności przypadł okres powstania tutejszego Oddziału na czas rozpisania Pożyczki Narodowej. Dzięki podjętej skutecznej agitacji w tym kierunku nasz tutejszy Oddział, a temsamem nasz Związek, szybko mógł przejawić swą działalność na zewnątrz, zysku-

jąc sobie z miejsca uznanie władz i społeczeństwa. Idąc dalej w kierunku działalności na zewnątrz, ze względu na specyficzny teren, Oddział przystąpił do umundurowania członków, celem wzięcia udziału w obchodzie 11 listopada i umundurował 27 członków, którzy brali udział w defiladzie. Dodać jeszcze należy, że synagoga była tego dnia na nabożeństwie przepełniona i wywołało to entuzjazm i uznanie dla tut. Oddziału. Przystąpiono do zwerbowania członków wspierających. Ustosunkowanie się — nader przychylne. Pierwszy raz w Bydgoszczy urządzono wieczór Chanukowy i święta Pesach dla 200 żołnierzy żydów. Zorganizowano bratnią pomoc, udzielanie porad prawnych i interwencje u władz dla członków. Odczyty i referaty (o Marsz. Piłsudskim, o Berku Joselewiczu) i inne oświatowe referaty. Przeprowadzono akcję na rzecz powodzian. Brano udział w uroczystościach Berka Joselewicza w Warszawie, Grudziądzu i Toruniu, przyczem — przy zorganizowaniu tejże uroczystości w Bydgoszczy, gdzie odbyła się akademja i nabożeństwo w Synagodze, złożono przy tej okazji wieniec na grobie Nieznanego Powstańca Wielkopolskiego przy udziale całego miejscowego społeczeństwa. Poruszyło to całe społeczeństwo pomorskie i poznańskie, prasa rozpisywała się o tem bardzo dużo. W roku 1934 poświęcono pierwszy sztandar w Polsce naszej organizacji przy udziale Prezesa Zarządu Głównego i prezydjum tegoż oraz 4-ch Oddziałów Poznańsko - Pomorskich. Po ukończonej uroczystości — Starosta i Władze wojskowe miejscowe przyjęli defiladę naszych umundurowanych członków. Otwarcie własnego lokalu, gdzie mieści się świetlica, sala posiedzeń i sekretarjat. Za naszem pośrednictwem kilku bezrobotnych otrzymało pracę. Zorganizowano cały szreg wycieczek do bratnich Oddziałów, położonych blisko naszego terenu. Pożyczki są udzielane przez Kasę Bezprocentowych Pożyczek, dzięki naszym członkom, którzy reprezentują nasz Związek i zajmują zaszczytne miejsca w poszczególnych zarządach związków miejscowych, a między innemi także w Związku Kupców Żydowskich, gdzie licznie jesteśmy reprezentowani.

Grudziondz

Prezes — ob. Jacenty Altman,
v. Prezes — ob. Salomon Goldwag,
Sekretarz — Abram Rizenberg,
Skarbnik — ob. inż. Mieczysław Kirstejn.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Jakób Brajterman, Salomon Landau.

Oddział nasz ukonstytuował się dn. 6. V. 1934 roku, członków czynnych posiada 20-tu, w tym umundurowanych 7-miu.

Do najważniejszych wydarzeń i czynności w życiu Oddziału naszego możemy zaliczyć: 1. postawienie 8-miu pomników Żołnierzom - Żydom, znajdującym się na tutejszym cmentarzu, 2. pobranie ziemi z grobów poległych Żołnierzy - Żydów i złożenie na Sowińcu, 3. zbiórka na powodzian, 4. pomoc materjalną naszym niezamożnym członkom, 5. interwencje u Władz w sprawach prywatnych naszych członków oraz ogólno - żydowskich, szczególnie w ostatnim okresie, 6. współudział z Gminą w urządzaniu kuchni pesachowej i 7. urządzanie wspólnie z Gminą wszelkich uroczystości, związanych ze Świętami narodowemi.

Dobrzyn n. Drwęcą

Prezes — ob. Juljan Cweigel,
v. Prezes — ob. Jakób Fogel,
Sekretarz — ob. Dawid Niemczewko,
Skarbnik — ob. Michał Zysholc.
Członek Zarządu: Feliks Cudkiewicz.

Związek założony został 10 marca 1935 r. i liczy obecnie 38 członków zwyczajnych i 8 członków wspierających. Związek bierze czynny udział w pracy społecznej — państwowotwórczej. Związek ma swoich reprezentantów w Radzie Miejskiej, Gminie Wyzn. Żyd. w Dozorze Szkolnym L. O. P. P.. L. M. i Kolonjalnej, F. O. M. i w całym szeregu instytucyj żydowskich. Związek brał udział w subskrypcji pożyczki

inwestycyjnej oraz w akcji wyborczej do Sejmu i Senatu, kierując akcją wyborczą na terenie miasta. Związek brał czynny udział w obchodach państwowych i w uroczystościach odsłonięcia pomników Żydów poległych w walkach o niepodległość Polski w m. Grudziądzu i Włocławku. Związek liczy 28 członków kompletnie umundurowanych.

W czasie kadencji Zarząd odbył 20 posiedzeń i ogólnych zebrań członków. W dziedzinie bratniej pomocy wyjednano ulgi u p. p. lekarzy i aptekarzy dla członków Związku. Zarząd przystępuje do wykonania sztandaru ufundowanego z inicjatywy p. p. Abrama Beldigera i zebranych ofiar od pp: Starosty powiatowego, wice-starosty, posła na Sejm Rzplitej p. Chełmickiego, Senatora Siemiątkowskiego oraz całego szeregu wybitnych osobistości.

OKRĘG KRAKOWSKI

Leopold Spira Prezes Okręgu

Prezes:
ob. Leopold Spira
Wiceprezesi:
ob. Dr. Ludwik Schermant
ob. Karol Singer
Sekretarz:
ob. Dr. Karol Peczenik
Skarbnik:
ob. Henryk Hochwald
Członkowie Zarządu:
ob. ob. Dr. Jozef Auber, Dr. Ludwik Freundlich, Fryderyk Freund, Dr. Inż. Józef Taub, Inż. Taubman.

W okresie sprawozdawczym w Okręgu Krakowsko - Śląskim zorganizowano 15 Oddziałów, a to: Kraków, Katowice, Tarnów, Bielsko, Nowy Sącz, Nowy Targ, Gorlice, Oświęcim, Jasło, Chrzanów, Wieliczka, Andrychów, Wadowice, Żywiec i Krynica, dwie placówki: Skawina i Szczakowa. Pozatem w Bochni, Mielcu i Rabce zamianowano delegatów organizacyjnych, którzy jednak dotychczas w tych trzech miejscowościach Oddziałów nie zorganizowali. Na ostatnim Zjeździe Prezesów zapadła uchwała, mocą której Oddziały w Katowicach i Bielsku mają być z Okręgu Krakowskiego wydzielone, celem utworzenia zaczątku nowego Okręgu Śląskiego.

Dotychczas odbyły się dwa Zjazdy Delegatów Okręgu oraz 2-krotna konferencja Prezesów Okręgu Krakowsko - Śląskiego.

Zarząd Okręgu poza szeregiem okólników i instrukcyj wydał drukiem cztery numery Biuletynu, w których przed-

stawił całokształt spraw organizacyjnych Okręgu, a mianowicie: powołanie Komisji Legislacyjno - programowej, Komisji Społecznej i Komisji finansowej oraz powołanie referatów: kulturalno - oświatowego, Strzelectwa, P. O. S. i sportowego, historycznego, grobów wojennych i bratniej pomocy.

Zarząd Okręgu powołał pozatem do życia cały szereg przybudówek jak: Koło Przyjaciół, Koło Pań, Kadrę Młodych oraz prowadzi akcję L.O.P.P.-u, L.M. i K., F. O. M. i P. C. K.

Zarząd Okręgu powołał do życia Komitet Organizacyjny Harcerstwa, który zorganizował kolonję harcersko - instrukcyjną w Rabce i w Zawoji, a także obecnie jest w toku organizacja zimowej kolonji harcersko - instrukcyjnej w Rabce.

Oddziały podległe Okręgowi Krak.-Śląsk., wzięły udział w zeszłorocznej akcji powodziowej przez zorganizowanie własnej kolumny sanitarno - ratowniczej. Pozatem zarówno Zarząd Okręgu jak i poszczególne Oddziały brały udział w całej akcji Federacji P. Z. O. O. oraz w wystąpieniach tejże nazewnątrz.

Okręg brał udział w sypaniu Kopca Marszałka na Sowińcu.

Pozatem Związek brał czynny udział w Komitecie Wyborczym Ogólno - Żydowskim do Rady Miejskiej oraz przy wyborach do Sejmu.

Zarząd Okręgu wymaga od Oddziałów oraz członków, aby brali jaknajszerszy udział w życiu społecznem na odcinku charytatywno - gospodarczym oraz w pracach samorządowych.

Zarząd Okręgu wszczął akcję w kierunku podniesienia poziomu prac w oddziałach przez zorganizowanie własnych lokali i świetlic.

Kraków

Prezes — Ob. dr. Ernest Ader.

v.Prezes — ob. Dr. Adler Aleksander,
v.Prezes — ob. Dr. Epstein Maurycy,
Sekretarz — ob. Landau Jakób,
Skarbnik — ob. Sternbach Edmund.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Dr. Ausderweil Józef, Dr. Gehorsam Henryk, Gleisner Stefan, Grobler Samuel, Dr. Günspan Michał, Helsinger Ignacy, Dr. Rittman Maksymiljan, Dr. Schenker Ignacy, Weinreb Salomon, Weinstein Lazarz, Dr. Glassner Ignacy, Dr. Pisek Leon, Horn Adolf.

Zebranie konstytuujące, na którem stworzono Oddział Krakowski Związku, odbyło się dnia 22 października 1933. Założony w gronie kilkudziesięciu członków Oddział Krakowski rozpoczyna natychmiast bardzo ożywioną działalność tak na wewnątrz, jak i na zewnątrz, czego najlepszym dowodem jest fakt, że już w dniu 1 maja 1934 może pochwalić się ilością 324 członków zwyczajnych. Od tego czasu z natury rzeczy przypływ członków już się zmniejsza, ilość członków Oddziału wzrasta jednak stale aż do ostatnich czasów i w chwili obecnej liczy Oddział Krakowski okrągło 480 członków zwyczajnych.

Praca Oddziału na wewnątrz odbywa się w ramach, zakreślonych przez Zarząd Główny, a działalność Oddziału jest szczególnie silna na odcinku pracy oświatowej, strzeleckiej i bratniej pomocy.

Bratnia pomoc Oddziału posiada podsekcję grobów wojennych, której staraniem odczyszczono i doprowadzono do porządku już znaczną ilość zaniedbanych dotychczas grobów wojennych żołnierzy żydowskich na cmentarzach krakowskich.

Członkowie wspierający Oddziału zgrupowani są w odrębnem Kole Przyjaciół, które to Koło rozszerza się coraz bardziej.

Oddziałowi szczególnie leży na sercu współpraca z młodzieżą i w tym celu założono w Krakowie odrębne Stowarzyszenie o nazwie „Kadra Młodych przy Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski".

Ta Kadra Młodych związana jest silnie z naszym Od-

działem, co zagwarantowane jest w samym statucie tego Stowarzyszenia.

Żony, siostry i córki członków zgrupowane są w Kole Pań, które wydatnio pomaga Zarządowi Oddziału w pracy nad zbliżeniem towarzyskiem, w pracy oświatowej i charytatywnej.

Jeżeli chodzi o wychowanie najmłodszej młodzieży i dzieci w duchu ideologji Związku, to Oddział pragnie uzyskać rezultat ten przez harcerskie wychowywanie młodzieży w ramach Związku Harcerstwa Polskiego. Działalność członków naszego Oddziału w tym kierunku dała już bardzo poważne rezultaty, zdołaliśmy wciągnąć poważne zastępy młodzieży do drużyn harcerskich i zuchowych.

Praca społeczna Oddziału odbywa się przedewszystkiem w zorganizowanych przy Oddziale Kołach L. O. P. P., Ligi Morskiej i Kolonjalnej i Polskiego Czerwonego Krzyża.

Nie tu miejsce wymieniać rezultaty, osiągnięte w tych kierunkach przez poszczególne Koła, podkreślić jednak należy, że Oddział nasz za pośrednictwem swojego Koła Polskiego Czerwonego Krzyża, wystawił sam przy pomocy P. C. K. kolumnę ratowniczą w dniach katastrofalnej powodzi w lecie 1934 roku i wyposażył kolumnę tą w cały personel lekarski i pomocniczy. Działalność kolumny, która niosła pomoc na objętych katastrofą powodzi terenach, całej ludności — bez różnicy wyznania — spotkała się z gorącem uznaniem ze strony Władz i społeczeństwa.

Na odcinku żydowskim Oddział nasz bezpośrednio, lub też za pośrednictwem swoich członków bierze udział we wszystkich pracach charytatywnych, zabiera głos we wszystkich kwestjach, dotyczących ogółu społeczeństwa żydowskiego.

Z natury rzeczy, szczególnie intensywna jest współpraca Oddziału z Federcją Polskich Związków Obrońców Ojczyzny; w Zarządzie Powiatowym tej Federacji zasiada prezes naszego Oddziału.

W ciągu całego swojego istnienia Oddział brał udział we wszystkich ogólnych uroczystościach i obchodach, jak

rocznice święta Niepodległości, rocznice powstań narodowych, manifestacje żałobne itp.

Urządzając akademje dla uczczenia poszczególnych ważnych dla Państwa dat, Oddział przyciągał całe społeczeństwo żydowskie, lub dawał inicjatywę do wspólnej akcji różnych ugrupowań żydowskich.

Godzi się jeszcze wspomnieć, że Oddział znacznym wysiłkiem ufundował sztandar, którego poświęcenie miało nastąpić w maju 1935 roku. Niestety, żałoba, jaką okryło się całe Państwo wskutek zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego, uniemożliwiła dokonanie poświęcenia sztandaru, w terminie poprzednio projektowanym. Obecnie oczekujemy chwili stosownej, aby dokonać w terminie spóźnionym tego ważnego aktu.

Praca Oddziału tak na wewnątrz, jak i na zewnątrz stworzyła z Oddziału już zwartą, zdyscyplinowaną i karną całość, która stanowi rezerwuar pracowników w różnych dziedzinach życia społecznego.

Agendy Oddziału i jego życie wewnętrzne tak się rozrosły, że lokal dotychczasowy, który Oddział zajmuje od stycznia 1934 r. okazał się zbyt szczupły. Jest dowodem szczególnej żywotności Oddziału, że właśnie dziś, kiedy nieomal wszystkie związki i stowarzyszenia kurczą się i ograniczają, Oddział krakowski był w stanie z dniem 1. stycznia 1936 r. wynająć nowy, wielokrotnie od obecnego większy lokal. W lokalu tym znajdą pomieszczenie Zarządy Okręgu i Oddziału Krakowskiego, Koło Przyjaciół, Kadra Młodych, Koło Pań. Nadto w tymże samym lokalu mieścić się będą dwie bardzo znane i zasłużone w Krakowie instytucje, a to Czytelnia Towarzyska i Kollegium Wykładów Naukowych i w ten sposób siedziba Oddziału Krakowskiego stanie się ośrodkiem życia nietylko związkowego, ale ważnym ośrodkiem życia społecznego i kulturalnego tej części społeczeństwa żydowskiego, której hasła i ideały naszego Związku przyświecają.

Nowy Sącz

Prezes — Ob. Dr. Stanisław Körbel,
v. Prezes — ob. Dr. Marjan Mohr,
Sekretarz — ob. Dr. Jakób Mendler,
Skarbnik — ob. Dr. Dawid Hochhauser.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Maks Ueberreich, Izrael Kilik.

Oddział Nowosądecki powstał w r. 1933 i liczy obecnie 60 członków, z których wszyscy posiadają medal za wojnę. Oddział posiada przybudówki, jak koło przyjaciół oraz kadrę młodych. Przy oddziale istnieje koło LOPP liczące 300 członków. Stan finansowy oddziału słaby z uwagi na dużą liczbę bezrobotnych. Współżycie z pokrewnemi organizacjami bardzo dobre. Dwóch członków oddziału wchodzi w skład zarządu powiatowego Federacji. Zarząd oddziału roztacza należytą opiekę nad członkami Związku przez sekcję pomocy lekarskiej i prawnej.

W życiu publicznem Związek bierze żywy udział. Na czele kahału pozostają bądź to sami kombatanci, bądź też członkowie koła przyjaciół. Bierzemy udział we wszystkich komitetach pracy społecznej.

Oddział posiada własną świetlicę, w której odbywają się co tydzień wykłady dla członków.

We wszystkich uroczystościach występuje oddział wspólnie z innemi Związkami b. wojskowych, skupionych w Federacji. —

Tarnów

Prezes: Ob. Dr. Juljusz Merz,
v. Prezes — ob. Dr. Bogumił Speiser,
v. Prezes — ob. Leon Holcer,
Sekretarz — ob. Juljusz Margulies,
Skarbnik — ob. Salo Gelb.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Dr. Edward Szalit, Ulek

Brand, Dr. Leon Izraelowicz, Leon Susler.

Oddział Tarnowski powstał w lutym 1934 r. pracuje prawie od początku we własnym lokalu związkowym, co w dużej mierze dodatnio wpływa na zespolenie pracy społecznej i wewnętrznej Związku.

Założone Sekcje Oddziału wywiązują się sprawnie ze swego zadania i tak sekcja bratniej pomocy uruchomiła pomoc prawniczą i lekarską, a ostatnio udało się Zarządowi zatrudnić kilku bezrobotnych co wobec ogólnego bezrobocia uważać należy jako wielki sukces pilnej opieki bratniej pomocy; sekcja biura hist. i grobów wojennych przystąpiła do konserwacji grobów wojennych na cmentarzu żydowskim, wystawiono piękny pomnik b. p. inż. S. Reichowi oraz odnowiono sześć dalszych grobów.

Oddział bierze żywy udział w życiu społecznem, w szczególności przeprowadził ostatnio szeroką akcję na fundusz L. O. P. P., która się w zupełności powiodła. Kontakt z bratniemi organizacjami jest utrzymany.

Ilość członków Oddziału stale wzrasta.

Chrzaów

Prezes — Ob. Dr. Artur Butterteig,
v. Prezes — ob. Józef Umlauf,
Sekretarz — ob. inż. Izak Faber,
Skarbnik — ob. Jakób Bergman.
Członkowie Zarządu: ob. ob Dr. Leon Glanz, Chaskel Richter.

Oddział Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski, powstał w Chrzanowie w dniu 24 czerwca 1934 roku na konstytuującem Walnem Zgromadzeniu. Działalność jego objęła cały teren powiatu chrzanowskiego. Oddział tutejszy stara się objąć jako członków Oddziału wszystkich uczestników wojny o niepodległość, ponadto staraniem jego było zrzeszyć na gruncie ideologji Związku inne osoby. W tym celu ukonstytuowały się w ramach Oddziału poszczególne Koła, a w szczególności „Koło Przyjaciół", „Koło Pań"

i „Kadra Młodych". Łączna ilość członków Oddziału i wszystkich Kół wynosi obecnie około 100 osób. Oddział tutejszy posiada własną świetlicę, stanowiącą punkt zborny członków Oddziału celem utrzymywania kontaktu towarzyskiego oraz urządzania różnych imprez, które odbywały się z okazji Świąt Narodowych, ważnych zdarzeń itp. Oddział tutejszy rozwija działalność opartą na ideologji związkowej i dąży do wciągnięcia jaknajszerszych warstw społeczeństwa żydowskiego pod sztandary tej ideologji.

Gorlice

Prezes: ob. Dr. Natan Eisen
v. Prezes: ob. Albert Alberstein
Sekretarz ob. Maurycy Blech
Członkowie Zarządu: ob. ob. Zacharjasz Derszewicz, Rafael Perlman, Izydor Morgenstern Jakób Korzenik.

Oddział nasz, liczący obecnie 50 członków, powstał dnia maja 1934. — pierwszem walnem zebraniem, odbytem w obecności JWPana Starosty Płk. Czachowskiego i innych licznych gości w sali Rady Miejskiej.

Nabożeństwo uk czci błp. Berka Joselewicza i Żydów poległych na wojnie, urządzone przez Oddział nasz, zgromadziło przeszło 2.000 osób i należało do bardzo ważnych wystąpień zewnętrznych.

Przez cały czas istnienia Oddziału niema uroczystości ani imprezy o charakterze państwowym bez udziału Oddziału. W pracy społecznej i współpracy z innemi związkami b. wojskowych nie brak reprezentantów n. Oddziału.

Koło L.O.P.P. przy Oddziele jest jedynem żydowskiem Kołem w powiecie.

Dzięki bratniej pomocy członkowie Oddziału koszystają z bezpłatnej pomocy lekarskiej i prawnej, a dzięki stawiennictwu poważniejszych obywateli kilku członków uzyskało posady w prywatnych przedsiębiorstwach.

Praca Oddziału natrafia na duże trudności spowodu braku zainteresowania dla celów Związku ze strony społeczeństwa żydowskiego.

Oświęcim

Prezes — ob. Dr. Henryk Thieberg,
v. Prezes — ob. Maurycy Lien,
v. Prezes — ob. Herman Better,
Sekretarz — ob. Dr. Henryk Fei,
Skarbnik — ob. Henryk Leibler.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Samuel Wisznicer, Ferdynand Band, Adolf Junger, Izak Barber.

Oddział tutejszy powstał dnia 10. 6. 1934 r.

Oddział posiada własny lokal, składający się z 2 pokoi.

Stan członków 31 czynnych. koło przyjaciół 43 członków, koło pań 25.

Oddział jest członkiem F. O. M.

Własnym kosztem postawiliśmy nagrobek dla błp. legjonisty Hirscha w październiku 1935 r.

Oddział wspólnie z zarządem kahału zakupił z zebranych funduszów 5 wagonów węgla i rozdzielił między ubogich miasta w r. 1934.

Publicznie wystąpiliśmy w r. 1934 2 razy a mianowicie 1. 11. i 11. 11. br. biorąc udział w pochodzie i składając wieniec na grobie nieznanego żołnierza.

Organizuje wspólnie z zarządem kahału nabożeństwo dnia 11. 11. na którem ob. Dr. Peczenik wygłosił podniosłe przemówienie. W godz. południowej urządzono akademję w lokalu własnym.

W r. 1935 urządzono nabożeństwo z okazji Święta Państwowego 11. 11. w tut. synagodze. Przemówienie wygłosił ob. Dr. Fei, wiceprezes oddziału.

Interwenjowano na rzecz biednej ludności u władz kilkanaście razy z wynikami pozytywnemi.

Przy wyborach brał Oddział czynny udział w tutejszym okręgu wyborczym.

Wpłynęło pism w r. 1934 103, wyszło 140.

W r. 1935 wpłynęło pism 112, wyszło 90.

Posiedzeń zarządu w r. 1934 odbyło się 23, jedno nadzwyczajne, 3 zebrania plenarne i 3 referaty dla członków.

W r. 1935 odbyło się posiedzeń 16, zebrania plenarne 2, 2 referaty dla członków i 1 zebranie plenarne, na którem wygłosił wiceprezes zarządu okręgu ob. Dr. Schermant przedstawiając obecną sytuację i obowiązki Związku.

Z władzami jakoteż z zarządem kahału pozostaje Związek w bardzo dobrych stosunkach.

Nowy Targ

Prezes — ob. Dr. Izrael Hammerszlag,
v. Prezes — ob. inż. Maurycy Papier,
Sekretarz — ob. Dr. Salomon Stamler,
Skarbnik — ob. Dr. Stefan Herz.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Leopold Langer, Henryk Singer.

Oddział nasz założony został dnia 14 kwietnia 1934 r., licząc wówczas 27 członków. Obecnie liczymy 48 członków. Związek rozwija się pomyślnie, bierze udział we wszystkich wystąpieniach z okazji uroczystości państwowych (akademje, defilady i t. d.). Posiada własną świetlicę. Urządza kursy przeciwgazowe i odczyty. Związek utworzył Koło Przyjaciół. Kurs gazowy ukończyło 8 członków z wynikiem bardzo dobrym. Wśród członków Związku posiadamy 3-ciu odznaczonych medalem niepodległości i 24 medalem za wojnę.

Jasło

Prezes — Ob. inż. Michał Weissman,
v. Prezes — ob. Adolf Margulies,
v. Prezes — ob. Dr. Hanryk Langer,
Sekretarz — ob. Dr. Naftali Manasse,
Skarbnik — ob. Dr. Henryk Friedman.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Wilhelm Einziger, Dr. Ezriel Kornmehl, Adolf Cyna, Pinkus Schwimmer.

Oddział nasz powstał dnia 20. 8. 1934 r.

Oddział liczy członków: 44 zwyczajnych, 10 wspierających, 1 nadzwyczajnego.

We wszystkich uroczystościach państwowych brał nasz oddział czynny udział, przeważnie występując w szeregach. Urządzono 1 zabawę z bardzo dodatnim wynikiem i 3 odczyty na aktualne tematy polityczne. Urządziliśmy uroczysty obchód rocznicy zgonu b. p. kapitana Legjonów Zygmunta Bronisława Goldschlaga. O ile chodzi o bratnią pomoc, to w kilkunastu wypadkach zwracaliśmy się do władz z interwencją dla naszych członków — ponadto kilku członkom udzieliliśmy bezprocentowych pożyczek.

W Powiatowym tut. Zarządzie Związków Obrońców Ojczyzny został nasz prezes inż. Weissmann wybrany sekretarzem, ponadto 1 z naszych członków wchodzi w skład Komisji rewizyjnej i 1 Sądu Koleżeńskiego. Nasz wiceprezes Dr. Langer został wybrany wiceprezesem tut. Powiatowej Komisji Porozumiewawczej Strzelca Sportowego.

Nasi członkowie uzyskali: 10 odznak strzeleckich, 6 P. O. S. Zawiązano Klub łuczniczo - strzelecki.

Współpracowaliśmy czynnie w miejscowem Żydowskiem Kole L. O. P. P.

Wieliczka

Prezes : ob. Dr. Trinberg
v. Prezes : ob. Dr. Marek Rosenzwejg
Sekretarz :
Skarbnik : ob. Salomon Frejberger

W pierwszym roku istnienia naszego Oddziału mieliśmy do zwalczenia znaczne trudności organizacyjne ze względu na małą ilość członków i ze względu na specyficzne stosunki panujące wśród społeczeństwa żydowskiego w Wieliczce, które składa się w przeważającej części z ortodoksów i silnego odłamu sjonistów.

Urządziliśmy przedewszystkiem świetlicę, w której skupia się nasze życie związkowe. Następnie braliśmy czynny udział w obchodach narodowych i żałobnych, zapraszani też oficjalnie przez miejscowe władze i związki, które ustosunkowały się przychylnie do naszego Związku.

Tutejszy oddział Federacji Z.O.O. wybrał prezesa naszego oddziału członkiem zarządu, przez co utrzymujemy z Federacją ścisły i koleżeński kontakt.

Skoro stwierdzonem zostało, że tutejsze społeczeństwo żydowskie dostatecznie jest już poinformowane o celach i ideologji naszego Związku, przystąpił nasz oddział do pracy zmierzającej do uzyskania wpływu na ulicy żydowskiej.

Starania nasze — dość żmudne — uwieńczone zostały wreszcie sukcesem. Zdołaliśmy bowiem utworzyć Stowarzyszenie kupców w Wieliczce, do którego już zgłosiło przystąpienie kilkudziesięciu członków, miejscowych kupców i przemysłowców. Prezesem i wiceprezesem tego Stowarzyszenia jako też członkiem zarządu wybrani zostali członkowie naszego oddziału ob. ob. Dr. Marek Rosenzwejg, Samuel Perlberger i Dr. Izydor Rakower, którzy do Zarządu wciągnęli członków różnych ugrupowsń politycznych do wspólnej pracy dla dobra społeczeństwa.

Ponieważ — jak zresztą wszędzie — kupiectwo stanowi w Wieliczce przeważającą część zarobkującej ludności żydowskiej, spodziewamy się na tej drodze uzyskać wpływ na nią dla osiągnięcia zamierzeń naszego Związku.

Stowarzyszeniu temu udzieliliśmy gościnę w naszym lokalu związkowym.

Oddział nasz ma również swych przedstawicieli w Kasie Bezprocentowej „Gemilat Chasudim" i „Cekabe".

Andrychów

Prezes — ob. Dr. Szymon Mesinger,
v. Prezes — ob. Dr. Izydor Fischgrund,
Sekretarz — ob. Leopold Horowitz,
Skarbnik — ob. Hugo Silberman.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Dr. Joachim Lowicz, Salomon Monderer, Ignacy Silberman, Jerzy Mittler.

Oddział nasz liczy 26 członków czynnych i 16 członków Koła Przyjaciół. Spowodu żałoby narodowej po zgonie Marszałka, nie mógł rozwinąć się Oddział nasz w tym stopniu,

jakbyśmy sobie tego życzyli. Zewnętrznie dotychczas nie mieliśmy sposobności wystąpić. Praca Związku ograniczała się do: —

1) zbierania się Zarządu i omawiania spraw aktualnych,

2) pomocy materjalnej członkom Oddziału,

3) werbowania członków do Koła Przyjaciół,

4) prezes nasz wygłosił podczas tygodnia L. O. P. P. referat o gazach bojowych, b. wiceprezes miał referat w Związku Rezerwistów na temat nowej ustawy o ulgach dla rolników, —·—

5) niektórzy członkowie Oddziału, brali udział w strzelaniu o O. S. z wynikami dodatniemi,

6) członek Zarządu, który jest równocześnie, komendantem konnego oddziału Związku Strzeleckiego, brał na czele tegoż oddziału udział w zawodach konnych w Wadowicach,

7) Obecnie zajmie się Związek nasz na szerszą skalę strzelectwem, zarówno na wykładach teoretycznych jak i wstępnych przygotowaniach technicznych do ubiegania się o O. S. i przeprowadzi kursy strzelania.

8) Obecnie odbędą się wykłady na temat wychowania obywatelskiego i wykłady o ratownictwie.

9) Wkońcu zamierza zająć się walką z antysemityzmem, który w ostatnim czasie przybrał niepożądane rozmiary.

Żywiec

Prezes — ob. Dr. Leopold Goldberger,
v. Prezes — ob. inż. Ignacy Goldberger,
Sekretarz — ob. Bruno Wachsman,
v. Prezes — ob. Ferdynand Better,
Skarbnik — ob. Adolf Stechle.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Dr. Ignacy Krantz. Dr. Herman Schlachet.

Oddział w Żywcu utworzony został z inicjatywy Zarządu Okręgu w styczniu 1935 r. W pierwszych miesiącach istniała delegatura, która kierując się przepisami statutu rozwinęła żywą działalność nawiązując kontakt z Władzami

i bratniemi organizacjami. Oddział nasz zorganizował członków zamieszkałych w całym powiecie żywieckim. Ilość członków wynosi 27 Obywateli w czem 2 legjonistów. Na Walnem Zgromadzeniu w dniu 28 lipca z. r. odbytem w obecności delegata Zarządu Okręgowego Ob. Leona Holzera, przedstawicieli władz i miejscowych organizacyj wybrany został Zarząd Oddziału w następującym składzie: Prezes Ob. Dr. L. Goldberger, wiceprezesi Ob. Inż. Ign. Goldberger i F. Better, sekretarz Ob. B. Wachsmann, skarbnik A. Steele, członkowie Zarządu Ob. Dr. I. Kranz i Dr. H. Schlachet. Oddział nasz wziął czynny udział w akcji propagandowej L. O. P. P-u, w akcji wyborczej oraz w manifestacjach żałobnych spowodu zgonu I. Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Oddział utworzył sekcję strzelecką, która w miesiącach letnich odbywała ćwiczenia w strzelaniu, przyczem niektórzy z członków zdobyli odznaki strzeleckie. Oddział nasz rozwija akcję w kierunku utworzenia Koła Przyjaciół. Zaznaczyć należy, że miejscowe władze w uznaniu społecznej działności Związku udzielają Oddziałowi jaknajdalej idącą pomoc przy realizowaniu programu Związku.

Wadowice

Prezes: ob. Dr. Ignacy Goldman
v. Prezes: ob. Dr. Markus Willer
Sekretarz: ob. Saul Wischik
Skarbnik: ob. Eljasz Wiener
Członkowie Zarządu ob. ob.: Dr. Ryszard Daniel i Juljusz Leibel.

W dniu 7 kwietnia 1935 r. odbyło się konstytuujące Walne Zebranie Oddziału, przyczem dokonano wyboru Zarządu Oddziału,

Podnieść należy energiczną współpracę przy zorganizowaniu tego nowo utworzonego Oddziału naszego Delegata Dra Klugera F.

Krynica

Prezes — Ob. Dr. Bernard Edelman.
v. Prezes — Ob. Dr. Ludwik Rosenberg.
Sekretarz — ob. Dr. Anatol Gutfremd.
Skarbnik — ob. Dr. Ryszard Reich.

Delegatura Związku w Krynicy utworzoną została w Krynicy - Zdroju w kwietniu b. r. a ob. Dr. Edelman przystąpił do prac nad zorganizowaniem Oddziału. Dn. 19 października b. r. odbyło się Walne Zebranie konstytujące Oddział. Oddział liczy 13 członków. Przy oddziale utworzo- Przyjaciół Związku.

Działalność tutejszej placówki w r. 1935 była następująca:

1) Urządzono zebranie żałobne dnia 13.5 b. r. dla uczczenia pamięci ś. p. Marszałka Piłsudskiego. Uroczystość odbyła się w sali Domu Zdrojowego, przy współudziale Dyr. Zakładu Inż. Nowotarskiego, Burmistrza Mg. Zakrzewskiego oraz prezesów tutejszych organ. społecznych. Przemówienie wygłosił ob. Dr. Edelman, poczem ob. Dr. Rozenberg odczytał orędzie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

2) Członkowie Oddziału naszego powoływani są przez miejscowe komitety prac i stowarzyszeń społecznych do współpracy.

3) Braliśmy udział w sekcjach komitetu organizującego tydzień L. O. P. P., który odbył się od 8 — 14.7 b. r.

4) Członkowie nasi wzięli udział w strzelaniu (10 strzałów ku chwale Ojczyzny) a niektórzy uzyskali odznakę.

5) Członkowie nasi powołani zostali do Komisyj Wyborczych przy wyborach do Sejmu.

Placówka nasza na tutejszym terenie okazuje się bardzo pożyteczną.

Chmielnik

Prezes — ob. Józef Rosenblum.
v. Prezes — ob. Dr. Natan Bałanowski.
Sekretarz — ob. Efroim Zalcberg.

Skarbnik — ob. Szlama Moszenberg.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Alter, M. Laks, Pinkus Brzeski.

Oddział w Chmielniku założony został w dniu 19 sierpnia 1933 r. Już w pierwszym okresie swojej działalności Oddział skupił w swoich szeregach 20 obywateli, którzy raźno przystąpili do pracy organizacyjnej przez zorganizowanie własnej siedziby Oddziału i urządzanie częstych odczytów.

W r. 1934 liczba członków Oddziału wzrosła do liczby 34 czł. i Oddział rozwijał się nader pomyślnie przez pracę referatów ideowo - wychowawczego i historycznego, prowadzonych przez ob. Altera M. Laksa i referatu higjeny, kierowanego przez prez. Oddziału dr. Natana Bałanowskiego.

W dniu 125-ej Rocznicy śmierci płk. Berka Joselewicza Oddział urządził nabożeństwo w miejscowej synagodze, i wysłał delegację na uroczystość centralną w Warszawie w dn. 27.5. 1934 r.

Bardzo czynny udział wziął Oddział w Chmielniku w akcji XI Tygodnia L. O. P. P. przyczem Oddział gremjalnie wstąpił do L. O. P. P. i zakupił 2 maski gazowe. Członkowie Zarządu Oddziału wygłosili 2 odczyty propagandowe na rzecz L. O. P. P.

Obecnie praca Oddziału nieco osłabła, mamy jednak nadzieję, iż w najbliższym czasie pracę organizacyjną ożywimy.

OKRĘG MAŁOPOLSKI WSCHODNIEJ

Adw. Dr. Izydor Zirler Prezes Okręgu

Prezes :
ob. Dr. Izydor Zirler
Wiceprezesi :
ob. Dr. Henryk Schlaffenberg.
o.b Dr. Hoffman
ob. Dr. Ferdynand Brandstadter
Sekretarz :
ob. Dr. Bernard Gürss
Skarbnik :
ob. Dr. Ignacy Wachtel
Członkowie Zarządu :
ob. ob. Nikodem Pollak, Dr. Wilhelm Nacher, Marjan Bernfeld, Dr. Henryk Fejt,

Praca organizacyjna na terenie Małopolski Wschodniej rozpoczęła się z chwilą skrystalizowania się Oddziału Lwowskiego, który powstał w październiku 1933 roku.

Na czele Oddziału stanął ob. Dr. Izydor Zirler, któremu Zarząd Główny poruczył też Delegaturę na Okręg Małopolski Wschodniej. Z tą chwilą rozpoczyna się akcja werbowania członków na całym terenie.

Organizacja nowych Oddziałów spoczywa w ręku ob. Dr. Bernarda Grüssa. Pierwszą placówką jest Oddział w Drohobyczu i Borysławiu, a następnie w Brzeżanach, Tarnopolu, Przemyślu i Jarosławiu.

Cała praca Okręgu ześrodkowała się w pozyskaniu nowych członków i organizacji wewnętrznej. Miało to swoje zalety albowiem Związek rósł w sile i zyskał na znaczeniu i poszanowaniu wśród społeczeństwa. Dowodem tego było powołanie na członka Rady Miejskiej we Lwowie ob. Dr. I. Zirlera.

2 września 1933 r. odbył się I Zjazd Delegatów Okręgu Lwowskiego. A odtąd toczy się już praca normalnym torem głównie na prowincji.

Z prezydjum I Zarządu Oddziału Lwowskiego w składzie ob. ob. Dr. Zirler, Dr. Grüss i Zygmunt Degenstück, dwaj pierwsi wchodzą do prezydjum Okręgu (ob. Dr. Zirler jako prezes, a ob. Dr. Grüss jako sekretarz) referent organizacyjny z dawnego prezydjum Oddziału ob. Degenstück, obejmuje prezesurę Oddziału. W okresie pierwszej kadencji Zarządu Okręgu wzrasta liczba członków na terenie do 800, a mimo odłączenia województwa Stanisławowskiego, jako osobnego Okręgu z końcem kadencji cyfra ta nieuległa zmniejszeniu.

Praca Zarządu Okręgu za pierwszej kadencji szła w 3 kierunkach: W organizacji Oddziałów w jednostki skonsolidowane, w tworzeniu samopomocy dla własnych członków i w wywieraniu wpływu na życie społeczne Żydowstwa.

1) W tym okresie powstają następujące Oddziały i placówki: w Stanisławowie, Nadwórnej, Tłumaczu, Rzeszowie i Sanoku.

2) W każdym z tych Oddziałów stworzono sekcję „Bratniej Pomocy", która udzielała pomocy prawnej i lekarskiej, zajmowała się umieszczaniem bezrobotnych w instytucjach publicznych i prywatnych. Udzielanie wsparć w gotówce i naturaljach, oraz urządzanie uroczystych świąt dla członków Związku i żołnierzy Żydów danego garnizonu należało do stałych zajęć tej Komisji.

3) Podczas gdy dwa pierwsze zadania nie nastręczały większych trudności, to kwestja oddziaływania na życie i stosunki w społeczeństwie żydowskiem okazała się niezwykle trudna.

Wzmagające się coraz bardziej przesilenie ekonomiczne wywierało swoje piętno na działalności Związku, dlatego też Zarząd Okręgu ograniczał się jedynie do skonsolidowania istniejących Oddziałów, nie stwarzając żadnych nowych placówek, jedynie tylko 7 powiatów położonych dookoła miasta Lwowa spowodu nikłej ilości w każdym z nich mie-

szkających członków, zrzeszyło się w wspólny Oddział t. zw. Lwów - powiat, dla ulepszenia współpracy luźnie dotychczas istniejących placówek.

W tym to okresie społeczeństwo żydowskie obdarza dwa Oddziały sztandarami, a to Oddział Przemyśl i Oddział Lwów.

Kiedy zbliżył się okres wyborów do ciał samorządowych i ustawodawczych okazało się, że społeczeństwo żydowskie nie chce wspólną drogą kroczyć z kombatantami.

Mimo to do Rady Miejskiej weszli: we Lwowie ob. Dr. Izydor Zirler, w Przemyślu ob. Dr. Brandstädter, w Drohobyczu ob. Dr. Kriegel i w Rudkach ob. Tell.

Punkt kulminacyjny osiągnęła kampanja antykombatancka w społeczeństwie żydowskiem w czasie wyborów sejmowych. Jakkolwiek w Okręgu Lwowskim nie wyszedł żaden kandydat z Kolegjum Wyborczego, mimo to Zarząd Okręgu i wszystkie Oddziały wzięły czynny udział w akcie wyborczym przez propagowanie hasła czynnego udziału w wyborach wszystkich kombatantów i całego społeczeństwa żydowskiego, oraz popierając moralnie i materjalnie obu naszych kandydatów w Warszawie i Krakowie i przeciwstawiając się energicznie chęci pewnych organizacji politycznych w kierunku różniczkowania na dobrych i złych Żydów. I jakkolwiek nie przekonaliśmy polityków żydowskich o potrzebie wspólnego frontu uważamy, że mimo nieuzyskanych przedstawicieli w Sejmie odnieśliśmy przez nasze męskie wystąpienie sukces.

LWÓW

Prezes — ob. Zygmunt Degenstück,
v.Prezes: — ob. Dr. Henryk Schlaffenberg.
v.Prezes: — ob. Izaak Distenfeld,
Sekretarz: — ob. Dr. Marek Eisenberg,
Skarbnik: — ob. Dr. Bernard Światłowski.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Dr. Otto Finsterbusch, Oskar Grüss, Józef Lozber, Abraham Kurzfeld, Dr.

Wilhelm Nacher, Seweryn Nacht, Dr. Wiktor Raps, Karol Schein, Joachim Seide.

Oddział zaczął się organizować w maju 1932 r. jako Związek Żydów b. uczestników wojen i walk o Niepodległość Polski. Lokal Związku mieścił się początkowo przy ul. św. Stanisława 5a, potem przy ul. Kopernika 24. Pierwsze Walne Zgromadzenie odbyło się 15.10 1932.

W bardzo krótkim czasie wzrosła liczba członków do 230. Wybrany Zarząd pod przewodnictwem prezesa Dra. Izydora Zirlera oraz wiceprezesów Zygmunta Degenstücka i Dra Bernarda Grüssa poprowadził z rozmachem akcję werbunkową, jednając dalszych 200 członków. Nie zapomniano o Bratniej Pomocy członków. Stan bezrobocia zmniejszył się wydatnie dzięki usilnym staraniom władz związkowych, przy Bratniej Pomocy była zorganizowana pomoc prawna, lekarska i apteczna. Wskutek rozrostu Związku lokal przeniesiono do domu przy ul. Krasickich 11, a, gdzie się mieści po dziś dzień. W lokalu tym koncentrowało się całe życie związkowe, a także urządzano odczyty i zebrania, które odwiedzał szereg osobistości świata politycznego, społecznego i towarzyskiego. Kontakt z organizacjami b. wojskowych był intensywny i serdeczny, zwłaszcza ze Związkiem Legjonistów, Związkiem Obrońców Lwowa, dzięki poparciu których został prezes Związku Dr. Zirler 3 lipca 1933 mianowany radnym miejskim w Tymcz. Radzie Miejskiej Lwowa.

Pamięci bohaterów Żydów poświęcona była specjalna uroczystość wieńczenia grobów połączona z nabożeństwem odbytem dnia 1 sierpnia 1933 przy licznym udziale społeczeństwa, oraz władz cywilnych i wojskowych.

W dniu 3 września 1933 odbyło się drugie walne zgromadzenie. Prezesem wybrano Zygmunta Degenstücka. W ciągu kadencji Zarząd ten wykazał się licznemi owocami swej pracy. Pięknie zredagowany biuletyn w redakcji Norberta Gettera sekretarza Oddziału był pierwszym krokiem do nawiązania ścisłego kontaktu z członkami. Dnia 9 września 1933 Związek wziął bardzo czynny udział w akcji propagandy i subskrypcji Pożyczki Narodowej wydając odezwę do ludności żydowskiej, by walnie przyczyniła się do pomo-

cy Skarbowi Państwa przez swój jak zawsze ofiarny wysiłek. Wszczęte zostały starania o utworzenie hufców Związku Strzeleckiego im. Sternschussa. Urządzono piękną Akademję z okazji Święta Niepodległości w dniu 11.11 1933. Nieporozumienia doprowadziły jednak do ustąpiena prezesa Oddziału, i powierzenia kierownictwa Zarządu wiceprezesowi, a wreszcie do delegatury Zarządu Głównego, którą sprawował Inż. Maurycy Garfunkel do czasu odbycia trzeciego Walnego Zebrania w dniu 12 maja 1934.

Delegat przeprowadził ponowną weryfikację członków, w wyniku, której stan liczebny członków skurczył się do liczby 300. Na walnem zebraniu głosowało 238 członków. Wybrany prezesem Zygmunt Degenstück, prezesury nie przyjął, poczem Walne Zebranie wybrało prezesem Dra Abraham Angstreicha. Z zadań swych Zarząd ten wywiązał się bardzo dobrze. Doprowadził do konsolidacji wewnętrznej Związku scementował współżycie i nawiązał dość silny kontakt ze społeczeństwem żydowskiem, które poczynania Związku zaczęło wydatnie popierać. W okresie tym wszedł do Rady Miejskiej Lwowa Dr. Zirler jako radny a jako zastępcy 4 kombatanci Żydzi, minowicie Dr. Finsterbusch, Dr. Angstreich, Kraus i Zygmunt Degenstück. Owocem działalności Związku było długo przygotowywane jeszcze przez poprzednie Zarządy — poświęcenie sztandaru, które odbyło się dnia 2 grudnia 1934 w łączności z uroczystością 125 lecia płk. Berka Joselewicza. Delegacja Związku wzięła udział w poświęceniu sztandaru w Przemyślu 4.11 1934, oraz w pogrzebie min. Pierackiego w Nowym Sączu. 8.6 1934.

Zarządzono zbiórkę na Polską Macierz Szkolną w Czechosłowacji, zorganizowano Koło LOPP, oraz rozwinięto działalność w akcji pomocy dla powodzian. W dziedzinie Wychowania Fizycznego rozwinął Związek żywą akcję, założył Klub strzelecki, 30 proc. członków zdobyło odznaki strzeleckie i POS. W dziedzinie oświatowej odbył się szereg odczytów i wykładów, powiększono inwentarz mundurowy, oraz świetlicowy i biurowy Związku. Bratnia Pomoc nietylko korzystała z funduszów Związkowych, ale przyczyniła się do ich zwiększenia urządzeniem szeregu imprez z dodatnim

kasowym wynikiem. Związek umieścił kilkadziesiąt dzieci członków w kolonjach dla dzieci oraz dopomógł wydatnie w okresie zimowym i świąt wszystkim potrzebującym tego członkom.

W dniu 12 maja 1935 odbyło się czwarte Walne Zebranie członków. Prezesem wybrano Z. Degenstücka. Walne Zgromadzenie oddając hołd Wielkiemu Wodzowi nie wiedziało, że tego dnia wieczorem Polska zostanie przez Wodza osierocona. Związek okrył się żałobą, wysyłając telegramy kondolencyjne do Dostojnej Wdowy i Najwyższych czynników — oraz wziął udział w pogrzebie w Krakowie. W akcji wyborczej do Sejmu i Senatu Związek silnie podkreślił swą żywotność. Na kolegjum wyborczem do Sejmu do którego wszedł z nominacji prezes Okręgu Dr. Zirler, a z wyboru prezes Degenstück wysuniętą została kandydatura na posła prezesa Oddziału Z. Degenstücka. Związek czynnie i finansowo popierał akcję wyborczą prezesa Spiry w Krakowie i prezesa Zarządu Głównego Mgr. Bregmana w Warszawie.

Podniosłą była dnia 22.9 1935 uroczystość wieńczenia nabożeństwem w Templu. Uroczystość zaszczyciły liczne delegacje władz wojskowych i cywilnych. Oddziały Związku grobów zmarłych bohaterów Żydów żołnierzy poprzedzona gdzie nad grobem legjonisty por. Blauera Kratowicza, szereg przemówień wygłosili reprezentanci bratnich związków kombatanckich. Wielu członków Związku znajduje się w bardzo ciężkiem położeniu materjalnem. Troską Zarządu jest tym wszystkim udzielić pomocy. Czyni to Bratnia Pomoc. Dzięki interwencjom u władz rządowych, samorządowych oraz w przedsiębiorstwach prywatnych szereg członków zatrzymało warsztaty pracy, których utrata im groziła wzgl. otrzymała skromne zatrudnienie. W toku jest wszczęta przez Bratnią Pomoc akcja pomocy zimowej dla członków. W okresie letnim dzieci bezrobotnych członków zostały umieszczone w kolonjach, w okresie jesiennym zostały zaopatrzone w książki i przybory szkolne.

Związek liczy 331 członków zwyczajnych, 10 nadzwyczajnych, 18 wspierających, w tem 129 oficerów, 112 podofi-

cerów, 90 szeregowych, skupia w sobie kilku członków odznaczonych najwyższemi odznaczeniami bojowemi i niepodległościowemi, pozatem bardzo wielu legjonistów, obrońców Lwowa, Peowiaków, Sybiraków itd.

Drohobycz

Prezes: — ob. Dr. Abraham Kriegel,
v.Prezes: — Henryk Gross,
v.Prezes: — ob. Iro Leuchter,
Sekretarz: — ob. Marjan Bernfeld,
Skarbnik: — ob. Oskar Flecher.

Członkowie Zarządu: Ob. ob.: Izrael Gartenberg, Józef Lang, Filip Adolf, Dr. Langberg, Dr. Schwarz, Dr. Adlersberg, Baustein, Zuckerman.

Oddział powstał w październiku 1933 i liczy obecnie 57 członków zwyczajnych, oraz 21 wspierających. Oddział posiada dobrze urządzoną świetlicę, w której zbierają się członkowie, a co środy odbywa się tam posiedzenie Zarządu Oddziału. Działalność poszczególnych referatów przedstawia się następująco: *I. Refer. ideowo - wychowawczy:* urządza stale z okazji wszystkich świąt narodowych i podobnych okoliczności pogadanki tak dla członków Oddziału, jak i ich rodzin, oraz gości wprowadzonych. Prócz tego wygłoszono kilkanaście odczytów z rozmaitych dziedzin, uwzględniając szczególnie tematy z historji polskiej i żydowskiej. Ta sekcja urządziła również uroczysty obchód ku czci bohaterskiej śmierci Płk. B. Joselewicza przy udziale reprezentantów wszystkich władz cywilnych i wojskowych. Zarówno z okazji święta Makabeuszów, jak i Święta Purim gości nasz Oddział corocznie Żydów - żołnierzy tut. garnizonu. *II. Ref. PW. i WF.* utworzył samodzielną komórkę LOPP-u, zorganizował kurs gazowy dla członków Oddziału. Kilkakrotnie członkowie nasi brali udział w zawodach strzeleckich, zyskując 1 odznakę I kl., 8 odznak II kl., i 18 odznak III kl. (O. S.). W zawodach o POS. zdobyto 1 złotą, 4 srebrne i 1 bronzową odznakę. Ta sekcja zajęła się też umundurowa-

niem Oddziału tak, że dotąd mamy około 30 umundurowanych członków. Przy wszystkich publicznych wystąpieniach wystawia Oddział zwarty pluton do defilady. Po śmierci śp. Marszałka Piłsudskiego Oddział brał in gremio udział we wspólnych uroczystościach żałobnych, wystawił wartę honorową przy grobie symbolicznym śp. Marszałka, urządził osobną Akademję Żałobną dla członków, a wszyscy członkowie nosili przez 6 tygodni żałobne opaski. *III. Refer. Bratniej Pomocy:* interwenjuje w niezliczonych wypadkach u Władz. instytucyj publicznych i prywatnych na korzyść naszych obywateli. Skutek tych interwencyj niestety niezawsze jest dodatni, a często spotykamy się u Władz z brakiem zrozumienia naszych celów i dążeń. Wielkie rozgoryczenie wywołało skreślenie kilku naszych członków z listy rzeczoznawców sądowych, co było nietylko ciosem dla tych jednostek. ale także dotkliwą krzywdą dla prestige'u Związku. Bratnia Pomoc uzyskała jednak kilka posad dla naszych kolegów, a kilku udzieliła ze swoich funduszów wsparcia i pożyczek. Dla zasilenia swych funduszów urządza Bratnia Pomoc od czasu do czasu dancingi, licznie przez tut. publiczność frekwentowane. Również wszczęta akcja ubezpieczeniowa daje ładne wyniki.

Na zewnątrz bierze nasz Oddział udział w życiu tut. organizacyj pokrewnych, pozostając z niemi w stałem kontakcie. W tut. Powiatowej Federacji P.Z.O.O. mamy 2 reprezentantów, a prezes naszego Oddziału należy nawet do Prezydjum Federacji. W wyborach do Rady Miejskiej m. Drohobycza, wybrano ob. — Prezesa Dra. Kriegla do tej Rady. jako kandydata naszego Związku na wspólnej liście „trzech narodowości". „W toku jest organizacja Koła Pań przy naszym Związku, celem rozszerzenia koła sympatyków naszych, oraz, dla niesienia materjalnej i moralnej pomocy dzieciom naszych członków.

Od samego początku stoi na czele naszego Oddziału ob. dr. A. Kriegel, a Sekretarjat prowadzi ob. M. Bernfeld. Wiceprezesami są ob. H. Gross i I. Leuchter, a Skarbnikiem ob. O. Flecker".

Borysław

Prezes: — ob. Dr. Norbert Türb,
v.Prezes: — ob. Inż. Bruno Elsner,
v.Prezes: — ob. Wilhelm Fertig.
Sekretarz: — ob. Samuel Kelhoffer,
Skarbnik: — ob. Inż. Maksym. Szlechter.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Inż. Henryk Eugelberg, Ignacy Flachs, Natan Segal, Henryk Semil, Jakób Stein, Feiwel Wolf, Dr. Maurycy Mandler

Pierwsze kroki przy organizowaniu oddziału naszego Związku na tut. terenie poczyniono jeszcze w czerwcu 1933. Robili to na własną rękę ob. Salwer, Segal i Buksbaum. Udało im się w krótkim czasie zwerbować 11 członków, tak że na I Zjeździe Głównym w Warszawie w dniu 26.6 1933 byliśmy reprezentowani przez jednego delegata. Także na I organizacyjnym Zjeździe Delegatów Okręgu we Lwowie w sierpniu 1933 mieliśmy naszego przedstawiciela.

Na właściwem Zebraniu Organizacyjnem n. Oddziału 2.9 1933 przekonaliśmy się o szerokiem zainteresowaniu naszym Związkiem i przyjęliśmy 23 zgłoszeń, tak że 29.10. 1933 zwołaliśmy I Walne Zebranie Oddziału, na którem wybrano pierwszy Zarząd Oddziału z ob. inż. Engelbergiem na czele. Teraz rozwój oddziału posuwa się już raźno naprzód.

31.1 1934 mamy już 37 członków zwyczajnych i 6 wspie rających.

13.2 1934 daje nam oddział inicjatywę do stworzenia żydowskiego komitetu miejscowego propagandy L.O.P.P. Powstaje także przy naszym oddziale silne koło L.O.P.P. i nadaje kierunek pracy na tym odcinku całemu Zagłębiu.

17.3 1934 urządzamy Raut reprezentacyjny, który przynosi zwyż 600 zł. czystego dochodu i gromadzi wszystkie sfery tut. społeczeństwa.

W pierwszym roku naszego istnienia tracimy przez śmierć 2 członków, a to b. p. inż. Bindera Roberta, człowieka ogólnie lubianego i poważanego, który w życiu społecznem

naszego Zagłębia odgrywał niepoślednią rolę, oraz b. p. ob. Rothenberga.

21.11 1934 zwołujemy II Walne Zebranie, które wyłania nowy Zarząd z prezesem ob. Dr. Türkiem Norbertem na czele.

Oddział rozwija się dalej dobrze tak, że w krótkim czasie mamy zamiast 6 : 20 członków wspierających. oraz zamiast 63 członków zwyczajnych — 69 członków zwyczajnych.

Największą troską Oddziału była Bratnia Pomoc, która udzieliła zapomogi i wsparcia niezamożnym i bezrobotnym i starała się o posady dla nich, tak że początkowa liczba bezrobotnych spadła w 2 latach naszej pracy z 18 do 2.

W celu zasilenia Kasy Bratniej Pomocy urządziliśmy w lutym 1935 zabawę karnawałową, która oprócz efektu towarzysko - reprezentacyjnego, przyniosła czysty dochód w kwocie zwyż. 600 zł., oraz zainicjowaliśmy wśród naszych członków akcję ubezpieczenia się na życie w Tow. „Kotwica", które oprócz specjalnych warunków oddawało nam całą — na ajenta przypadającą — prowizję. którą dzieliliśmy się po połowie z Zarządem Okręgu.

Przesłaliśmy 50 zł. na kopiec Marszałka, oraz ufundowaliśmy sumptem 100 zł. Aleję w „Lesie im. Marsz. Pilsudskiego" w Palestynie.

Postaraliśmy się o własny lokal, gdyż dotychczas korzystaliśmy z gościny Gminy Wyznaniowej.

Na terenie społecznej pracy w tut. Zagłębiu cieszył się nasz Oddział poważaniem Władz lokalnych. jakoteż bratnich Organizacji zespolonych w Federacji Związków O. O., zawsze wciągano nas też do współpracy w urządzaniu uroczystych obchodów i świąt państwowych, podczas których braliśmy udział w zwartym oddziele wspólnie z innymi związkami wojskowymi.

24.11 1935 odbyliśmy III Walne Zebranie. na którem wybrano Zarząd poraz drugi z prez. Dr. Türkiem Norbertem na czele, a nowy Zarząd zaczął prace dyskusyjne nad zmia-

ną statutu Związku, oraz przygotowanie do II Walnego Zjazdu delegatów w Warszawie.

Oddział w Borysławiu zakupił karabinek i przeprowadza częste ćwiczenia strzeleckie może się poszczycić zdobyciem przez 3-ch czł. złotej O. S., przez 6-ciu srebrnej O. S i przez 10-ciu bronzowej O. S. Również 15-tu czł. zdobyło P. O. S.

Przemyśl

1) Ob. Dr. Brandstätter Ferdynand — prezes.

Członkowie Zarządu: Ob. Dr. Brand Edward, ob. dr. Zimmerman, ob. Klausner Emil, ob. Apfelsüss B., ob. Ringel Markus, ob. Sperber Otjasz, ob. Trau Marek, ob. Taub Jovf.

W lecie 1933 r. zakrzątnęło się kilku przemyskich obywateli kombatantów dookoła stworzenia komitetu organizacyjnego tut. Oddziału.

Starania te uwieńczone były dodatnim wynikiem, gdyż już w dniu 19.11 1933 r. odbyło się w sali Rady Miejskiej przy licznym udziale reprezentantów Władz wojskowych i cywilnych oraz Związków pokrewnych i Stowarzyszeń tudzież ludności miejscowej inauguracyjne zebranie Oddziału, poprzedzone uroczystem nabożeństwem, odprawionym przez nadrabina pułkownika rez. Dra. Józefa Miesesa.

Po przemówieniu reprezentantów Władz oraz Prezesa Zarządu Okręgu Lwowskiego ob. Dra Zirlera, wygłosił Dr. Brandstätter referat n. t.: „Ideologja i cele Związku". Tego samego dnia odbyło się Walne Zgromadzenie Oddziału, poczem ukonstytuował się pierwszy Zarząd pod prezesura ob. Dra Brandstättera.

Stanowisko wiceprezesów zajmowali ob. Dr. Hornik i ob. Dr. Loebel.

Dnia 4 listopada 1934 r. odbyło się uroczyste rozwinięcie sztandaru, ufundowanego przez społeczeństwo przemyskie i członków Oddziału.

Uroczystość ta odbyła się pod protektoratem honorowym p. Wiceministra Spraw Wojskowych Gen. Głuchow-

skiego, ówczesnego D-cy Okręgu Korpusu X., p. Starosty Powiatowego. Remiszewskiego i p. Prezydenta Miasta Chrzanowskiego. Na czele Komitetu Obywatelskiego stał p. senator Apolinary Garlicki. Obecni byli Prezes Zarządu Głównego ob. Mg. Leon Bregman, licznie przybyli członkowie Zarządu Głównego. Zarządów Okręgów i Oddziałów naszego Związku. Obecność Komp. Honorowej Armji z Orkiestrą i Związku Strzeleckiego oraz licznych Oddziałów Związków pokrewnych uświetniła przebieg uroczystości, która pozostawiła niezatarte wspomnienie.

Oddział rozwijał czynną działalność werbunkową; nie ustając w pracy ideowej i kulturalno - oświatowej, dążył Oddział do jaknajintensywniejszego podniesienia ducha obywatelskiego i zbliżenia polsko - żydowskiego, współdziałając we wszystkich poczynaniach, zmierzających do utrwalenia mocarstwowej potęgi Państwa Polskiego.

Oddział nasz jest członkiem Pow. Zarządu P. F. Z. O. O.. a prezes Oddziału ob. Dr. Brandstätter jest członkiem Sądu koleżeńskiego i referentem prasowym tut. Zarządu Powiatu.

Dnia 25 listopada 1934 r. wszedł Oddział Przemyski w II rok swoich czynności, konstytuując się ponownie pod prezesurą ob. Dra Branstättera. Wiceprezesami byli ob. Dr. Gans i ob. Dr. Loebel.

W tymże roku postarał się Oddział w dziedzinie pracy kulturalno - oświatowej o wykłady i odczyty, z których na pierwszem miejscu wymienić należy konferencję naukową ob. prof. Dra Zmigrydera-Konopki na temat „Imperjalizm i dyktatura jako pojęcia ustroju rzymskiego“ i p. M. Miesesa n. t. „Udział Żydów w Polsce Przedrozbiorowej“.

Dnia 16.5 1935 r. urządził Oddział z powodu zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego nabożeństwo żałobne. Podniosłe kazanie wygłosił Rab. wojsk. Schapira.

W uroczystościach pogrzebowych w Krakowie brała udział delegacja złożona z prezesa Oddziału, 11 członków oraz pocztu sztandarowego z sztandarem.

W akcji wyborczej do Sejmu i Senatu brał nasz Od-

dział żywy i czynny udział, zyskując podziękowanie nowowybranego posła w osobie tut. Prezesa Pow. Zarządu Federacji Leona Księcia Sapiehy.

Na odcinku pracy na rzecz LOPP, PCK, PBK, FOM, LM i Kol. itp. pracuje nasz Oddział, zyskując uznanie i podziękę odnośnych instytucji.

Dnia 26.11 1935, ukonstytuował się Zarząd po III-ciem Walnem Dorocznem Zgromadzeniu.

Prezesem obrano ob. Dra Brandstättera, wiceprezesami są ob. Dr Brand Edward i Klausner Emil, Seketarzem Oddziału jest ob. Taub, skarbnikiem ob. Apfelsüss Benjamin. Oddział liczy członków zwycz. 131.

Jarosław

Prezes: ob. Ignacy Potascher
v. Prezes: ob. Dr. Maurycy Schneebaum
Sekretarz: ob. Bernard Wyscher
Skarbnik: ob. Oskar Spiegel
Członkowie Zarządu: ob. db. Emanuel Stelcer, Engel.

Oddział w Jarosławiu, aczkolwiek założony, jeszcze przed dwoma laty, ożywił swoją działalność od chwili Walnego Zgromadzenia w d. 24. II. 1935, które odbyło się w obecości ı reżesa Okręgu Lwowskiego, ob. dr. Zirlera. Zupełnie specyficzne warunki lokalne uniemożliwiły dotychczas Oddziałowi w Jarosławiu rozwinięcie szerszej działalności, Oddział jednak ma nadzieję, iż najbliższa przyszłość stworzy bardziej sprzyjające warunki dla pracy Oddziału.

Rzeszów

Prezes: — ob. Dr. Maurycy Spira,
v.Prezes: — ob. Stanisław Frieling,
v.Prezes: — ob. Dr. Zygmunt Peitzer,
Sekretarz: — ob. Dr. Maurycy Rozengarten,
Skarbnik: — ob. Leon Koch.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Dr. Zygmunt Krauer, Józef Drukiert, Zygmunt Oelbaum, Szymon Antman.

Tymczasowy komitet organizacyjny pod kierownictwem ob. Majora Dra Spiry Maurycego musiał pokonać liczne trudności natury lokalnej, zanim udało mu się wreszcie zwołać na dzień 22.7 1934 r. I Zwyczajne Walne Zgromadzenie. Prezesem wybrany został założyciel Oddziału Ob. Dr. Spira. Po zatwierdzeniu Oddziału i Zarządu w październiku 1934 r. zabrano się energicznie do pracy. Liczba członków. która początkowo wynosiła niespełna 30, w przeciągu pierwszych kilku miesięcy osiągnęła cyfrę 90. Lokal własny otworzono w marcu 1935 r.

Działalność Oddziału szła w kierunku uświadomienia członków przez częste urządzanie pogadanek i plenarnych zebrań, dalej w kierunku propagandy przez branie gremialnego udziału we wszystkich uroczystościach natury lokalnej (między innemi gremjalny udział Oddziału przy poświęceniu sztandaru Żyd. Inwalidów, na którem uroczyste przemówienie wygłosił prezes Oddziału Dr. Spira jako założyciel i I prezes Związku Żyd. Inwalidów) i ogólno - państwowych. Silne znaczenie propagandowe miało również urządzenie zabawy reprezentacyjnej, na której zebrała się cała elita towarzyska żydowska i liczne delegacje nieżydowskie cywilne i wojskowe.

Działalność charytatywna Oddziału polegała na udzieleniu skromnych doraźnych zapomóg bezrobotnym członkom na zaopatrzenie ich w porze zimowej w węgiel, wreszcie w udzielaniu im bezpłatnej pomocy lekarskiej i prawnej. W ostatnich tygodniach przeprowadzono pomyślnie interwencje miejscowe w I instancji, które spowodowały, że trzech bezrobotnych członków mogło sobie otworzyć warsztaty pracy.

Ze zdarzeń mniej dodatniej natury wymienić należy zbyt szybki rozrost Oddziału, który spowodował, że w szeregi członków wkradły się elementy nieodpowiednie, które w celach już to samolubnych, już to politycznych dążyły do rozsadzenia Oddziału tak, że Okrąg widział się zmuszonym Zarząd Oddziału rozwiązać i zamianować w wrześniu b. r.

delegata w osobie ob. Dra Spiry, którego głównym zadaniem miało być przeprowadzenie powtórnej weryfikacji członków. Sanacja Oddziału poszła niespodzianie w tak szybkim tempie, że już 2 listopada b. r. odbyło się II Zwyczajne Walne Zgromadzenie pod przewodnictwem gen. sekr. Okręgu ob. Dra Bergera. Przewodniczącym Oddziału wybrany został powtórnie jednogłośnie ob. Dr. Spira Maurycy.

W końcu zaznaczyć należy, że podstawy finansowe Oddziału są zdrowe, pracuje się bez deficytu, a nawet z pewną nadwyżką kasową.

Sanok

Prezes: — ob. Dr. Salomon Ramer,
v.Prezes: — ob. Dr. Adolf Atłas,
Sekretarz: — ob. Dr. Herman Gruber,
Skarbnik: — ob. Dr. Janusz Ruder.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Dr. Abraham Friedman, Samuel Weiner.

Oddział powstał z końcem roku 1934, dzięki inicjatywie prezesa Oddziału i obejmuje oprócz powiatu Sanockiego również powiaty: Brzozów, Krosno i Lesko. Większość członków zwyczajnych, których liczba wynosi obecnie 68, mieszka w samym Sanoku.

Konstytucyjne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 9 grudnia 1934 r. pod przewodnictwem delegata Zarządu Okręgu Lwowskiego, ob. Dra Bergera w obecności bardzo licznych reprezentantów władz państwowych, wojskowych i samorządowych, Związku Legjonistów, Strzelca itd.

Oddział jest w stałym kontakcie z F. P. Z. O. O., a dwóch delegatów Oddziału zasiada w Zarządzie powiatowym Federacji, biorąc czynny udział we wszelkich jej poczynaniach.

W wszystkich komitetach, do których zaprasza się czy powołuje reprezentantów organizacyj, b. wojskowych, zasiadają również delegaci Oddziału.

Oddział bierze czynny udział w wszelkich uroczystościach państwowych, występuje w zwartym szyku w po-

chodach, w święta te organizowanych, nie ustępując ani co do liczby uczestników, ani co do zewnętrznego wyglądu innym organizacjom b. wojskowych.

Szczególnie dobrze wypadło wystąpienie Oddziału w czasie uroczystości żałobnych po śmierci śp. Marszałka Piłsudskiego. Ostatnio, z okazji Święta Niepodległości w dniu 11 b. m., wystąpił w uroczystym pochodzie zwarty oddział, stosunkowo bardzo liczny.

Obecnie myśli Zarząd o sprawieniu sztandaru, na który to cel zebrano już dość znaczną kwotę.

Tarnopol

Prezes: ob. Dr. Henryk Feit
v. Prezes: ob. Dr. Józef Rosenschtok
Sekretarz: ob. Mgr. Feliks Eksztajn
Skarbnik: ob. Inż. Stanisław Wielinski
Członkowie Zarządu ob. ob.: Edward Blumenfeld i Dr. Abraham Koffler.

Oddział tarnoplski został założony w r. 1933, licząc zaledwie 15 członków. W r. 1934 liczba członków wzrosła na 27, dzięki energicznej pracy prezesa Związku Inspektora Dr. Feita oraz sekretarza magistra Eksztajna i przy poparciu władz miejscowych Związek się rozwinął i cieszy się pełnym szacunkiem i uznaniem całego społeczeństwa, bez różnicy wyznania.

W. r. 1934 urządzono nabożeństwo za spokój duszy błp. pułkown. Joselewicza, przy udziale wojskowości i władz samorządowych tutejszych. Kazanie okolicznościowe wygłosił rabin Schalita, a odczyt o pułkown. Joselewiczu i o Żydach zasłużonych i biorących udział w pracach Niepodległościowych Polski wygłosił prof. Dr. Teuwin. W tym samym roku w sierpniu urządzono nabożeństwo szlakiem kadrówki w Tarnopolu w obecności władz wojskowych i samorządowych; kazanie okolicznościowe wygłosił rabin Dr. Taubeles.

W maju r. 1935 urządzono nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Józefa Piłsudskiego I Marszałka Polski.

Brzeżany

Prezes: ob. Dr. Filip Pomeranc
v. Prezes: ob. Dr. Szymon Schimel
Sekretarz: ob. Dr. Stanisław Nussbaum
Skarbnik: ob. Maurycy Baran
Członkowie Zarządu: ob. ob. Bernard Weitz i Salomon Łopater.

Oddział składa się z 13 członków zwyczajnych. 4 nadzwyczajnych i placówki Przemyślany z 8-ma członkami zwyczajnemi.

Oddział brał udział we wszelkich uroczystościach państwowych, a delegaci Oddziału zasiadali i współpracowali we wszystkich komitetach stworzonych na tut. terenie.

Oddział wysłał delegata na pogrzeb ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, a ostatnio wziął czynny udział podczas poświęcenia sztandaru Zw. Podof. Rezerwy, Koła w Brzeżanach.

Tarnobrzeg

Prezes: ob. Dr. Zscharjasz Rudner
v. Prezes: ob. Dr. Preissman Abram
Sekretarz: ob. Jakób Wiesenfeld
Skarbnik: ob. Chaim Kornblüth
Członkowie Zarządu: ob. ob. Mojżesz Józef Fensterscheib i Markus Helfer.

W maju 1935 r. utworzony został w Tarnobrzegu oddział Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski z liczbą 21 członków zwyczajnych i 1 nadzwyczajnego.

Dnia 13 maja odbyło się zebranie żałobne w sali Żyd. Gminy Wyzn. poświęcone pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego

W październiku b. r. utworzona została placówka nasza w Rozwadowie, licząca 10 członków, kierowana przez ob. Dr. Tranenszteina.

Z powodu braku własnego lokalu, odbyło się kilka zebrań dyskusyjnych na których omawiano sprawy aktualne, jakoteż cele i zadania naszego Związku.

Obecnie w przygotowaniu otwarcie własnej świetlicy.

Lwów-Powiat

Prezes: ob. Dr. B. Grüss
v. Prezes: ob. Mgr. Emil Stockel
v. Prezes: ob. Mateusz Drucker
Sekretarz: ob. Izydor Reich
Skarbnik: ob. Zajnwel Szwartz
Członek Zarządu: ob. Lejb Tell.

Uchwałą Zarządu Głównego stworzony został Oddział Lwów-powiat dla ujęcia w ramy organizacyjne luźnych członków mieszkających na terenie powiatów: lwowskiego, gródeckiego, jaworowskiego, bubreckiego, Kamionki-Strumiłowe· żółkowskiego.

Ponieważ w każdym z wymienionych powiatów zamieszkuje od 3 do 10 członków nie można było stworzyć tam samodzielnych oddziałów.

Delegatem mianował Zarząd Główny na wniosek Zarządu Okręgu Lwowskiego ob. Dr. Bernarda Grüssa.

Delegat stworzył w pierwszem stadjum organizacyjnem następujące placówki:

w Sokalu z delegatem ob. Blauem Juljuszem,
w Rawie Ruskiej z deleg. ob. Dr. Bardachem Juliuszem,
w Grkdku Jagiel. z deleg. ob. Mgr. Stecklem Emilem,
w Rudkach z deleg. ob. Tellem Lejbem i
w Chorowie dla powiatu bobreckiego ob. Dr. Diamandstejnem N.

Ukoronowaniem prac organizacyjnych było Walne Zebranie, odbyte we Lwowie w dniu 22 września 1935 r., na którem wybrano Zarząd w składzie wyżej podanym.

Placówki urządzały akademie w dniu urodzin Komendanta, w dniu 3 maja oraz w dniu Święta Niepodległości 11 listopada. A Oddział będąc jeszcze w organizacji wziął udział w pogrzebie śp. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Krakowie.

Praca Oddziału idzie w kierunku uświadomienia obywatelskiego członków naszego Związku i pomocy materjalnej i moralnej członkom, których otacza się mimo niesłychanej rozkośności terenowej oddziału należytą opieką.

Stanisławów

Prezes — ob. Dr. Tadeusz Birn,
v. Prezes — Dr. Zygmunt Hoffman,
Sekretarz — Grzegorz Hausman,
Skarbnik — Dr. Edward Reinert.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Gustaw Papier, Fryderyk Händler, Dr. Leon Feil, Majer Lichtman.

Oddział Stanisławowski zorganizowany został na wiosnę w roku 1933. dzięki energicznej akcji organizacyjnej pierwszego prezesa Oddziału ob. D-ra Szymona Ochłbauma.

W roku tym urządzono uroczystą akademję ku uczczeniu 15-o lecia Odzyskania Niepodległości, która wypadła imponująco.

W roku 1934-ym Oddział tut. liczący około 70-iu członków czynnych z prezesem Dr. Emanuelem Weberem na czele brał żywy udział we wszystkich imprezach i obchodach narodowych łącznie z innymi Związkami sfederowanemi. W lecie tegoż roku jako w 125-ą rocznicę bohaterskiej śmierci płk. W. P. błp. Berka Joselewicza Związek nasz urządził żałobne nabożeństwo na które niezliczone rzesze społeczeństwa przybyły.

W listopadzie tegoż roku staraniem Komitetu imprezowego tut. Oddziału urządzoną została jak w roku ubiegłym uroczysta akademja Niepodległościowa. Akdemja ta wypadła nadspodziewanie imponująco. Uroczystość tą zaszczycił swą obecnością wojewoda stanisławowski p. Zygmunt Jagodziński, zaś garnizon tut. reprezentowany był przez delegację oficerów sztabowych, niższych i podoficerów, jakrównież obecni byli delegaci wszystkich Związków kombatanckich. —

W roku 1935 w miesiącu maju z powodu ciosu którym dotknięta została cała Polska przedwczesną śmiercią Wielkiego Budowniczego Państwa Polskiego I-go Marszałka Józefa Piłsudskiego — Zarząd tut. Oddziału urządził żałobną akademję w świetlicy Związku, następnie zainicjował nabożeństwo żałobne w wielkiej synagodze tut. Uroczystość ta

była wielką manifestacją całego społeczeństwa żydowskiego i w po brzegi wypełnionej świątyni w wielkiem skupieniu obecni wysłuchali nabożeństwo żałobne i okolicznościowe kazania rabina Horowitza i prezesa tut. Oddziału.

W roku tym staraniem referenta oświatowego tut. Związku urządzono 3 odczyty p. t.: „Powstanie Listopadowe" — referat Prof. Asza, „Berek Joselewicz Płk. W. P." — referat prof. Planera i „Żydzi w Legjonach" — referat D-ra Webera. Członek tut. Oddziału prof. Marek Asz uzyskał zezwolenie od prezesa Polskiej Akademji Literatury Wacława Sieroszewskiego do przetłumaczenia na język hebrajski monografję o Marszałku Piłsudskim, przekład ten uzyskał pełne uznanie tak w Polsce, jak i zagranicą. Wydawnictwo tej książki sfinansowała b. Delegatura Zarządu Głównego na czele której stał ob. Dr. A. Liebesmann jako delegat i ob. Grzegorz Hausmann jako sekretarz.

Podczas ostatnich wyborów do ciał ustawodawczych członkowie tut. Oddziału czynny udział brali w akcji wyborczej.

Dzięki pracy Bratniej Pomocy w łonie tut. Oddziału — bezrobotni członkowie korzystają z bezpłatnych porad lekarskich i prawnych.

Obecnie na czele Związku stoi prezes Dr. Tadeusz Birn, który żywo interesuje się potrzebami Związku i członków interwenjując często w różnych sprawach u Władz miejscowych.

W listopadzie br. staraniem tut. b. Delegatury Z. G. urządzono uroczystość postawienia i poświęcenia pomnika - nagrobka na grobie 2-u legjonistów Żydów poległych bohaterską śmiercią w bitwie pod Bohorodczanami w 1914 r. Nabożeństwo żałobne na cmentarzu żydowskim w Bohorodczanach odprawił Naczelny rabin W. P. Mjr. Steinberg z Warszawy w asyście rabinów Bertischa i Nebenzhla oraz chóru ze Stanisławowa. Po ceremonji poświęcenia i odprawieniu modłów nad grobem pobrano w obecności przedstawicieli Władz i całego Komitetu ziemię z grobowca do pięknie rzeźbionej urny ziemię, którą specjalna delegacja zawiezie na

kopiec Marszałka Piłsudskiego na Sowiniec.

W uroczystościch tych wzięły udział prócz delegacji naszych najbliższych Oddziałów okolicznych niezliczone masy żydostwa stanisławowskiego i bohorodczańskiego.

W programie pracy obecnego Zarządu Oddziału leży: uruchomienie Czytelni, akcja mundurowa i zakup sztandaru, szalejący jednak kryzys gospodarczy paraliżuje wszelkie szlachetne zamiary tut. Zarządu. Ufni we własne siły, ofiarność społeczeństwa i w lepsze jutro pokonamy piętrzące się trudności.

Śniatyn

Prezes — ob. Adolf Sonnenstein,
v. Prezes — ob. Dr. Aron Nussenblatt,
Sekretarz — ob. inż. Adam Rek,
Skarbnik — ob. Józef Klinghoffer.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Dr. Feliks Teicher, Mgr. Allerhand.

W dniu 30 czerwca 1935 r. odbyło się I Walne Zgromadzenie Zw. Żyd. Uczest. Walk o Niep. Polski, którego Oddział z tą datą, staraniem ob. Adolfa Sonnenscheina, na tut. terenie zaczął istnieć. Pismem z dnia 22 lipca 1935 r. został Zarząd oddziału z prezesem Adolfem Sonnenscheinem na czele, przez Główny Zarząd w Warszawie zatwierdzony. Młody Związek nie mógł dotychczas rozwijać szerszej działalności nazewnątrz spowodów finansowych i in. Nawiązał jednak ścisły kontakt z innemi związkami kombatanckiemi, z któremi współpracuje.

Pismem z dnia 5 lipca 1935 r. Pow. Obwód L. O. P. P.-u zamianował naszego prezesa ob. Sonnenscheina komisarzem miejscowym do utworzenia i zorganizowania Miejscowego Żydowskiego Koła L. O. P. P.-u. Pozatem za inicjatywą i staraniem Związku został zreorganizowany Żyd. Klub sportowy „Hakoach". W przygotowaniu założenie żyd. oddziału P. W. i W. F.

Spowodu zbyt szczupłej ilości członków oraz stosunko-

wo krótkiego istnienia Związku, dotychczas oficjalnie nazewnątrz nie wystąpiono. Tut. Oddział Związku wykazał dużą aktywność, zbierając datki na pomnik Żyd. Legj. w Bohorodczanach, pozatem w samej uroczystości z ramienia Związku brali udział ob. Sonnenschein, inż. Rek oraz Dr. Teicher. Delegacja powyższa złożyła na grobie Żydów - Bohaterów piękny wieniec.

Do Oddziału w Śniatyniu przynależy placówka w Zabłotowie, kierowana przez ob. D-ra Feliksa Teichera.

Sambor

Prezes — ob. Dr. Izydor Hammerschmidt,
v. Prezes — ob. Dr. Oskar Teibels,
Sekretarz — ob. Dr. Maurycy Frischer,
Skarbnik — ob. Dr. Maksymiljan Kessler.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Dawid Brauner.

Oddział Samborski Z. Ż. U. W. o N. P. założony został na podstawie walnego zgromadzenia odbytego uroczyście w dniu 13. 1. 1935 r. Ilość członków obecnie wynosi 34.

Praca nasza była skierowana w kierunku ideowego przygotowania naszych członków w pracy przyszłej, nadto wstąpiliśmy od razu do pracy państwowo - twórczej i kulturalnej. Obywatele, nasi członkowie wygłosili następujące wykłady publiczne: Ob. Dr. Kessler z ramienia naszego w P. C. K. popularny wykład o gruźlicy; ob. Dr. Hamerschmid z ramienia naszego w L. O. P. P. o walce bakteryjnej w przyszłej wojnie — w seminarjum dla aplikantów wobec sędziów i członków Prok. Państwa. O świadomem macierzyństwie w oświetleniu najnowszego Kodeksu karnego. — W „Rodzinie Wojskowej": Psychologja kobiety w jej różnych okresach życia.

Członkowie Związku naszego odbyli Kurs propagandy L. O. P. P. pracując obecnie w placówkach L. O. P. P., nadto 3 naszych obywateli przeszło kurs instruktorski II kl. L. O. P. P.

Związek brał czynny udział we wszystkich uroczysto-

ściach Państwowych, w szczególności w marcu, i w listopadzie. Podczas uroczystości żałobnych z powodu śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego przemawiał Obywatel Dr. Hamerschmid w imieniu Związku naszego i w imieniu całej ludnośc żydowskiej.

Liczna korespondencja wskazuje o pracy Związku: w czasie sprawozdawczym weszło do Związku 46 pism, ekspedjowano 62 pisma.

Kilkakrotnie interwenjowano w Starostwie w sprawie kahału Starosamborskiego. W gimnazjum i kuratorjum w sprawie zwolnienia synów członków naszych od czesnego. Na wydziale Wychowania Fizycznego Un. Jagiellońskiego przez Zarząd Okręgu Krakowskiego; we wszystkich wymienionych wypadkach ze skutkiem pełnym.

Kołomyja

Prezes: — ob. Dr. Juljusz Zeiger,
v. Prezes: — Dr. Natan Krumholz,
Sekretarz: — ob. mgr. Otto Roth,
Skarbnik: — ob. Mgr. Rubin Goldman.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Dr. Paweł Katz. Stefan Alerhand.

Oddział tutejszy zorganizowany został w drugiej połowie 1933 r., dzięki staraniom ob. Zellera, Friedmana, Kellmana, oraz delegatów stanisławowskich ob. Dra Hoffmana i ob. prof. Planera.

Na pierwszem Walnem Zgromadzeniu w r. 1934. wybrany prezes ob. Friedman wraz z całym Zarządem zajął się szczegółową organizacją Oddziału i werbowaniem członków, doprowdzając ich liczbę do 28. Uwzględniwszy stosunkowo małą ilość członków, musimy podkreślić ruchliwość Oddziału, która zaznaczyła się w organizacji szeregu imprez, przez sam Związek, lub wspólnie z innemi lokalnemi Tow. żydowskiemi i kombatanckiemi urządzonemi.

Specjalnie podniosłym nastrojem oraz wprost manifestacyjnym udziałem miejscowej ludności żydowskiej, którą z trudem zdołała pomieścić wielka synagoga, cieszyła się u-

roczystość, urządzona przez nasz Oddział z okazji 125-letniej rocznicy śmierci Berka Joselewicza.

Uroczysty charakter nabożeństwa. został spotęgowany obecnością reprezentantów wszystkich najwyższych tutejszych Władz wojskowych, cywilnych i samorządowych, oraz pięknem okolicznościowem kazaniem, wygłosoznem przez Przewieleb. rabina Laua.

Z okazji uroczystości żałobnych z powodu śmierci Marszałka Piłsudskiego Oddział nasz stanął na czele tłumnej manifestacji tut. społeczeństwa żydowskiego występując w zwartych szeregach w pochodzie i nabożeństwie.

Podczas ostatnich wyborów do Sejmu, członkowie nasi z obecnym prezesem Dr. Zeigerem na czele, ujęli w swe ręce akcję wyborczą wśród wyborców żydowskich, uzyskując pełne zwycięstwo wspólnie z innemi Związkami kombatanckiemi i przeprowadzając swego kandydata, mimo jego lokaty na trzeciem miejscu w liście.

Członkowie Zarządu interwenjowali skutecznie w licznych sprawach podatkowych, gospodarczych oraz posad dla członków, a nadto udzielili bezpłatnie ubogim członkom pomocy lekarskiej i prawnej.

Pozostając zawsze w przyjaznych stosunkach z tut. Garnizonem, Oddział nasz, rokrocznie wydatnie przyczynia się do urządzania sederów dla tutejszych żołnierzy Żydów.

Stryj

Prezes: ob. Józef Wilder
v. Prezes: ob. Dr. Józef Mielelbauer
Skarbnik: ob. Michał Pineles
Sekretarz: ob. Mgr. Karol Fichner
Członkowie Zarządu: ob. ob. Dr. Henryk Kindler i Mgr. Joachim Koffler.

Walne Zgromadzenie Oddziału w Stryju odbyło się dnia 13-I 35 r. i wybrało Zarząd Oddziału, który odrazu przystąpił do energicznej pracy organizacyjnej, skupiając w szeregach Związku prawie wszystkich Żydów, którzy brali udział w walkach o Niepodległość Polski,

Po śmierci Marszałka został podjęty kurs Obrony Przeciwgazowej i Lotniczej, który ukończyło 25 członków Związku.

Cały szereg pomyślnie przeprowadzonych interwencji na rzecz członków Związku zjednał Oddziałowi w Stryju sympatję społeczeństwa, gdyby jednak stosunek władz lokalnych do Związku był bardziej przychylny, Oddział nasz mógłby rozwinąć jeszcze bardziej pozytywną działalność,

Nadwórna

Prezes: ob. Inż. Leon Borgenicht
v. Prezes: ob, Ulrych Serckbaum
Sekretarz: Dawid Kacyk
Skarbnik: ob. Jakób Kurzman
Członkowie Zarządu: ob. ob, Oskar Brickiel. Chaskiel Morgensztern.

Oddział w Nadwórnie założony został 24 marca 1934 r. przy udziale delegata Oddziału Stanisławowskiego, prof. Planera. Wobec małej liczby członków Oddziału nie było możliwe rozwinięcie szerszej działalności, ograniczono się tylko do urządzenia od czasu do czasu zebrań koleżeńskich i do udziału w świętach ogólno-państwowych.

Tłumacz

Prezes: — ob. Dr. Edward Tandler,
v.Prezes: — ob. Dr. Artur Bendel,
Sekretarz: — ob. Mendel Seifer,
Skarbnik: — ob. Dr. Fryd. Seifer.
Członkowie Zarządu: Ob. ob. Rachmiel Tapf, Dawid Weintraub.

Z inicjatywy kilku obywateli a mianowicie: Dr. Tändlera, Dr. Hausmana, Dr. Gellera i Bendla założono Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski, Oddział w Tłumaczu, a pierwsze uroczyste Walne Zebranie odbyło się 15 września 1934. Związek bierze stale oficjalny udział w uroczystościach o charakterze pastwowym i tak pierwszy raz dnia 11.11 1934 w defiladzie i złożenia wieńca pod tut. pom-

nikiem Niepodległości. Członkowie Zarządu biorą czynny udział w pracach społecznych, należą do Zarządów, Związków o charakterze społecznym jak Związek strzelecki, L.M.K. L.O.P.P., i P.C.K. Jeden z członków Zarządu jest ławnikiem w Zarządzie Miejskim. Dnia 13 maja 1935 odbyło się żałobne posiedzenie Związku z powodu śmierci śp. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego poczem wysłano telegramy kondolencyjne, oraz wzięto czynny udział we wszystkich uroczystościach żałobnych, a między innemi w pobraniu ziemi na tut. cmentarzu legjonistów i przesłania na Sowiniec. W ciągu całego okresu z pożytkiem prowadzono akcję samopomocową dla członków. W wyborach do Sejmu i Senatu brali wszyscy członkowie Związku udział, prowadząc owocną agitację wśród ludności żydowskiej w całym powiecie, zaś obyw. Bendel był członkiem Komisji wyborczej do Sejmu i obyw. Tändler sekretarzem przy Komisji Wyborczej Senackiej. Dnia 10 listopada 1935 delegacja Związku brała udział w uroczystościach odsłonięcia pomnika na grobie Żydów legjonistów w Bohorodcznach, gdzie złożyła wieniec. W październiku b. r. odbyło się Walne Zebranie Fidacu w Tłumaczu, którego sekretarzem został wybrany członek Zarządu naszego Związku obyw. Bendel. Dzięki usilnym staraniom Związek zyskał szereg członków wspierających.

OKRĘG ŁÓDZKI

Inż. J. Lichtensztejn Prezes Okręgu

Prezes:
ob. Inż. Wiktor J. Lichtensztejn

Wiceprezesi:
ob. Adw. Zygmunt Menkes
ob. dr. Henryk Epsztejn
ob. Henryk Landsberg

Sekretarz:
ob. Inż. Władysław Dawidowicz

Skarbnik:
ob. Red. Jan Urbach

Członkowie Zarządu:
ob. ob. Wiktor Blumenfeld, Kurlend, dr. Natan Szteinberg, Henryk Pański, dr. Sz. Bressler.

Mianowany w dniu 1-szym kwietnia b. r. delegatem Zarządu Głównego na Okręg Łódzki Inż. Wiktor J. Lichtensztejn rozpoczął energiczną działalność na terenie Okręgu, przeprowadzając nadzór nad pracą oddziałów w Łodzi, Radomsku, Tomaszowie Maz. i Piotrkowie Tryb. oraz organizując nowy oddział w Kole i placówki Związku w Dąbiu n. N., Izbicy i Sompolnie. Po włączeniu do Okręgu Łódzkiego uchwałą Zarządu Głównego z dnia 1-go listopada b. r. części woj. Kieleckiego do Okręgu przyłączony został oddział Związku w Częstochowie. Pozatem na terenie Okręgu czynne są Komitety Organizacyjne w Kaliszu, Kielcach, Radomiu i Wieluniu.

W dniu 29-ym grudnia b. r. odbył się Okręgowy Zjazd Delegatów Okręgu połączony z otwarciem nowego lokalu oddziału Łódzkiego. Zjazd był obesłany przez wszystkie czynne oddziały Związku i odbył się w obecności 31 Delegatów.

Po wysłuchaniu sprawozdania Delegata Okręgowego i przedstawicieli oddziałów przystąpiono do wyboru władz okręgu oraz wysłano depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, Prezesa Rady Ministrów i Prezesa Zarządu Głównego Federacji P. Z. O. O.

Łódź

Zarząd Oddziału w Łodzi.

Prezes: — ob. Adw. Alfred Beller,
v.Prezes: — ob. Adw. Zygmunt Menkes,
Sekretarz: — ob. Ch. W. Reinharz,
Zast. Sekret.: — ob. Szulim Waldman,
Skarbnik: — ob. Jerzy Mandeltort.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. W. Blumenfeld, B. Bursztyn, Dr. H. Gliksman, Adw. Leon Fuks, Leon Stein, Jan Urbach, H. Zylberberg, Ignacy Mejerowicz.

Oddział Łódzki należy do jednych z najstarszych w Związku, gdyż powstał on bezpośrednio przed walnym Zjazdem delegatów w czerwcu 1933 r. Po przezwyciężeniu pierwszych trudności organizacyjnych, w dniu 11 marca 1934 r. odbyło się Walne Zebranie, które faktycznie zainicjowało normalną działalność Oddziału.

Pierwszem zadaniem Zarządu było uzyskanie dla Oddziału odpowiedniego lokalu, który też z dniem 1.10 1934 r. został stworzony przy ul. P. O. W. Nr. 6. Lokal ten, aczkolwiek dość obszerny, okazał się przy stałym rozwoju Oddziału niewystarczającym, co zmusiło do przeniesienia się do nowego lokalu w grudniu 1935 r. przy ul. Gdańskiej Nr. 91. Jest to lokal bezwzględnie reprezentacyjny, którego posiadanie przyczyni się niewątpliwie do dalszego rozwoju Oddziału.

Praca Zarządu była prowadzona w całym szeregu sekcyj, a mianowicie: do spraw ogólnych, ideowo-wychowawczych, P. W. i W. F., Bratniej Pomocy, prasowo-historycznej, Koło L. O. P. P. i Koło Pań.

Należy stwierdzić, że we wszystkich tych dziedzinach

praca była prowadzona w sposób energiczny, przyczem specjalnie podkreślić należy ożywioną działalność ideowo-wychowawczą, albowiem na terenie Oddziału regularnie co tydzień odbywają się referaty i odczyty na tematy zasadnicze i aktualne.

Zagadnienie Bratniej Pomocy na terenie Łodzi jest specjalnie ważne, gdyż bardzo znaczna liczba członków Związku jest bezrobotna i Zarząd Oddziału musiał poświęcać bardzo wiele energji dla wykorzystania wszelkich możliwości umieszczenia danych członków przy warsztatach pracy, nie zaniedbując jednocześnie akcji pomocy doraźnej. W okresie jednego tylko roku Bratnia Pomoc Oddziału udzieliła 263 bezpłatnych porad lekarskich. 135 porad i zastępstw prawnych, interwenjowała w 158 wypadkach i napisała dla członków 572 podań. W dziedzinie pomocy doraźnej wydawano zimą r. 1933 żywność i węgiel dla 48 członków Związku.

Związek wielokrotnie występował zewnętrznie, posiadając umundurowany oddział reprezentacyjny w sile ok. 100 ludzi. Z wystąpień zewnętrznych należy zaznaczyć udział w obchodach 11 listopada i 19 marca, specjalnie zaś wielką uroczystość zorganizowaną przez Związek w dniu 3 maja 1933 r. ku czci Żydów poległych za Polskę.

Uroczystość ta zgromadziła w wielkiej synagodze przy Al. Kościuszki licznych przedstawicieli władz wojskowych i cywilnych na czele z p. gen. Langnerem, Dowódcą O. K. IV, oraz społeczeństwa, którzy asystowali przy odsłonięciu pięknej tablicy pamiątkowej, projektowanej przez inż. Łęczyckiego. Tablica ta obejmuje nazwiska 60 Żydów - Łodzian, którzy polegli w szeregach Legjonów i Wojska Polskiego w latach 1914 — 1920.

Również z inicjatywy Związku w dniu 31 marca 1933 odbyło się uroczyste nabożeństwo dla uczczenia pamięci b. p. kpt. Filipa Śmiłowskiego, żołnierza I Brygady, w 13-tą rocznicę Jego śmierci.

Przy Oddziale istnieje liczne Koło L. O. P. P.. które m. in. zorganizowało kurs informacyjny dla 28 członków Związku, instruktorów L. O. P. P.

Dzięki energicznej działalności Zarządu i w efekcie do-

konanej pracy Oddział cieszy się wielką popularnością na terenie m. Łodzi i posiada liczne grono sympatyków wśród społeczeństwa, którzy działalność Związku popierają.

Stosunki z władzami i zaprzyjaźnionemi organizacjami b. wojskowych są nader ściśle, szczególnie od czasu przezwyciężenia pierwotnych trudności w przedmiocie należenia naszego Oddziału do Federacji. W tym stanie rzeczy Oddział Łódzki jest w stanie całkowicie spełnić swe zadania i obo-

Piotrków

Zarząd Oddziału w Piotrkowie Tryb.

Prezes — ob. Dr. Natan Szteinberg,
v. Prezes — ob. Dr. Arnold Abramowicz,
Sekretarz — ob. Adw. M. Förster,
Skarbnik — ob. Szaja Fajner.
Członkowie Zarządu: ob. ob. Inż. J. Szpilfogel, Mojżesz Kon, Ch. Gomoliński, Mojżesz Hecht.

Dnia 19. 7. 1933 r. z inicjatywy p. inżyniera Markusa Szpilfogla odbyło się zebranie organizacyjne, obecni byli inż. Markus Szpilfogel, Dr. M. Grinberg, Dr. L. Pajewski. Dr. D. Złotnik. Lek. dent. A. Abramowicz, inż. J. Szpilfogel i p. A. Izac.

Odczytano deklaracje ideowe i statut Związku i postanowiono utworzenie oddziału. Na przewodniczącego Tymcz. Zarządu wybrano p. inż. Jakóba Szpilfogla, a na członków Zarządu pp. inż. M. Szpilfogla. Dr. Z. Pajewskiego. Adw. M. Förstera. Dr. K. Schora, na zastępców Dr. Natana Steinberga i p. A. Szaca, jednocześnie uchwalono zawiadomić Zarząd Główny o przystąpieniu do organizowania Oddziału Związku w Piotrkowie z prośbą o nadesłanie deklaracji celem wszczęcia zapisów członków. Następne walne zebranie odbyło się dnia 12. 8. 33 r. i zapisało się około 30 członków. Dnia 17. 11 33 r. zwołane zostało zebranie i wybrano Zarząd. Na prezesa Oddziału wybrany został inż. Jakób Szpilfogel, na vice-prezesa Dr. Kałma Schor, sekretarz Adwokat Maurycy Föorster, skarbnik Abram Izac, na zastępców wybra-

no: inż. Markus Szpilfogel, Dr. Abram Grinberg, I. Abramowicz, następnie zaś postanowiono uruchomić sekretarjat celem przyspieszenia zapisów dalszych członków. Dnia 7. IV. 1934 r. odbyło się walne zebranie działalności Związku, sprawa dostarczenia fotografji, sprawa lokalu, sprawa stanowiska wobec rady miejskiej i termin uroczystego otwarcia Oddziału. Dnia 13. 5. 34 r. odbyło się uroczyste Otwarcie Oddz. Związku w Piotrkowie w obecności przedstawicieli Władz organizacyj byłych wojskowych oraz przy udziale delegata Zarządu Głównego, vice-prezesa obyw. Dymitra Lachowskiego. We wszystkich świętach narodowych i państwowych brano liczny udział. Po upływie kadencji Zarządu ponownie wybrano wydział w skład którego weszli następujący członkowie, a mianowicie: prezes inż. Jakób Szpilfogel, viceprezes Dr. Natan Steinberg, sekretarz Adw. M. Förster, zastępca sekret. ob. Marjan Brandwajn, skarbnik ob. Sz. Fajner, na członków Zrządu: ob. inż. M. Szpilfogel, ob. M. Kon, ob. L. Lewkowicz. Następnie urządzano zabawy, dancingi, udzielano pomocy członkom, przeprowadzono akcję pejsachową dla żołnierzy żydowskich tutejszego garnizonu. Później zaś dokooptowano ob. A. Izaca do Zarządu zgodnie z art. 38 statutu Związku. W defiladach brało zawsze udział około 40 członków. Dnia 13. 10. 35 r. odbyło się walne zebranie w sprawie wyborów nowego Zarządu i tegoż dnia odbyły się wybory. Do nowego Zarządu weszli: prezes Dr. N. Steinberg, vice-prezes lek. dent. Arn. Abramowicz, sekretarz Adw. M. Förster, skarbnik ob. Sz. Fajner, członkowie Zarz.: ob. M. Kon, ob. M. Hecht, ob. Ch. Gomoliński, inż. J. Szpilfogel, zast. inż. M. Szpilfogel, ob. A. Bogdański, ob. F. Jakubowicz i ob. Edw. Serwator. Na przedostatniem posiedzeniu Zarządu uchwalono wmurować tablicę poległych żołnierzy - Żydów w walkach o Niepodległość Polski w synagodze miejskiej. Na ostatniem posiedzeniu Zarządu dokooptowano ob. Marjana Brandwajna do Zarządu w myśl art. 38 stat. Związku i objął sekretarjat Związku.

Tomaszów-Maz.

Prezes: ob. H. Landsberg
v. Prezes: ob. Dr. Paweł Kon
v. Prezes: ob. Hajman Szapnowicz
Sekretarz: ob. Maksymiljan Kaufman
Skarbnik: ob. Naftał Alter
Członkowie Zarządu: ob, ob. Hersz Sztajnberg, Michał Kahan, Izrael Frenkiel

Oddział w Tomaszowie Maz. powstał z inicjatywy ob. Henryka Landsberga w styczniu 1934 r., kiedy to utworzył się Komitet Organizacyjny Oddziału. Uroczyste Walne Zgromadzenie inauguracyjne odbyło się w Sali Sady Miejskiej w dniu 9 maja 1934 r. w obecności przedstawicieli miejscowych władz z p. Starostą i Prezydentem miasta na czele. Po wygłoszeniu obszernego referatu ideologicznego przez Wiceprezesa Zarządu Głównego, Dymitra Lachowskiego Walne Zgromadzenie wybrało Zarząd Oddziału z dr. Fabianem Warszawskim na czele.

Już w pierwszym okresie Oddział w Tomaszowie Maz. wykazał dużą żywotność, biorąc udział w wyborach powszechnych do Rady Miejskiej i przeprowadząc w charakterze radnego swego wiceprezesa, ob. Hensyka Landsberga.

W dniu Święta Niepodległości 11 listopada 1934 r. umunderowany Oddział Związku brał udział w eefiladzie. Dzięk interwencjom Zsrządu Oddziału szereg członków bezrobotnych znalazło zatrudnienie, rkwnież inne działy Bratniej Pomoc pracówały normalnie.

Okres żałoby narodowej przerwał nieco intensywną pracę Oddziału. w uroczystościach pogrzebowych w Krakowie wzięła ugział delegacja Oddział w składzie 6 osób.

Dnia 26 maja 1935 r. odbyło się II Walne Zgromadzenie Oddziału w obecności 85 członków Związku, które wybrało nowy Zarząd Oddziału, który dalszą energiczną pracą zyskał sobie sympatję szerokiego ogółu społeczeństwa. Oddział w Tomaszowie liczy obecnie 121 członków.

Radomsko

Prezes: ob. Dr. Henryk Ruziewicz
v. Prezes: ob. Dr. Samuel Lubelski
v. Prezes: ob. Henryk Pański
Sekretarz: ob. Mieczysław Ben
Skarbnik: ob. Dawid Rodał.

Członkowie Zarządu ob. ob.: Abram Likerman, Jakób Krakowski, Abram Grynszpan, Izrael Berkensztat.

Oddział nasz powstał we wrześniu 1934 r. dzięki inicjatywie kilku ofiarnych jednostek, które nie szczędziły czasu i energji, by go do życia powołać. Mimo niesprzyjających warunków lokalnych, na które skłdały się absolutnie niezrozumienie naszych zadań i celów, specyficzna martwota gruntu pauperyzacja miejscowego społeczeństwa, tudzież małe nasycenie miasta przez inteligencję dzięki naprawdę rzetelnej pracy udało się te wszystkie minusy przezwyciężyć i obecnie Związek nasz na terenie Radomska poczczycić się może poważnym dorobkiem moralnym i zasłużonym zaufaniem i autorytetem. Dalecy jesteśmy od ideału, ale jeśli chodzi o warunki prowincjonalnego miasta to zadania nasze spełniamy w zupłności.

Oddział nasz liczy z górą 70 karnych członków, posiada piękny inwentarz, zestawiony prawie wyłącznie z ofiar, obszerny lokal, prowadzi świetlicę, gdzie ostatnio zainstalowany został radjosprzęt, kursy dla analfabetów i dokształcające, wzorowo zorgsnizowany referat bratniej pomocy z pomocą lekarską prawną, dentystyczną, a ostatnio poczynił starania o przyznania niezamożnym członkom ulg przy zakupie lekarstw, które uwieńczone zostały pozytywnym rezultatem. We wszelkich akcjach zewnętrznych oddział bierze czynny udział, przejawiając często własną inicjatywę.

Zarząd oddziału jest przeświadczony, że jeśli rozwoju Związku nie powstrzyma jakiś szczególny zbieg niesprzyjających okoliczności, Oddział Radomszczański w spelnianiu zadań zadań zaliczać się będzie do wzorowo funkcjonującyh oddziałów.

Koło

Prezes: ob. Szulim Bresler
v. Prezes: ob. Leon Winter
v. Prezes i Skarbnik: ob. Hersz Jarecki
Sekretarz: ob. Jakób Rozen

Członkowie Zarządu ob. ob.: Mieczysław Arcichowski, Całel Berkowicz, Salomon Nitenberg, Moryc Śliwka. Jakób Anszułowski.

Inauguracja Oddziału w Kole odbyła się bardzo uroczyście dnia 1-XII 35 r., przeto, wobec krótkiego okresu istnienia Oddział rozpoczyna obecnie swą działalność. Już obecnie istnieją 3 placówki w powiecie: w Dąbiu, Sompolnie i Izbicy Udzielana jest bezpłatnie niezamożnym członkom pomoc lekarska, dentystyczna i prawna, oraz w każdą sobotę odbywają się pogadanki.

Wśród członków Oddziału jest 2 Kawalerów Krzyża Walecznych: Nirenberg Salomon i Fuks Józef oraz 73 członków jest odznaczonych Medalami za Wojnę.

Częstochowa

Prezes: — ob. Dr. Juljusz Schlereber,
v.Prezes: — ob. Dr. Władysław Sobol,
v.Prezes: — ob. Bernard Kurland,
Sekretarz: — ob. Henryk Wasserman,
Skarbnik: — ob. Abram R. Niemiec.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Wilhelm Frenud, Arnold Rotbard, Adolf Milstein, Grynbaum, Józef Weisfelner.

Oddział w Częstochowie, założony w listopadzie 1934 r. rozwinął odrazu szeroką działalność organizacyjną, skupiając w swoich szeregach przeszło 150 obywateli. Pierwszem zadaniem, jakie postawił sobie Zarząd Oddziału było stworzenie sobie własnej siedziby, prowadzenie pracy świetlicowej i Bratniej Pomocy. Również pod względem wyszkolenia wojskowego młodzieży Oddział w Częstochowie roztoczył

opiekę nad tamtejszym Legjonem im. płk. Berka Joselewicza, który chylił się do upadku. Pod względem ideowo - wychowawczym urządzał często odczyty i pogadanki.

Naskutek nieporozumień w łonie Zarządu Oddziału i przyjęcia do Związku szeregu obywateli nieposiadających kwalifikacyj Zarząd Główny mianował delegata swego w osobie ob. Romana Niemca, który przeprowdził sanację Oddziału, dokonywując nowej wertyfikacji dotychczasowych członków. Nowa wertyfikacja spowodowała zmniejszenie się liczgy członków Oddziału. który zyskał na zwartości i powadze wśród społeczeństwa, dzięki usunięciu nieodpowiednich elementów.

Również pod względem stosunków finansowych nastąpiła sanacja całkowita i Oddział stanął na silnych podstawch

Oddział w Częstochowie brał udział w uroczystościach pogrzebowych ku czci Marszałka, w święcie L.O.P.P.. Święcie sztandaru Związku Ochotników.

Również w czasie wyborów do Sejmu Oddział w Częstochowie pracował w ogólnym żydowskim Komitecie Wyborczym.

Szereg pomyślnym interwencyj i akcja wyżywienia żołnierzy żydowskich w czasie Świąt Wielkanocnych zyskały Związkowi sympatję społeczeństwa.

Dnia 8 grudnia 1935 r. odbyło się Walne Zgromadzenie członków Oddziału, które jednogłośnie wyraziło podziękowanie delegatowi Zarządu Głównego ob. Niemcowi za dokonanie sanacji Oddziału i wybrało nowy Zarząd z ob. dr. Schleicherem na czele.

OKRĘG LUBELSKI

Prezes :
ob. Adw. Zygmunt Pidzki (Lublin)
Wicepiezesi :
ob. Adw. Józef Rapoport (Brześć n/Bugiem)
ob. Dr. Józef Fruchtman (Tomaszów Lub.)
Sekretarz :
ob. Józef Marder (Lublin)
Skarbnik :
Członkowie Żarządu :
ob. ob. Ignacy Pechkranc (Siedlce), Adw. Feliks Badjan (Pinsk).
Zast. czł. Zarz.

Adw. Zygmunt Lidzki Prezes Okręgu

Okręg Lubelski Związku obejmuje teren Woj. Lubelskiego Poleskiego i Wołyńskiego i został stworzony Uchwałą Zarządu Głównego dnia 1-XI 35 r. przyczem jednocześnie został mianowany delegatem organizacyjnym na ten Okręg ob. Adw. Zygmunt Lidzki.

Mimo wielkiej rozległości terenowej tego Okręgu ilość członków zarówno czynnych, jak i możliwych do zwerbowania jest stosunkowo niewielka w porównaniu z innemi dzielnicami, gdyż na terenie woj. Wołyńskiego i Poleskiego nie było poboru, napływ zaś ochotników do Wojska Polskiego był niewielki. W obecnej chwili na terenie Okręgu istnieją Oddziały: w Lublinie, Tomaszowie, Lub., Chełmie Lub., Siedlcach, Brześciu n-Bugiem, Pińsku, pozatem w Karczewie, Zamościu, Włodzimierzu Woł. i Kraśniku posiadamy placówki organizacyjne.

W dniu 22-XII 35 r. odbył się w Lublinie I Okręgowy Zjazd Delegatów w obecności Prezesa Zarządu Głównego, Mgr. Bregmana, który zaczczycił swoją obecnością p. Wicewojewoda Lubelski p. Długocki, Szef Sztabu D. O. K. II, rep-

rezentujący p. Dowódcę Okręgu, ppłk. Budrewicz, Prezydent m. Lublina p. Piechota, Komendant miasta płk. Czaplinski, Prezes arządu Wojewódzkiego Federacji dr. Drożdż oraz inni.

Lublin

Prezes — ob. adw. Zygmunt Lipski,
v. Prezes — ob. adw. Hipolit Sztajnhammer,
v. Prezes — ob. adw. Izaak Kerszman,
Sekretarz — ob. Eljasz Bromberg,
Zast. sekretarza — Ela Wajnberg,
Skarbnik — ob. Józef Goldstein.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Henryk Goldring, Jankiel Hochberger, Mojżesz Steinhamer.

Oddział Lubelski Związku powstał w dniu 11 lipca 1934 r. i liczy obecnie 145 zweryfikowanych członków zwyczajnych.

Członkowie Oddziału są czynni w Zarządach całego szeregu instytucyj gospodarczych i społecznych oraz w samorządzie, a mianowicie:

a) Samorząd: Rada Miejska m. Lublina — Dr. H. Mandelbaum, Izba Przem.-Hndlow — H. Silberstein.

b) Gospodrcze: Zw. Drobnych Kupców — J. Szrojt, Polski Zw. Kupców i Eksport. Chmielu — E. Bromberg.

c) Społeczne: „Toz" — Dr. Mandelbaum (Prezes), Dr. Ałapin (Kier. Ambul.), „Ort" — E. Bromberg (Skarbnik). Dr. A. Kerszman, Adw. I. Kerszman, Szpital Żydowski — Dr. H. Mandelbaum (Dyrektor), Kasa Bezprocentowa (Komitet Ratunkowy) — D. A. Kerszman (Prezes), Kom. Pomocy Uchodźcom z Niemiec — Adw. I. Kerszman, Linas Hacholim — Dr. T. Fiszman (Prezes), Klub Towarzyski — Adw. I. Kerszman, Adw. Z. Lidzki, Komitet Uczczenia Pamięci Poległych za Polskę Bohaterów - Żydów — E. Bromberg (Skarbnik). Adw. Z. Lidzki, Adw. H. Sztajnhamer (Sekretarz i w wielu innych.

Z ważniejszych wystąpień zewnętrznych Oddziału wymienić należy:

a) udział w uroczystościach pogrzebowych Marszałka Piłsudskiego w Lublinie;

b) pobranie ziemi z grobu Bł. P. płk. Berka Joselewicza w Kocku i złożenie urny z tą ziemią na kopcu Marszałka Józefa Piłsudskiego na Sowińcu w Krakowie;

c) uroczyste złożenie wieńca na Żydowskim Cmentarzu Wojskowym w Lublinie w dniu 10 listopada 1935 roku w obecności przedstawicieli Władz Wojskowych oraz licznie zebranej dziatwy szkolnej. W uroczystości tej brały też udział Cechy Rzemieślnicze Żydowskie ze sztandarami, jakoteż przedstawiciele pokrewnych Związków Wojskowych.

Tomaszów-Lub.

Prezes — ob. Dr. Józef Szulman,
v. Prezes — ob. Dr. Izaak Fruchtman,
Sekretarz — ob. Salomon Kessler,
Skarbnik — ob. Icchok Mincer.
Członkowie Zarządu: ob. Moszek Pinkowicz.

Za inicjatywą ob. Kesslera Salomona zawiązał się w Tomaszowie Lub. 15-go listopada 1934 r. komitet organizacyjny naszego Oddziału Pow. w następującym składzie: dr. Józef Szulman, dr. Izaak Fruchtman, Kessler Salomon i Icchok Mincer.

Komitet rozpoczął rozgałęzioną działalność. Przedewszystkiem zapoczątkował i przeprowadził rejestrację 42-u członków, zwerbował 2-uch członków wspierających, założył „Koło Przyjaciół“ Związku i „Koło L. O. P. P.-u“ przy Związku. Prezydjum nawiązało i utrzymywało kontakt z władzami administracyjnemi, przedstawiwszy się wprzódy Panu Staroście.

Gdy bolesna wieść o śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego gruchnęła po kraju, nasz Oddział w porozumieniu z miejscową Gminą Wyzn. Żyd. wydał ulotki, rozlepił odezwy Zarządu Gł., urządził nabożeństwo żałobne, na którem przemawiał ob. Kessler i przygotował przemarsz przeważającej większości ludności żyd. w ogólnej ciszy i skupieniu ducha przed popiersiem ś. p. Marszałka. Dnia 15-go czerw-

ca wydaliśmy odezwy do wszystkich gmin wyzn. żyd. w powiecie w sprawie materjalnej i moralnej dla nas pomocy. Odezwała się narazie jedynie Żyd. Gmina Wyzn. w Tomaszowie Lub. 25-złotową subwencją miesięczną. Echem tych odezw w innych ośrodkach naszego powiatu i dalszych naszych starań było powstanie pododdziałów w Komorowie, w Tyszowcach i w Łaszczowie.

Nasz Oddział postarał się jednocześnie o zatrudnienie bezrobotnych członków Związku ze skutkiem dodatnim: zostało u nas także zaprowadzone wzajemne wspomaganie się członków, przyczem ob. dr. Szulman leczy bezpłatnie.

Dnia 30-go czerwca odbyło się Inauguracyjne Walne Zgromadzenie naszego Oddziału. O godz. 10-ej odbyło się uroczyste nabożeństwo w synagodze, w obecności zaproszonych gości z władz pastwowych, samorządowych i wojskowych i licznych rzesz ludności żydowskiej. Podniosłe kazanie wygłosił rabin kapitan Raab Lublina. Popołudniu rozpoczęło się W. Zgr. pod przewodnictwem majora ob. inż. Garfunkla z Okręgu lwowskiego, ponadto wchodził do prezydjum ob. dr. Fruchtman jako assesor, a ob. Kessler jako sekretarz. Dłuższe przemówienia wygłosili m. in. Pan Starosta Wilamowski, dr. Szulman i major inż. Garfunkel. Do Zarządu Oddziału Pow. weszli: dr. Szulman Józef jako prezes, dr. Fruchtman Izaak jako wiceprezes, ob. Kessler Salomon jako sekr. ob. Mincer Icchok jako skarbnik. ob. Pinkowicz Mojżesz i ob. Kajzer bez teki. Przebieg całej uroczystości wywołał silne wrażenie u całej ludności żyd.

Po W. Zgr. postaraliśmy się również o odznaki „Polska swemu Obrońcy" dla 12-tu obywateli; dwóch miało te medale dawniej.

Dnia 26-go lipca prezes ob. dr. Szulman i wiceprezes ob. Fruchtman na konferencji u p. Starosty przedłożyli skład wybranego Zarządu. W tym też miesiącu została uroczyście otwarta świetlica Oddziału, której gospodarzem stał się ob. Szpisajzen. Podczas wyborów sejmowych forsowaliśmy agitacją i czynną współpracą kandydaturę notarjusza d-ra Adama Kroebla na posła.

W czasie uroczystości państwowych i okolicznościowych brał nasz Oddział stale czynny udział. I tak 29-go czerwca z okazji święta morza, 11-go listopada w dniu Święta Niepodległości i t. p. ob. Kessler przemawiał w miejscowej synagodze, a oddział nasz brał dziarski udział w pochodzie.

1-go listopada br. założyliśmy 3 kursy. Kurs o pracy obywatelsko - państwowej: prowadzi ob. Kessler, kurs historji Żydów w Polsce: prowadzi ob. Kessler, kurs dla analfabetów: prowadzi bezinteresownie niecziłonek p. Mojżesz Ader, nauczyciel z zawodu.

Obecnie czynimy starania w sprawie obdzielenia naszych członków - rolników ziemią, w parcelować się mającej „Dąbrowie".

Dbaliśmy również o rozrywki i imprezy dochodowe: urządziliśmy mianowicie kilka towarzyskich herbatek, koncert p. Gabla, itp.

Należy jeszcze nadmienić, że prezydjum naszego Oddziału przeprowadziło w tym roku kilkanaście interwencyj u p. Starosty i u reprezentantów innych władz ze skutkiem pomyślnym.

Oto bilans naszej owocnej, niespełna rocznej działalności, podczas której zdobyliśmy sobie u władz i u ludności tak żydowskiej, jakoteż i polskiej dobre imię i rozgłos.

Chełm-Lub.

Prezes: ob. dr. Henryk Lajten
v. Prezes: ob. dr. Ludwik Goldbard
Sekretarz: ob. Salomon Fischaut
Skarbnik: Eugenjusz Fajgenbaum
Członkowie Zarządu ob. ob.: Natan Rech, M. Totenbaum.

Dnia 14 września 1935 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Oddziłu w Chełmie Lub. w obecności delegata Zarządu Głównego, przy udziale 24 członków. Na zebraniu tem byli obecni liczni przedstawiciele władz, magistratu i Związków zfederowanych. Serdeczne przemówienie wygłosił prezes Związku Legjonitów, Adw. Tadeusz Tomaszewski, poczem wybrano Za-

rząd Oddziału, który wobec krótkiego okresu istnienia Oddziału nie mógł jeszcze wykazać się szerszą działalnością.

Siedlce

Prezes: ob. Dr. Hnnryk Loebel

Członkowie Zarządu ob. ob.: [Dr. Maksymiljan Schleicher, Ignacy Pechkranc, Sucher Jabłoń, Abram Bressler, Dawid Frydman.

Dnia 14 grudnia 1935 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Oddziału w Siedlcach przy udziale 32 członków. Szereg członków Oddziału posiada odznaczenia, a między innymi 4-ech odznaczonych jest Medalem Niepodległości i 2-ch Krzżem Walecznych. Medal za wojnę posiadają prawie wszyscy człokowie. Wobec krótkiego czasu istnienia Oddziału nie zdążył on rozwinąć szerszej działalności, jednak Zarząd energicznie przystąpił do pracy i ma nadzieję w krótkim czasie stać się wzorowym Oddziałem Związku.

Mianowany w dniu 1-szym kwietnia b. r. delegatem Zarządu Głównego na Okręg Łódzki Inż. Wiktor J. Lichtensztejn rozpoczął energiczną działalność na terenie Okręgu, przeprowadzając nadzór nad pracą oddziałów w Łodzi, Radomsku Tomazowie Maz. i Piotrkowie Tryb. oraz organizując nowy oddział w Kole i placówki Związku w Dąbiu n-N., Izbicy i Sompolinie. Po włączeniu do Okręgu Łódzkiego uchwałą Zarządu Głównego z dnia 1-go listopada b. r. części woj. Kieleckiego do Okręgu przyłączony został oddział Związku w Częstochowie. Pozatem na terenie Okręgu czynne są Komitety Organizacyjne w Kaliszu, Kielcach, Radomiu i Wieluniu.

W dniu 29-tym grudnia b. r. odbył się Okręgowy Zjazd Delegatów Okręgu, połączony z otwarciem nowego lokalu oddziału Łódzkiego. Zjazd był obesłany przez wszystkie czynne oddziały Związku i odbył się w obecności 31 Delegatów.

Po wysłuchania sprawozdania Delegata Okręgowego i przedstawicieli oddziałów przystąpiono go wyboru władz okręgu oraz wysłano depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, Prezesa Rady Ministrów i Prezesa Zarządu Głównego Federacji P. Z. O. O.

Brześć n.Bugiem

Prezes — ob. Dr. Józef Rapaport,
v. Prezes — ob. Bernard Zeller,
Sekretarz — ob. inż. Majer Rechtman,
Skarbnik — Hilary Koper.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Dr. Dawid Sarnakier, Szloma Frajndlich, Icko - Josel Frydman, Chaim Rubinsztejn.

I. Sprawy ogólne. Oddział w Brześciu n. Bugiem został zorganizowany w m-cu czerwcu 1934 roku. I Walne Zebranie Członków odbyło się w dniu24 czerwca 1934 r. Przy zorganizowaniu Oddział liczył — 35 członków rzeczywistych, w dniu zaś 15 listopada 1935 roku liczba — członków rzeczywistych wzrosła do 69-ciu, ponadto jest 16-tu wspierających i 1 nadzwyczajny. Kompletnie umundurowanych członków — 40-tu.

Oddział korzysta z bezpłatnej świetlicy w Szkole Powszechnej Nr. 4, gdzie członkowie zbierają się codziennie w godinach wieczornych. W świetlicy wyłożone są gazety, gry towarzyskie, ponadto członkowie korzystają z radja, wypożyczonego przez Kierownika tej Szkoły p. H. Kolińskiego.

II. Zwalczanie bezrobocia. Ponieważ większa część członków jest bezrobotna i nie zarabia na minimum egzystencji, Zarząd zredukował składki członkowskie na 50 groszy miesięcznie. Ponadto Zarząd postawił sobie w pierwszym rzędzie za zadanie znaleźć pracę dla bezrobotnych członków. Dzięki poparciu władz administracyjnych i społeczeństwa żydowskiego — członkowie oddziału uzyskali następujące posady:

1. w Elektrowni Miejskiej w Brześciu n. B. w charakterze inkasenta, 2. w Gminie Żydowskiej w Brześciu n. B. w charakterze urzędników, 1. w Gminie Żydowskiej w Brześciu n. B. w charakterze woźnego, 1. w Powszechnej Szkole „Hatechija“ w charakterze woźnego, pozatem wszyscy robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani otrzymują prace dorywcze minimum przez 3 dni w tygodniu.

III. Pomoc lekarska i prawna. Wszyscy niezamożni

członkowie korzystają bez żadnych ograniczeń zupełnie bezpłatnie z pomocy lekarskiej i prawnej, oraz z wielkich rabatów w aptekach za lekarstwa.

IV. Pomoc materjalna. W czasie od 15 listopada 1934 roku do 15 marca 1935 roku niezamożni członkowie otrzymywali codziennie w lokalu Związku bezpłatnie dowolną ilość osłodzonej herbaty i w miarę możności chleb z marmeladą. Biorąc pod uwagę, że w tym czasie większa część członków była bezrobotną, pomoc ta stanowiła niemal całkowite wyżywienie członków. Za interwencją Zarządu niektórzy członkowie otrzymali od Pana Wojewody zapomogi pieniężne w wysokości 30 — 50 złotych. Inni członkowie otrzymywali z Opieki Społecznej drzewo, chleb i inne artykuły żywnościowe, oraz odzież.

V. Zwalczanie analfabetyzmu. Dzięki poparciu Pana Kierownika i Grona Nauczycielskiego Szkoły Powszechnej Nr. 4. — został zorganizowany w świetlicy Związku bezpłatny kurs nauczania czytania i pisania. Kurs ukończyło z wynikiem dodatnim 12-tu członków.

VI. Wychowanie obywatelskie. W okresie sprawozdawczym, wygłoszonych zostało kilka odczytów i referatów aktualnych. Na zewnątrz Oddział wystąpił w karnym, zwartym szeregu, należycie umundurowany w uroczystościach państwowych w dniach 11 listopada 1934 roku, oraz w 1935 roku, w uroczystościach wojskowych w dniu 19 marca 1935 roku, oraz w czasie ogólnej żałoby państwowej z powodu zgonu Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Na uroczystych akademjach urządzanych przez oddział, zaszczycili swoją obecnością każdorazowo przedstawiciele władz państwowych, wojskowych, oraz pokrewnych organizacji byłych wojskowych. Bardzo imponująco wypadła uroczystość pobrania ziemi z grobów żołnierzy żydów, poległych w walkach o Niepodległość Polski, urządzona przez tut. Oddział w dniu 27 października 1935 roku. W uroczystości tej wzięło udział ponad 3.000 ludzi.

Oddział ujął w swoje ręce kuchnię rytualnego wyżywienia żołnierzy żydów w czasie uroczystych świąt żydowskich. W czasie świąt Wielkanocnych b. roku korzystało

z tejże kuchni 162 żołnierzy dziennie, zaś w czasie Nowego Roku 87 żołnierzy.

Tak Władze wojskowe jak i żywieni żołnierze, oraz społeczeństwo wyraziło całkowite uznanie za należyte i wzorowe prowadzenie kuchni.

VII. Praca społeczna. Oddział bierze czynny udział w pracy społecznej miasta. Jest on członkiem L. O. P. P., Polskiego Czerwonego Krzyża, Towarzystwa Budowy Szkół Powszechnych, oraz Polskiego Białego Krzyża. W urządzanych kwestach na rzecz powyższych organizacji, oraz na rzecz pomocy biednym obywatelom miasta przy Lokalnym Komitecie Funduszu Pracy Oddział brał czynny udział i za wyniki w kwestach otrzymywał specjalne podziękowania.

W okresie sprawozdawczym Oddział urządził 1 bal reprezentacyjny w dniu 10 listopada 1934 roku, oraz 3 zabawy ludowe. Czysty dochód z tych zabaw przeznaczony został na umundurowanie Oddziału.

W krótkim okresie istnienia, Oddział zdołał pozyskać zaufanie władz państwowych, samorządowych i wojskowych, oraz całego społeczeństwa brzeskiego, bez względu na wyznanie.

Pinsk

Prezes: — ob. Adw. Feliks Badjan,
v.Prezes: — ob. Jakób Szmechel,
Sekretarz: — ob. Z. Goldberg,
Skarbnik: — ob. Dr. Edward Pragier.

Członkowie Zarządu: Ob. ob. Godel Lederman, Lew Fedorow, Adolf Felsen, Dr. A. Binensztok.

Istniejący od r. 1933 Związek Żydów b. Ochotników W. P. na początku r. 1935 zwrócił się do Zarządu Głównego Związku z prośbą o przyjęcie do Związku i wyraził w tym celu gotowość zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, dla powzięcia uchwały przekształcającej Związek b. Ochotników W. P. w Oddział Piński Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski.

Zarząd Główny Związku, przychyliwszy się do tej prośby wydelegował ob. viceprezesa Zarządu Gł. Dymitra Lachowskiego do Pińska na Walne Zgromadzenie, które odbyło się w dniu 10 marca 1935 r. i powzięło odnośną uchwałę.

Nowy Zarząd z ob. prezesem Feliksem Badjanem na czele przystąpił do energicznej pracy, urządzając uroczyste nabożeństwo w miejscowej synagodze, ku czci poległych w walkach o Niepodległość Polski żołnierzy-żydów.

Pierwszem zadaniem, jakie postawił sobie nowy Zarząd Oddziału było stworzenie nowej siedziby, gdzieby mogło się ogniskować życie Związku.

Śmierć Marszałka wywołała w całem społeczeństwie tej odległej kresowej połaci kraju głęboki smutek. Zarząd Oddziału w Pińsku podjął inicjatywę podniosłej manifestacji żałobnej ogółu ludności żydowskiej, która odbyła się na rynku miejscowym, gdzie wzruszające przemówienie o życiu i czynach Marszałka wygłosił prezes Oddziału, ob. Feliks Badjan.

Pomimo bardzo ciężkiego położenia materjalnego członków Oddziału staramy się pracować bez deficytu, aczkolwiek zatrudnienie bezrobotnych członków natrafia na poważne przeszkody. Oddział w Pińsku bierze udział we wszelkich uroczystościach ogólno - państwowych, występując pod komendą b. legjonisty ob. viceprez. Oddziału Jakóba Szmechla.

OKRĘG ŚLASKI

Delegat Zarządu Głównego adw, Mieczysław Kanarek.

Delegat Zarządu Głównego na Okręg Śląski adw. Mieczysław J. Kanarek.

Uchwałą Zarządu Głównego z dnia 1 — 3 listopada b. r. ze względu na specyifczne warunki pracy Związku utworzony został Okręg Śląski, obejmujący Śląsk Górny, Śląsk Cieszyński i Zagłębie Dąbrowskie. Jednoczenei Zarząd Główny mianował degatem organizacyjnym ob. Prezesa Oddziału w Katowicach adw. Mieczysława J. Kanarka.

Okręg Śląski obejmuje obecnie oddziały w Katowicach, Bielsku, Będzinie i Sosnowcu oraz placówkę w Chorzowie.

Fala antysemityzmu, która w pierwszym rzędzie dotknęła teren Śląska wymaga zupełnie odrębnych metod pracy i możliwość niezwłocznej każdorazowej interwencji wobec wyższych lokalnych władz państwowych. To też wydzielenie terenu Śląska z dotychczasowego Okręgu Krakowskiego, mającego inne warunki pracy stało się koniecznością.

Delegatura Okręgowa poczyniła kroki w kierunku utworzenia dalszych oddziałów w Cieszynie i Zawierciu i szereg placówek w mniejszych miejscowościach Śląska.

Katowice

Prezes — ob. Dr. Mieczysław Kanarek,
v. Prezes — ob. Józef Edelstern,
Sekretarz — ob. Samuel Krieger,
Skarbnik — ob. Adolf Wohlfeiler.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Maksymiljan Adler, Inż. Seweryn Buchner, Dr. Ignacy Breiter, Inż. Walter Unger, Tadeusz Wolfsohn, Dr. Mendel Früss, Izydor Frister.

Utworzenie się Oddziału Katowice datuje się od października 1933 r., kiedyto kilku obecnych członków Oddzia-

łu zeszło się celem ukonstytuowania się komitetu organizacyjnego, który zajął się werbowaniem członków. Początkiem stycznia 1934 r. odbyło się I. Walne Zebranie przy ilości 35 członków i od tego czasu zaczęło się normalne funkcjonowanie Oddziału.

Przy Oddziale utworzono sczasem Koło Przyjaciół oraz Koło Pań. Praca Oddziału po blisko 2-letniej egzystencji szła w kierunkach przewidzianych zasadniczo w deklaracji ideowej oraz w statucie. W obecnym stanie liczy Oddział 90 członków, z czego 31 jest umundurowanych, 38 wspierających. Akcja nad dalszym werbowaniem członków w toku.

Oddział utrzymuje żywy kontakt z Oddziałami w całej Rzeczypospolitej, czego dowodem jest, że we wszystkich większych miejscowościach, nawet w odległych oddziałach bierze udział przez swoje delegacje.

Oddział posiada własną obszerną świetlicę, gdzie skupia życie związkowe oddziału, urządzając w niej bądźto imprezy, uświetniające rocznice narodowe, bądźteż imprezy dochodowe, które zasilają fundusze „Pomocy Bratniej".

We wszelkich uroczystościach państwowych biorą członkowie Oddziału żywy udział.

Oddział przez dwa lata wchodził w skład Okręgu Krakowsko - Śląskiego i wszelka jego działalność odbywała się w porozumieniu z Zarządem Okręgu. Oddział urządzał często odczyty dla swych członków, jak też dla szerszej publiczności. Kilka bardzo udanych imprez zabawowych również miało miejsce, z których dochód zasilił fundusze „Pomocy Bratniej".

Ta ostatnia funkcjonowała na terenie Oddziału bardzo dobrze i w bardzo wielu wypadkch udzielano wydatnych pomocy finansowych dla będących w krytycznem położeniu członków.

Udzielono również w ostatnim roku specjalnej pomocy członkom niezamożnym w czasie Wielkiejnocy, przez zakupienie i rozdzielenie mac, tłuszczów i mięsa. Z chwilą gdy zaszła potrzeba, „Pomoc Bratnia" Oddzału zawsze niosła pomoc i ukojenie potrzebującym. W październiku 1935 r. zorganizowano zbiórkę na pomoc zimową, z czego obecnie

udziela się członkom odpowiednich wsparć. Członkowie lekarze i adwokaci udzielają członkom porad, bądźto bezpłatnie, lub za zniżoną cenę. Nad propagandą LOPP i Ligi Morskiej i Kolonjalnej wśród społeczeństwa żydowskiego pracuje tutejszy Oddział i specjalnie należy podnieść zorganizowanie przez Oddział kursu przeciwgazowego dla lekarzy zrzeszonych w sekcji lekarskiej przy Oddziale. Kurs ten odbył się wyłącznie dzięki staraniom Oddziału i zapewnił niejednemu z lekarzy możliwość dalszej praktyki lekarskiej. W czasie wyborów wydał Oddział wspólnie z innemi organizacjami żydowskiemi odezwę, wzywającą do udziału w wyborach i ponadto propagował przez rozdawanie ulotek udział w wyborach.

Oddział stara się o uświadomienie społeczeństwa żydowskiego w kierunku polonizacji Śląska ze względu na jego specyficzne stosunki, lecz praca ta jest przez pewne czynniki utrudnianą. W czasie smutnego obrzędu pogrzebu I. Marszałka Polski J. Piłsudskiego, Oddział poza uroczystościami na Śląsku gremjalnie wziął udział w pogrzebie w Krakowie. W oddziale zebrano na cele budowy pomnika Marszałk J. Piłsudskiego kwotę zł. 181.50 gr. Oddział wziął wspólnie z innemi organizacjami społecznem udział w oddaniu czci zwłokom śp. Min. Pierackiego w czasie przejazdu przez stację Szczakowa.

Obecnie spowodu znacznego nasilenia antysemityzmu Oddział czyni starania skutecznego zwalczania go i nawiązał kontakt z innemi organizacjami żydowskiemi w tym celu.

Żywimy nadzieję, że Oddział nadal będzie się rozwijał i pracował pomyślnie tak dla dobra Rzeczypospolitej, jak też dla społeczeństwa żydowskiego.

Będzin

Zarząd Oddziału w Będzinie.

Prezes — ob. Dr. Ozjasz Rechtszaft,
v. Prezes — ob. Kałma Zajdman,
Sekretarz — ob. Roman Horowitz,

Skarbnik — ob. Juljan Garfinkel.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Berek Cymberknopf, Jakób Zauberman, Jakób Rozenes.

Oddział istnieje od 16-go grudnia 1934 roku. Dotychczasowy zasięg działalności Oddziału obejmuje miasto Będzin i Sosnowiec. Ilość członków 96, wspierających osiem. Członkowie nasi przeważnie rzemieślnicy i drobni kupcy — w tem dość poważny odsetek bezrobotnych — korzystają z pomocy prawnej, lekarskiej, z doraźnych interwencyj w Urzędach komunalnych i państwowych pierwszej instancji oraz ze zniżek lekarstw. W toku pracy jest przedsięwzięta akcja zmierzająca w kierunku uzyskania zatrudnienia dla naszych bezrobotnych członków. Przeważna część członków płaci składki miesięczne w wysokości 50 groszy, wskutek czego fundusze Oddziału są znikome i dlatego też nie posiadamy dotychczas własnej siedziby, jesteśmy tylko sublokatorami. Świetlica czynna jest codziennie i zaopatrzona jest w dzienniki, warcaby i t. p. Dzięki usilnym staraniom zdołaliśmy umundurować 16 członków. Ze względu na to, że posiadamy wśród członków sporo analfabetów, uruchomiliśmy kursy dokształcające, które czynne są dwa razy w tygodniu. Z okazji świąt Narodowych, jak: rocznicy listopadowej, odzyskania Niepodległości i in. odbyły się zebrania członków, na których wygłoszone zostały okolicznościowe referaty historyczne. Jeśli chodzi o wystąpienia Oddziału naszego na zewnątrz, to braliśmy udział w zbiórkach na rzecz Szkół Powszechnych, Polskiego Czerwonego Krzyża i t. p. Dnia 2-go listopada br. (Święto ku czci zmarłych) złożyliśmy wieniec pod pomnikiem Poległych 11 pp. Zorganizowaliśmy również wraz z Gminą Żydowską w Będzinie Święta Wielkanocne (Seder) dla żołnierzy Żydów Garnizonu będzińskiego. Delegacja umundurowana naszego Oddziału brała udział w sypaniu kopca ku czci Marszałka Piłsudskiego z okazji przywiezienia ziemi z grobu płk. Berka Joselewicza. W połowie grudnia odbędzie się odsłonięcie pomnika na grobie oficera Wojsko polskich b. p. audytora D-ra Józefa Turyna, który padł od kuli skrytobójczej w 1919 r. Pomnik ten postawiony będzie dzięki naszej inicjatywie i poparciu finansowym nie-

których obywateli Żydów z Będzina. Zarząd w okresie od 16-go grudnia 1934 roku do chwili obecnej odbył 19 posiedzeń. Listów wysłano 120. Dnia 8-go grudnia br. odbędzie się drugie Walne Zebranie, na którem nastąpi podział Oddziału zagłębiowskiego na Oddział w Będzinie i w Sosnowcu.

Bielsko

Prezes — Ob. Dr. Edmund Kühuberg,
v. Prezes — ob. Dr. Kazimierz Weinstein,
Sekretarz — ob. Inż. Daniel Sunnerglich,
Skarbnik — ob. Henryk Fabiszkiewicz.

Członkowie Zarządu: ob. ob. Wilhelm Frister, Mieczysław Grünglas.

Oddział w Bielsku pracuje już we własnym lokalu związkowym, co w dużej mierze dodatnio wpływa na zespolenie pracy społecznej i wewnętrznej Związku.

Wystąpienia na zewnątrz: W dniu 19 marca b. r. ku uczczeniu Imienin I. Marszałka wystąpił Oddział w pełnym składzie, biorąc udział w defiladzie i uroczystościach z tym dniem związanych. Oddział brał udział również w manifestacjach z powodu uchwalenia Konstytucji.

Pracakulturalno - oświatowa: Korzystając z własnego lokalu, urządziła sekcja k. o. w tym okresie trzy odczyty, na tematy społeczne i jedno zebranie towarzyskie, przy bardzo licznym udziale przedstawicieli tamtejszego społeczeństwa, członków Oddziału i ich rodzin. Należy też podnieść, że Oddział urządza regularnie co wtorek zebranie informacyjne.

Działalność społeczna: Zarząd Oddziału pozostaje w stałym kontakcie z bratniemi organizacjami, jak; Związek Legjonistów, Rezerwistów i Strzelec. Dzięki inicjatywie Zarządu, stworzono żydowski komitet pomocy ofiarom powodzi miast Bialska - Miałej. Oddział wstąpił w charakterze członka do miejscowego Oddziału L. O. P. P. przy Żydowskiej Gminie Wyznaniowej,

a za jego przykładem poszły inne miejscowe Związki i Stowarzyszenia żydowskie. Koło L. O. P. P. przy Oddziele liczy 20 członków. Oddział stale współpracuje z organizacjami społecznemi.

Ilość członków Oddziału stale wzrasta, przyczem zorganizowano przybudówki, jak „Koło Przyjaciół", oraz „Koło Pań".

Sosnowiec

Prezes: ob. Jakób Elster

v.-Prezes: ob. Dr. Juljan Hercman

Sekretarz: ob. Stanisław Landau

Skarbnik: ob. Dr. Leopold Zalc

Członkowie Zarządu: ob. ob. Jakób Wulkan, Dr. Alfred Gruszkiewicz, Wilhelm Szwejcer, Szymon Halpern, Szlama Libermensz.

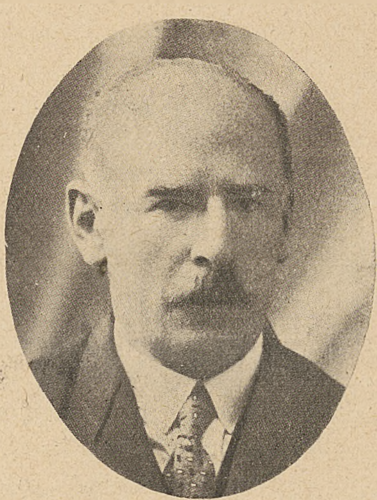
Oddział w Sosnowcu powstał z oddzielenia się z dotychczasowego Oddziału w Będzinie, które nastąpiło w dniu 8 grudnia 1935 r.

Sprawozdanie z działalności nie zostaje wobec krótkiego czasu istnienia Oddziału zamieszczone.

Prezesem Oddziału w Sosnowcu został wybrany ob. Jakób Elster, dotychczasowy prezes Oddziału w Będzinie, który pracę Związku na terenie Zagłębia Dąbrowskiego zapoczątkował i w dalszym ciągu nią kieruje na terenie największego ośrodka w Zagłębiu.

OKRĘG KRESÓW WSCHODNICH.

Delegatem Zarządu Głównego Prof. Dr. Marjan Eieger

Prof. Marjan Eiger

Uchwałą Zarządu Głównego Związku z dni 1 — 3 listopada 1935 r. utworzony został okręg Kresów Wschodnich, obejmujący woj. Wileńskie i Nowogródzkie.

Jednocześnie Zarząd Główny mianował delegatem organizacyjnym Zarządu Głównego płk. rezerwy Prof. D-ra Marjana Eigera.

Okręg Kresów Wschodnich obejmuje oddziały w Wilnie i Lidzie, oraz placówki w Mołodecznie, Święcianach, Oszmianie, Nowej - Wilejce i Trokach.

Zjazd Okręgowy odbędzie się w końcu stycznia 1936 r. i połączony będzie z poświęceniem sztandaru oddziału Wileńskiego Związku.

Wilno

Prezes: ob. Juljan Sternberg
v. Prezes: ob. Leon Pajewski
Sekretarz: ob. Włodzimierz Hajman
Skarbnik: ob. Jankiel Frajdrach.
Członkowie Zarządu ob ob.: Kuszel Fiszel, Mendel Lifszyc, Srul Borer, Leon Poraj i Mojżesz Sztraks.

Oddział w Wilnie powstał w r. 1932 i obejmuje miasto Wilno i miejscowości województwa wileńskiego i nowogródzkiego. Zarząd oddziału stanowią: prezes: por. rez. Sternberg Juljan, vice-prezes Pajewski Leon, sekretarz Hajman Włodzimierz, skarbnik Frajdrach Jankiel oraz członkowie: Sztraks Mojżesz, Borer Srul, Kuszer Fiszel, Lifszyc Mendel i Botwinik.

Oddział wileński przystąpił do organizacji Okręgu Kresowego, który tworzy się przy współudziale i czynnej opiece Delegata Zarządu Głównego obyw. p. pułk. prof. Dr. Eigera Marjana. który też ufundował z własnych funduszów sztandar związkowy. W ciągu ostatniego roku umundurowano 40 członków. Przy Związku prowadzi się P. W. i członkowie wykazują pełne zainteresowanie dla ćwiczeń wojskowych. Związek utrzymuje świetlicę, zaopatrzoną w książki, gazety i gry towarzyskie. We wszystkich uroczystościach ogólno-państwowych Związek brał czynny udział i niejednokrotnie spotykał się z pochwałą Prezydjum Federacji P. Z. O. O. za karne i żołnierskie reprezentowanie się oddziału. W pracy społecznej zdobył Związek powszechne uznanie w społeczeństwie, żydowskim, wysuwając jako pierwszy w Wilnie kandydaturę powszechnie cenionego rabina Rubinsztejna Izaaka na posła do Sejmu R. P., którego kandydaturę silnie forsował.

Stopniowo ideologję naszego Związku zaszczepiamy na gruncie wileńskim, pozyskując wielu członków wspierających, którzy okazują żywe zainteresowanie Związkiem. Na przeszkodzie żywszej działalności Związku jest znaczna ilość członków bezrobotnych, których trudno jest zaopatrzyć w odpowiednią pracę. Opłakany stan materjalny członków zmusza Związek do czasowego udzielania wsparć i bezzwrotnych pożyczek.

W związku z organizowaniem okręgu kresowego Zarząd

czyni wysiłki przeniesienia siedziby Związku do obszernego reprezentacyjnego lokalu.

Do oddziału w Wilnie przynależą placówka w Święcianach, kierowana przez ob. Henryka Rozynesa i placówka w Mołodecznie.

Lida

Prezes — Ob. Leon Sartori,
v. Prezes — ob. Łazarz Laude,
Sekretarz — ob. Sacher Fiszer,
Skarbnik — ob. Lewi Cwajfus.

Oddział w Lidzie założony został dnia 18 listopada 1934 r. kiedy to odbyło się inauguracyjne Walne Zgromadzenie przy udziale delegata Oddziału w Wilnie, ob. Pajewskiego.

Już w pierwszym okresie działalności Oddział w Lidzie poszczycić się może sukcesem przez utworzenie przy Oddziale własnego Koła L. O. P. P., liczba członków Koła dosięgła liczby 150 obywateli.

Również wielkim sukcesem Oddziału, który zyskał sobie uznanie władz wojskowych było urządzenie Święta Pesach dla żołnierzy - Żydów miejscowego garnizonu.

Dnia 2 lipca 1935 r. Oddział w Lidzie pobrał ziemię z grobów poległych w walkach o Niepodległość Polski Żydów, celem przewiezienia jej na Kopiec Marszałka do Krakowa.

W ciągu roku istnienia Oddział w Lidzie skupił wszystkich uczestników Walk o Niepodległość Polski Żydów z terenu powiatów: Lidzkiego, Szczuczyńskiego i Wołożyńskiego i liczy obecnie 44 członków.

Brukselja (Belgja)

Prezes — Karol Brawman.
v. Prezes — Rudolf Brendel.
v. Prezes — Kiwe Gelbartowicz.
Sekretarz — Moszek Grün.
Skarbnik — Jakób Gothelf.
Czł. Zarządu — Abram Migdał.

Mimo trudności, na jakie natrafia nasz Oddział przy zebraniu i organizowaniu byłych żołnierzy żydowskich i rezerwistów zamieszkałych w Belgji, możemy się wykazać dość poważnymi wynikami pracy. Na terenie Belgji bowiem, mieszka poważna ilość byłych żydowskich Kombatantów, jednak w rozrzuconych i odległych od siebie i od Brukseli, miejscowościach, tak, że trudnem jest zetknięcie się z nimi wszystkimi. Ponadto ich warunki materjalne są tego rodzaju, że wykluczonem jest żądanie od wielu z nich jakiejkolwiek ofiary z czasu lub pieniędzy.

Dla częściowego usunięcia tych trudności, prezes Oddziału ob. Karol Bravmann przystąpił do zorganizowania Oddziału w Antwerpji. Dotąd w okręgu tym zwerbował przeszło 30 członków. Formalne ukonstytuowanie się tego Oddziału nastąpi dopiero w pierwszych dniach stycznia 1936 r.

Zarząd nasz dokłada wszelkich starań, i niema ofiary, którąby była za dużą — aby naszym członkom nieść wszelką pomoc. Kierując się tą myślą, uzyskał nasz Prezes dla naszych członków daleko idące ulgi ze strony lekarzy, aptek i instytucji filantropijnych. Tu zwłaszcza wyrazić należy uznanie dla „Kolonji wakacyjnych imienia Królowej Astridy", która to instytucja przyjęła kilka dzieci naszych członków, dzięki staraniom naszego prezesa.

W wykonaniu obowiązków, jakie na nas w odnie-

sieniu do potrzeb naszcyh członków, interwenjowaliśmy z powodzeniem u władz polskich i belgijskich, celem udzielenia naszym członkom, którzy trudnią się handlem jarmarcznym, zezwolenie na wykorzystanie tegoż handlu. I tu znowu wyrazić musimy głęboką wdzięczność p. Van Beverowi prezesowi Kombatantów belgijskich w Antwerpji, a zwłaszcza zaś mecen. Delfossé'mu, prezesowi Fidacu belgijskiego za pełną poświęcenia pomoc, jaką nam udzielili w tej ostatnio wspomnianej sprawie naszych członków. Prezes belgijskiego Fidacu interwenjował dla nas osobiście, w odnośnem ministerstwie w Brukseli.

Między innemi po długim staraniu się Zarządu naszego i poparciem p. Dr. Bratka - Kozłowskiego Prezesa Federacji Polskich Związków Obr. Ojczyzny we Francji i Belgji, została utworzona Ekspozytura tejże Federacji na Belgję, w skład której wchodzą nastąpujące związki: Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski w Belgji, Związek b. Wojskowych i rezerwistów Polskich, i tworzący się Związek Inwalidów wojennych. Do Zarządu Ekspozytury zostali wybrani: Prezesem St. Jankowski, wice-prezesem p. Halska, sekretarzem p. Gajda, i jako członkowie Zarządu: ob. Karol Bravmann prezes Związku Żyd. Ucz. Walk o Niepodl. Polski w Belgji, i ob. M. Grün sekretarz tegoż Związku. Ekspozytura załatwia dla nas wszelkie potrzeby, po które, dawniej byliśmy zmuszeni się zwrócić do Federacji we Francji, zawsze w kontakcie z innemi organizacjami obecnie jesteśmy.

Dość skromną jest natomiast nasza praca propagandowa na tutejszym terenie, gdyż poza trudnościami natury technicznej (o które na początku), brak tu wspomnianego poparcia i zrozumienia odnośnych czynników. Nie pomijamy żadnej sposobności zamanifestowania tu (w Belgji) nasze istnienie, czy to biorąc udział w uroczystościach urządzonych przez innstytucje byłych Kombatantów belgijskich (uroczystość z okazji

zawieszenia broni 2-go listopada) czy też urządzając w Antwerpji poranek ku czci Marszałka Piłsudskiego, który się odbył przy licznym udziale wszystkich Związków byłych Kombatantów Państw aljanckich, prasy belgijskiej z Antwerpji, publiczności żydowskiej (polskiej) oraz belgijskiej. Na poranku tym obecnym był Konsul Rz. P. w Antwerpji p. Gajdziński, oraz personel Konsularny. Poranek ten odbił się bardzo sympatycznem echem w całej tutejszej prasie.

Wreszcie praca nasza w dziedzinie oświatowej, ma na razie bardzo skromne wyniki, pięć odczytów - referatów z inicjatywy naszego Zarządu odbyły się w naszym lokalu w Brukseli na temat: „Ideologja Marszałka Piłsudskiego". Mamy jednak nadzieję, że i w tym kierunku wzrośniemy żywszą działalność w najbliższym czasie, zwłaszcza w naszym Oddziale w Antwerpji, gdzie zamierzamy urządzić dla naszych członków odpowiednio zaopatrzoną czytelnię i bibljotekę.

„Druk Ronoma"